

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

H) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 3.

ÅREN

1866—1870.

JÖNKÖPINGS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Under den tidrymd, denna berättelse omfattar, har Jönköpings län i afseende på de yttre gränserna icke undergått någon förändring.

Beträffande den *administrativa indelningen* hafva följande förändringar egt rum.

Sedan underdånig framställning skett derom, att så väl ett mantal säteri Bestorp eller Åminne, som följande gårdar i Fröset, nemligen Norrgården, Kärret, Hulan, Lunden, Högsgården och Lillgården, äfvensom hemmanet Hallabacken, tillsammans 4 $\frac{3}{4}$ mantal, eller de så kallade *Kärda* och *Hångers* skatar, hvilka i ecklesiastikt hänseende tillhörde, säteriet Bestorp Kärda socken och de öfriga hemmanen Hångers socken inom Östbo härad, men i administrativt och judicielt hänseende tillhörde *Forshedá* socken och Vestbo härad, måtte jemväl i dessa hänseenden förenas med förstnämnda härad, samt Eders Kongl. Maj:t dels genom nådigt beslut af den 29 December 1865 förordnat, att ifrågavarande hemman skulle från och med ingången af uppbördsåret 1867 i administrativt hänseende frånskiljas *Forsheda* socken och Vestbo härad samt förenas, frälsesäteriet Bestorp eller Åminne med Kärda socken och de öfriga hemmanen med Hångers socken, med vilkor att, intill dess ny vägdelning inom Vestbo härad fullbordats och trädt i verkställighet, hemmanen fortfarande skulle ansvara för underhållet af de på dem derstädes indeldta väglotter, äfvensom deltaga i underhållet af *Långaryds bro*, dels ock, vidkommande omförmälda hemmans förläggande i judicielt hänseende under Östbo häradsrätt under den 28 Mars 1866 meddelat nådigt beslut, enligt hvilket en slik förändring borde från och med år 1867 vidtaga, hafva de sålunda gifna bestämmelserna kommit till verkställighet, så att

numera Kärda och Hångers kyrkosocknar i sin helhet tillhöra Östbo härad.

Vidare och sedan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med framställning hurusom *Källeryds* och *Åsenhöga* socknar i judicielt hänseende, äfvensom i allt hvad som rörde väghållning och utmätning, hörde till Mo härads tingslag, men att enligt jordeboken och i allt hvad som rörde krono-intrader Källeryds socken hörde till Vestbo härad, samt att af Åsenhöga socken 14 $\frac{3}{8}$ mantal hörde till Vestbo, men återstående 7 mantal till Östbo härad, äfvensom att *Bonstorps* socken i judicielt hänseende tillhörde Mo tingslag, men att i jordeboken och i afseende på kronans intrader endast 1 $\frac{1}{2}$ mantal, tillhoppa med Stengårdshults socken, tillhörde Mo härad, hvaremot återstående delen af socknen i detta hänseende tillhörde Östbo härad, i underdånighet hemställt, att ifrågavarande tre socknar måtte i administrativt hänseende till alla delar frånskiljas Vestbo och Östbo härads fögderin samt förenas med Tveta, Vista och Mo härads fögderi, jemte sistnämnda härads länsmansdistrikt, har Eders Kongl. Maj:t, med bifall till berörde hemstallan, genom nådigt beslut af den 29 December 1865, förordnat, att ofvan nämnda tre socknar, Källeryd, Åsenhöga och Bonstorp, skulle från och med ingången af uppbördsåret 1867 i administrativt hänseende helt och hållet skiljas från Vestbo och Ostbo härad samt förenas med Mo härad, hvarigenom de i omförmälda hänseenden förut befintliga oregelbundenheter blifvit undanröjda, så att Mo, Ostbo och Vestbo härad och tingslag numera sins emellan öfverensstämma både till den kamerala och judiciela indelningen.

Den förut bestående oregelbundenheten, att lägenheten *Jularetorpet*, ehuru tillhörande *Björkö* inom Östra härad belägna

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-28.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Innevånare.....	2.
3. Näringar.....	4.
Tab. Litt. A. Egovidd och dess användande till särskilda odlingsföremål.....	5.
Tab. Litt. B. Utsäde och Skörd.....	5.
Tab. Litt. C. Jernhandteringen i Jönköpings län åren 1861-1870.....	11.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	13.
5. Kameralförhållanden.....	16.
Tab. Litt. D. Minuthandel med och utskänkning af spirituösa drycker.....	16.
Tab. Litt. E. Kommunal-Utgifter.....	20-21.
6. Politi.....	22.
 Tabellbilagor	 29-41.
Tab. N:o 1. Folkmängd.....	29.
Tab. N:o 2. Jordbruk.....	29.
Tab. N:o 3. Boskapsskötsel.....	29.
Tab. N:o 4. Skogshushållning.....	30.
Tab. N:o 5. Dödade rofdjur.....	30.
Tab. N:o 6. Af rofdjur dödade husdjur.....	30.
Tab. N:o 7 a. Grufvor, bergverk, bruk, fabriker och manufaktur- inrättningar år 1870.....	31-32.
Tab. N:o 7 b. Handverkare och idkare af annan näring samt deras arbetare år 1870.....	33.
Tab. N:o 8. Allmänna vägar, gästgifverin och skjutsning.....	34.
Tab. N:o 9. Handlande och deras betjening, år 1870.....	34.
Tab. N:o 10 a. Hemman och jordlägenheter m.m. å landsbygden, år 1870.....	35.
Tab. N:o 10 b. Jordområde och egendomar i städerna, år 1870.....	36.
Tab. N:o 11. Laga skiften under åren 1866-1870.....	37.
Tab. N:o 12. Krono-uppbörden.....	38-39.
Tab. N:o 13. Sparbankerna.....	40.
Tab. N:o 14. Fattigvården.....	41.

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

H) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 3.

ÅREN

1866—1870.

JÖNKÖPINGS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Under den tidrymd, denna berättelse omfattar, har Jönköpings län i afseende på de yttre gränserna icke undergått någon förändring.

Beträffande den *administrativa indelningen* hafva följande förändringar egt rum.

Sedan underdånig framställning skett derom, att så väl ett mantal säteri Bestorp eller Åminne, som följande gårdar i Fröset, nemligen Norrgården, Kärret, Hulan, Lunden, Högsgården och Lillgården, äfvensom hemmanet Hallabacken, tillsammans 4 $\frac{3}{4}$ mantal, eller de så kallade *Kärda* och *Hångers* skatar, hvilka i ecklesiastikt hänseende tillhörde, säteriet Bestorp Kärda socken och de öfriga hemmanen Hångers socken inom Östbo härad, men i administrativt och judicielt hänseende tillhörde *Forshedá* socken och Vestbo härad, måtte jemväl i dessa hänseenden förenas med förstnämnda härad, samt Eders Kongl. Maj:t dels genom nådigt beslut af den 29 December 1865 förordnat, att ifrågavarande hemman skulle från och med ingången af uppbördsåret 1867 i administrativt hänseende frånskiljas *Forsheda* socken och Vestbo härad samt förenas, frälsesäteriet Bestorp eller Åminne med Kärda socken och de öfriga hemmanen med Hångers socken, med vilkor att, intill dess ny vägdelning inom Vestbo härad fullbordats och trädt i verkställighet, hemmanen fortfarande skulle ansvara för underhållet af de på dem derstädes indeldta väglotter, äfvensom deltaga i underhållet af *Långaryds bro*, dels ock, vidkommande omförmälda hemmans förläggande i judicielt hänseende under Östbo häradsrätt under den 28 Mars 1866 meddelat nådigt beslut, enligt hvilket en slik förändring borde från och med år 1867 vidtaga, hafva de sålunda gifna bestämmelserna kommit till verkställighet, så att

numera Kärda och Hångers kyrkosocknar i sin helhet tillhöra Östbo härad.

Vidare och sedan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med framställning hurusom *Källeryds* och *Åsenhöga* socknar i judicielt hänseende, äfvensom i allt hvad som rörde väghållning och utmätning, hörde till Mo härads tingslag, men att enligt jordeboken och i allt hvad som rörde krono-intrader Källeryds socken hörde till Vestbo härad, samt att af Åsenhöga socken 14 $\frac{3}{4}$ mantal hörde till Vestbo, men återstående 7 mantal till Östbo härad, äfvensom att *Bonstorps* socken i judicielt hänseende tillhörde Mo tingslag, men att i jordeboken och i afseende på kronans intrader endast 1 $\frac{1}{2}$ mantal, tillhoppa med Stengårdshults socken, tillhörde Mo härad, hvaremot återstående delen af socknen i detta hänseende tillhörde Östbo härad, i underdånighet hemställt, att ifrågavarande tre socknar måtte i administrativt hänseende till alla delar frånskiljas Vestbo och Östbo härads fögderin samt förenas med Tveta, Vista och Mo härads fögderi, jemte sistnämnda härads länsmansdistrikt, har Eders Kongl. Maj:t, med bifall till berörde hemstallan, genom nådigt beslut af den 29 December 1865, förordnat, att ofvan nämnda tre socknar, Källeryd, Åsenhöga och Bonstorp, skulle från och med ingången af uppbördsåret 1867 i administrativt hänseende helt och hållet skiljas från Vestbo och Ostbo härad samt förenas med Mo härad, hvarigenom de i omförmälda hänseenden förut befintliga oregelbundenheter blifvit undanröjda, så att Mo, Ostbo och Vestbo härad och tingslag numera sins emellan öfverensstämma både till den kamerala och judiciela indelningen.

Den förut bestående oregelbundenheten, att lägenheten *Jularetorpet*, ehuru tillhörande *Björkö* inom Östra härad belägna

kyrkosocken, varit i jordeboken upptagen inom Vestra härad och Sandsjö socken, har genom Kammar-Kollegii beslut den 4 December 1867 blifvit rättad.

Enligt Kongl. Brevet den 29 Januari 1869 är förklaradt, att hemmanen $\frac{3}{4}$ mantal Holabo N:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal Rasten N:o 1 samt $\frac{1}{2}$ mantal Kanhestra, med utjorden Biskopsdal, skola i administrativt hänseende fränskiljas *Stengårdshults* socken och förenas med *Bonstorps* socken, dit hemmanen redan lydte i ecklesiastiskt hänseende.

Alla öfriga oregelbundenheter i den administrativa indelningen kvarstå ännu oförändrade, medförande flerfaldiga olägenheter.

Genom Eders Kongl. Maj:ts nådiga beslut af den 29 December 1865 förordnades, att, i enlighet med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes derom aflättna förslag, de fyra *Länsmansdistrikten i Vestbo härad*, hvilkas indelning befunnits olämplig, skulle omregleras och komma att innefatta följande socknar, nemligen:

Sydvästra distriktet: Unnaryd, Jälluntofta, Femsjö, Ås, Kållerstad, Bolmsö och Tannåker;

Nordvästra distriktet: Kulltorp, Gnosjö, Forsheda, Bredaryd, Torskinge, Reftete och Dannäs;

Nordvestra distriktet: Burseryd, Sandvik, Bosebo, Villstad, Båraryd, Våthult och Anderstorp, samt

Sydvästra distriktet: Långaryd, Färgaryd, Hestra och Gryteryd; och har denna förändrade reglering med den 1 April 1866 vunnit tillämpning.

De *geologiska* och *ekonomiska karteverkens* arbeten hafva ännu icke blifvit utsträckta till Jönköpings län, men *topografi-*

ska kårens fältmätningar för sammansättande af stomkarta öfver länet hafva under femårsperioden fortgått.

Vidkommande länets *naturbeskaffenhet* har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i föregående berättelser anmärkt, hursom länet är uppfyllt af *mossar* och *kärr* af betydlig utsträckning, hvilka, till större delen bestående af så kallad hvitmossa, i klimatiskt afseende utöfva en högst skadlig inverkan och genom den frostländigthet, som af dem förorsakas, mången gång beröfva jordbrukaren frukterna af hans använda möda och gäcka hans förhoppningar om en tillfredsställande skörd.

Från början af sin verksamhet har Landstinget åt denna viktiga angelägenhet egnat sin uppmärksamhet, och hafva på dess föranstaltande undersökningar företagits samt uppgjorts förslag till utdikning af större mossar, af minst 100 tunnlands rymd, hvilka undersökningar hufvudsakligen omfattat *Östra* och *Vestra* samt *Östbo* och *Vestbo* härad, inom hvilka härad de vidsträcktaste mossfälten förekomma. Verkställandet af dessa förslag, hvarigenom mossfälten skulle kunna göras tjenliga för skogsväxt och den redan odlade jorden skyddas för frostens förhärjande verkningar, kräfver emellertid större kostnader, än att medlen härtill kunna af de enskilde, till större delen obemedlade jordegarna anskaffas; men de framställningar om anvisande af anslag för berörde ändamål, hvilka genom enskilda motioner blifvit hos Riksdagen gjorda, hafva icke lyckats tillvinna sig Riksdagens bifall.

För anställande af undersökningar rörande de inom länet befintliga *fornlemningar* och *minnesmärken* har Antiquitets-Intendenten under loppet af år 1870 besökt Mo, Östbo och Vestbo härad.

2. Innevånare.

Tab. No 1. De af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förut afgifna em-betsberättelser hafva alla att omförmåla en större eller mindre tillväxt i befolkningens antal, oaktadt äfven under åtskilliga af de perioder, dessa berättelser omfatta, utvandring till främmande länder egt rum. Den redogörelse, som nu lemnas angående folkmängden, utvisar beklagligen ett motsatt förhållande.

Enligt Statistiska Centralbyråns på *presternas* meddelanden grundade uppgifter, uppgick folkmängden inom länet:

vid slutet af år 1850 till	163,426,
» » » » 1855 »	166,591,
» » » » 1860 »	171,011,
» » » » 1865 »	183,851,
men » » » » 1870 » endast	179,873.

Enligt *mantalslängderna* utgjorde folkmängden:

vid slutet af år 1850	161,870,
» » » » 1855	165,013,
» » » » 1860	169,226,
» » » » 1865	184,004,
och » » » » 1870	180,177.

Uti senaste femårsberättelsen upptages väl den *mantals-skrifna* befolkningen vid slutet af år 1865 till 182,349; men detta tal angifver icke rätta förhållandet, enär det fel blifvit begånget, att de från fögderien samt städerna Eksjö och Grenna inkomna uppgifter rörande folkmängden icke, jemlikt formulärets anvisning, upptogo förhållandena vid slutet af år 1865, utan den för år 1865 *mantals-skrifna* folkmängden, d. v. s. den som

antecknades vid *mantals- och skattskrifningen* i slutet af år 1864. Det här ofvan uppgifna talet, 184,004, öfverensstämmer också närmare med *presternas* uppgifter, enligt hvilka folkmängden i länet den 31 December 1865 skulle utgöra 183,851.

Vid jemförelse emellan folkmängdens antal, sådant detta angifves af *mantalslängderna* och *husförhörslängderna*, eller, med andra ord, emellan den *mantals-skrifna* och den *kyrkoskrifna* befolkningen vid slutet af hvartera af de fem år, denna berättelse omfattar, uppkommer följande resultat:

År.	Mantals-skrifne.			Kyrkoskrifne.		
	På landet.	I städerna.	Summa.	På landet.	I städerna.	Summa.
1866.....	172,214	13,576	185,790	172,156	13,524	185,680
1867.....	172,860	14,072	186,932	172,859	13,989	186,848
1868.....	171,006	14,037	185,043	171,210	14,078	185,288
1869.....	167,156	14,016	181,172	167,403	14,064	181,767
1870.....	165,691	14,486	180,177	165,418	14,455	179,873

Då nu länets folkmängd, som vid slutet af år 1867, enligt *husförhörslängderna*, uppgick till 186,848 personer och således sedan år 1865 vunnit en *tillväxt* af 2,997 personer, vid slutet af år 1870 uppgick till allenast 179,873, har densamma under åren 1868—1870 *minskats* med tillhopa 6,975 personer, hvilken minskning uteslutande drabbat landsbygden, med undantag af

staden Grenna, der den kyrkoskrifna befolkningen, som den 31 December 1865 utgjorde 1,358 personer, vid samma tid 1870 uppgick till endast 1,272 och således minskats med 86 personer.

Uti städerna Jönköping och Eksjö har deremot befolkningens antal under femårsperioden ökat, så att folkmängden, som den 31 December 1865 belöpte sig i residensstaden till 9,801 och i Eksjö till 1,969, vid samma tid 1870 utgjorde, i den förra 10,879 och i den senare 2,304, hvadan alltså tillökningen i folkmängd uppgår

för staden Jönköping till ..... 1,078 och
 » » Eksjö » ..... 335 personer.

Enär länet under ifrågakvarande period icke varit hemsökt af någon allmän epidemi, som förorsakat en större dödlighet, måste minskningen i folkmängdens antal uteslutande tillskrivas *utflyttningarnas* stigande antal, hvilket, enligt från presterskapet för de serskilda åren meddelade uppgifter, varit följande:

År 1866	658, deraf till Amerika	628.
» 1867	919, » » »	889.
» 1868	3,078, » » »	3,015.
» 1869	4,192, » » »	4,086.
» 1870	2,300, » » »	2,200.

Af berörde utvandrare hafva de fleste afgått från Vestra och Östra samt Norra och Södra Vedbo härad, hvilka fyra härad till emigrationen bidragit med icke mindre än 6,904 personer; varande bland de år 1869 utvandrade 835 idkare af jordbruk, med 711 barn, samt 1,479 tjenstehjon och arbetare, deribland 692 kvinnor.

Om än denna stegrade låg att i främmande land söka en förbättrad utkomst i hufvudsaklig mån är att tillskrifva de åren 1867 och 1868 inbergade skördarnas beskaffenhet, hvilken uppfattning vinner stöd deraf, att utvandringen efter år 1869, då länet gynnades med en god skörd, åter aftagit, torde dock icke kunna förnekas, att den stigande utvandringen, som denna gång antagit långt större dimensioner än någonsin förut varit förhållandet, jemväl måste betraktas såsom en yttring af den i människans natur liggande, af tidslynnat alltmera framkallade sträfvan att skapa sig en oberoende ställning i lifvet. Icke heller må det väcka förundran, att denna sträfvan söker sig ett verksamhetsfält der, hvarest, på grund af redan utflyttades lockande beskrifningar och emigrantvärffvares på egennyttiga beräkningar grundade förespeglningar, ett lättare och snabbare ernående af detta oberoende förmenas kunna vinnas. Beklagligt är emellertid, att genom denna utvandringslusta landet beröfvas en icke ringa del af dess bästa arbetskrafter, och att den i flere fall lockat till brytande af ingångna aftal, öfvergifvande af hustru och barn samt föröfvande af bedrägerin, för åtkommande af de till resans företagande behöfliga medel. Ett inskränkande af emigrant-agenternas rättighet att inom länen begagna huru många ombud som helst synes vara af behovet högeligen påkalladt.

På sätt ofvan är nämndt, hafva några mera utbredda *epidemier* under femårsperioden icke hemsökt länet. Under år 1866 yppade sig väl asiatisk kolera i staden Jönköping, men uppträdde icke med någon större våldsamt. Första sjukdomsfallet inträffade den 22 Augusti och det sista den 23 September, under hvilken tid inalles 310 personer insjuknade, deraf 53 afled. På den kringliggande landsbygden förekom dock icke

något enda fall af kolera. Tyfösa och gastriska febrar, lunginflammationer, katarrhalfibrar och kikhosta hafva för öfrigt varit de mera allmänt rådande sjukdomsformerna.

Skismatiska rörelser, som påkallat bildandet af serskilda församlingar, hafva under ifrågakvarande tiderymd icke förekommit. Läseriet kan icke anses vara i tillväxt, ehuru inom alla stadskommunerna samt flere kommuner å landet finnas genom enskilda personers sammanskott uppförda så kallade missionshus hvarest sammankomster för bibelläsning och åhörande af religionsföredrag ega rum, merendels på helgdagarne, å tider då allmän gudstjenst ej hålles, men äfven å söcknedagar. I staden Eksjö finnes en af läsarne sjelfve aflönad predikant, hvilken likväl icke är prest. Onekligt är, att den varmare religiositet, som i läseriet finner sin yttring, i sedligt hänseende utöfvat ett välgörande inflytande, såsom befrämjande ökad nykterhet och en stilla vandel. Serskildt omförmäles från Tveta härad, att arbetarebefolkningen vid Husqvarna gevärsfaktori, tillföre känd för sin vildsinhet, numera är fredlig och stillsam.

Befolkningen i allmänhet utmärker sig fortfarande för idoghet och sparsamhet, utan hvilka egenskaper det mångenstädes i länets af naturen mindre gynnade trakter icke heller skulle för brukaren af jorden vara möjligt att finna äfven en tarfflig bergning.

Beträffande *förtäringen af spirituosa* gäller fortfarande hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i sin senaste embetsberättelse i detta afseende omförmäلت, nemligen att bränvinssupandet i allmänhet aftagit på landsbygden, men att deremot vid allmogens besök i städerna rusgifvande drycker af mången i öfverflöd förtäras; dock har äfven härutinnan ett bättre tillstånd inträdt, sedan bränvinshandeln derstädes öfvertagits af bolag, bildade med syfte att i denna handtering införa större ordentlighet och inskränka förtärandet af spritdrycker. Vid 14 gästgifvaregårdar å landet kvarstår ännu rättigheten att utskänka bränvin på grund af redan före 1855 utöfvad sådan rättighet. Genom Kongl. Förordningen den 7 December 1866, angående vilkoren för försäljning till förtäring på stället af vin, öl, kaffe eller andra icke spirituosa drycker, blef väl handelen med så beskaffade drycker underkastad vissa kontroller; men då i berörda förordning icke stadgades förbud mot bedrifvande af handel med slika drycker, utan att vederbörligt tillstånd dertill erhållits vid andra tillfällen än marknader, har försäljningen af dessa drycker vid de numera allmänt å landet förekommande torgdagarne och kreatursmötena icke kunnat af kronobetjeningen förhindras. Från flere håll har också klagats deröfver, att vid nämnda tillfällen lönkrögeri egt rum till följd af missbruk vid dessa dryckers försäljning. Denna ofullständighet i författningen är dock numera afhjelpat. De från fögderien inkomna uppgifterna sammanstämma deruti, att förbrukningen af *öl, kaffe* och *tobak* är i betydligt tilltagande.

Hvad angår *byggnadssättet, klädedrägten* och allmogens *födöämnena*, återopas hvad i senaste embetsberättelse härom anförts, med tillägg att äfven i det magra Vestbo härad råg alltmera användes så väl enbart som mest sammanblandad med hafre till folkets utspisning. Renlighet och snygghet i bostädernas inre eftersträfvas i högre mån än tillföre.

Annu sakna femtiosju af länets församlingar *sockenbibliotek*, nemligen inom Mo härad alla, utom Bottnaryds socken; inom Östra härad 5, inom Östbo och Vestbo härad 19, inom Norra

Vedbo härad 7 och inom Södra Vedbo 6; samt inom Vestra härad 9 församlingar. Inom Tveta härad, der alla församlingarna äro försedda med boksamlingar, anlitas dessa någorlunda flitigt, men så är icke förhållandet inom de öfriga häraden. Anledningen härtill torde vara dels den tilltagande smaken för tidningsläsning, dels boksamlingarnas inskränkta omfång. Knapast något sockenbibliotek innehåller mer än omkring 200 band; månget långt mindre. De böcker, som finnas, äro mestadels af religiöst och historiskt innehåll. Oaktadt uppmaningar till bildande af sockenbibliotek, der sådana för närvarande ännu saknas, icke felats, hafva dock åtgärder härför icke vidtagits af uppgifven anledning, att medel dertill fattats. Ett i staden Eksjö genom frivilliga sammanskott åstadkommet stadslånebibliotek har, för befrämjande af sedlighet och håg för ädlare samsättningar inom arbetsklassen, blifvit af stiftarne överlåtet på stadens arbetareförening, med skyldighet för densamma att ej allenast vidmagthålla, utan äfven i mån af tillgång föröka detsamma.

Skarpskytterörelsen, som under förra femårsperioden visade en större lifaktighet, har under senare tiden gått tillbaka. Vid 1865 års slut hade skarpskytteföreningarna, hvilka år 1864 utgjorde blott 5, ökats till 9, nemligen:

Jönköpings stads, Grenna stads med Vista härad, Tabergs bergslags, Norra Vedbo härad, Södra Vedbo härad med Eksjö stads, Vestra härad, Östbo härad, Norra Vestbo och Södra Vestbo härad.

Men af dessa föreningar har Norra Vedbo härad, sedan dess verksamhet redan förut upphört, blifvit år 1870 af Kongl. Maj:t förklarad upplöst, och Södra Vestbo härad förening har på senaste åren icke haft några öfningar. De sju föreningar, hvilka medelst behörigen aflemnade årsrapporter, redogjort för sin verksamhet under år 1870, räknade tillsammans 1,137 aktiva medlemmar. Bidragen af allmänna medel hafva utgått med följande belopp:

A) **Jordbruket** och B) **Boskapsskötseln**. Genom nådigt Bref den 3 Mars 1865 behagade Eders Kongl. Maj:t, jemte det åt Hushållnings-sällskapen uppdrogs att, hvar för sitt område, ombesörja insamlandet af uppgifter till rikets jordbruksstatistik samt dessas granskning och bearbetande till sammandrag, förordna att från och med den femårsperiod, vid hvars början sådan bearbetning af jordbruksstatistiken komme till stånd, de till nämnde statistik hörande uppgifters insamlande genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes försorg för femårsberättelserna skulle upphöra; och som bestyret med anskaffandet af hit hörande uppgifter till följd af berörda nådiga föreskrift öfvertagits af länets Hushållnings-sällskap från början af år 1865, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke i berörde afseende sökt att för denna berättelse åstadkomma några serskilda uppgifter genom den underlydande kronobetjeningens biträde, desto mindre som på den vägen visserligen icke kunnat erhållas någon noggrannare eller tillförlitligare kunskap om länets jordbruksförhållanden, än som för Hushållnings-sällskapet, med varm nitälskan för det fosterländska i det Sällskapet anförtrodda uppdrag och användande af för ändamålet erforderliga medel, stått att vinna.

Näringsförhållanden. Jordbruk och Boskapsskötsel.

	Till instruktörers aföning.	Till ammunition och premier.
År 1866	R:dr 985, ...	R:dr 326.
» 1867	» 1,555, ...	» 1,264.
» 1868	» 1,445, ...	» 1,152.
» 1869	» 1,886, ...	» 1,504.
» 1870	» 1,003, ...	» 800.

Med tillämpning af Kongl. Kungörelsen den 11 Augusti 1863 och Kongl. Cirkuläret den 26 April 1864 hafva vid münstringarna med beväringsskapet år 1866 46 skarpskyttar, år 1867 30, år 1868 38 samt hvartera af åren 1869 och 1870 24 skarpskyttar befriats från deltagande i första årets vapenöfning med den allmänna beväringen.

Beträffande förhållandet emellan den mantalsskrifna befolkningen och den del deraf, som åtnjuter *befrielse från mantalsskrifningars erläggande*, har antalet befriade ökats såsom nedanstående öfversigt utvisar, nemligen:

	Mantalsskrifne.	Befriade.
År 1860	169,226, ...	86,034.
» 1865	182,349, ...	92,856.
» 1870	180,177, ...	98,487.

Vid de åren 1866—1870 förrättade beväringssmönstringar har antalet *kasserade* utgjort:

År 1866	284,
» 1867	269,
» 1868	202,
» 1869	242,
» 1870	439,

varande det högre antalet kasserade för sistnämnda år en följd deraf, att strängare tillämpning af föreskrifterna rörande de beväringsskapets antaglighet för krigstjänst egt rum. Genom erläggande af stadgad afgift hafva under femårsperioden tillsammans 65 approberade beväringssynglingar vunnit befrielse från vapenöfning i fredstid.

3. Näringar.

Enligt hvad de af Hushållnings-sällskapet till Statistiska Centralbyrån aflättna skrivelser utmärka, har det varit förenadt med stora svårigheter för Sällskapet att kunna åstadkomma de bidrag till landets statistiska redogörelser, för hvilkas anskaffande och bearbetande dess medverkan påkallats, och för ett af de år, perioden omfattar, nemligen år 1869, har Hushållnings-sällskapet funnit sig urständsat att lemna några uppgifter till jordbruksstatistiken. En förändrad anordning i sättet för primär-uppgifternas insamlande torde dock för framtiden medföra ett bättre resultat.

Då emellertid en öfversigt, huru jordbruksförhållandena under nu ifrågavarande tiderymd gestaltat sig, icke olämpligen torde finna plats äfven i denna berättelse, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med ledning af de från Hushållnings-sällskapet till Statistiska Centralbyrån inlemnade uppgifter rörande landsbygden, sammanfattat härnedan stående tabeller, af hvilka

Tab. Litt. A. innefattar redogörelse för hela egovidden, *Tab. Litt. A.* samt hvad deraf utgöres af trä-, humle- och kålgård, åker och annan odlad jord, naturlig äng och skogbärande mark, äfvensom för arealen af hvad under hvarje år blifvit utaf den odlade jorden användt till höstsäd, vårsäd, potatis m. m.;

Tab. Litt. B. Tab. Litt. B. redogör för utsäde och skörd af de serskilda sädeslagen m. m., hvarjemte nedanstående tabell lemnar uppgift å antalet underhållna kreatur.

År.	Hästar.	Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt.	Får.	Getter.	Svin.
1866.	9,744	25,307	1,034	68,085	24,502	103,956	1,470	15,893
1867.	9,917	26,908	1,082	69,677	24,694	104,139	1,320	15,615
1868.	7,925	22,133	1,003	59,832	16,063	75,197	1,102	8,945
1869.	10,136	23,840	1,089	63,521	24,714	104,230	1,320	15,934
1870.	9,274	25,215	1,136	65,735	26,091	100,771	1,369	13,855

Härvid får Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmärka, att uppgifterna för år 1869 tillkommit genom en af Hushållnings-sällskapet uppgjord approximativ beräkning, grundad på förhållandena under år 1867, då länet hade en medelgod skörd, och den tillökning i korntal, som 1869 års rikare skörd ansetts hafva lemnat, samt på antagandet att till följd af 1869 års goda foder-skörd den under missväxtåret 1868 inträffade minskning i husdjurens antal blifvit i fråga om hästar, tjurar, ungnöt, får, getter och svin helt och hållet samt beträffande oxar och kor med minst en tredjedel ersatt.

Åkerns brukningssätt är väsentligen oförändradt. Vid de större jordegendomarne användes vanligen vaxelbruk och vid de mindre allmännast treskiftesbruk. Jordens bearbetning, hvarvid ändamålsenligare redskap än förut begagnas, sker dock med all-mera ökad omsorg; nyttan af grunddikning vinner ett allmän-

nare erkännande, och bigödningsämnen finna med den växande insigten derom, att endast en väl dikad och gödslad jord lemnar en säker och ymnig skörd, allt vidsträcktare användning. Foderväxtodlingen är jemväl i tilltagande, äfven inom Vestbo härad å dervarande små hemmansdelar, hvilka med en i allmänhet kalkfattig jordmån ännu icke lemna en sädesafkastning, motsvarande förbrukningen inom orten.

Ängsodlingen är i allmänhet försummad. År efter år skördas och betas ängsmarkerna, utan att någon gödning tillföres dem för bibehållandet eller förökandet af deras alstringskraft.

Enligt de berättelser om årsväxten, som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för åren 1866—1870 i stadgad ordning afgifvit, jemförda med de genom Hushållnings-sällskapet offentliggjorda uppgifter i ämnet, hafva förhållandena härutinnan varit följande:

År 1866 under vårmånaderna och början af sommaren var väderleken gynnsam för sådden och växtligheten, men derefter mycket regnig, så att sädesbergningen och höstsådden försvärades, hvarigenom skörden i allmänhet sent afslutades. Beskaffenheten var dock god och uppskattades skörden till fullt medelmåttig, med tillräcklig fodertillgång.

År 1867. Säningstiden ingick under gynnsamma förhållanden, och inbergades rågen, likasom hvetet, i allmänhet lyckligt, hvar- emot skörden af vårsäd och jordfrukter i hög grad försvärades af ihållande regnväder. Den inbergade rågen var af god beskaffenhet, hvetet deremot af mindre god samt kornet och hafren, hvilket senare sädeslag hufvudsakligen odlas, af sämre beskaf-

Tab. Litt. A.

Egovid och dess användande till särskilda odlingsföremål.

År.	Hela ego-vidden.	D e r a f				O d l a d e g o v i d d a n v ä n d t i l l								
		trä-, humle- och kålgård.	åker och annan odlad jord.	naturlig äng.	skog-bärande mark.	höst-säd.	vårsäd		potatis.	andra rotfrukter.	spånads-växter.	gräs och andra foderväxter till		träde.
							stråsåd.	balj-växter.				bete.	skörd.	
T u n n l a n d.						T u n n l a n d.								
1866.	2,042,982	2,136	151,706	349,248	841,167	26,537	63,018	1,053	12,238	495	1,820	1,274	23,038	24,175
1867.		2,199	154,910	344,376	856,283	27,137	66,049	1,193	12,563	532	1,890	1,357	21,222	24,514
1868.		2,370	157,039	350,282	879,410	27,440	65,632	1,241	12,788	529	1,859	1,362	21,839	24,395
1869.		2,509	160,413	350,971	881,304	27,866	66,394	1,280	13,184	587	1,860	1,526	22,934	24,772
1870.		2,247	156,367	346,144	857,815	27,112	62,965	1,104	12,965	655	1,799	1,703	21,817	24,029

Tab. Litt. B.

Utsäde och Skörd.

År.	U t s ä d e.									S k ö r d (u t a n a f d r a g f ö r u t s ä d e t).									
	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Vicker.	Pota-tis.	Lin och ham-pa.	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärter.	Vicker.	Potatis.	Lin o. hampa.	
																		Frö.	Spånads-ämne.
T u n n o r.									T u n n o r.										
									Centn.										
1866.	702	23,961	9,823	91,192	6,296	919	223	64,103	1,726	4,443	131,143	43,310	401,683	25,040	3,369	688	397,430	3,127	23,231
1867.	887	24,959	9,559	94,236	6,736	1,237	200	64,131	1,737	4,178	111,799	45,360	418,633	27,898	2,963	612	342,297	2,782	11,129
1868.	910	25,310	9,543	94,731	6,788	1,264	198	65,045	1,795	3,820	86,236	28,317	246,157	19,295	2,132	477	305,947	2,157	4,681
1869.	941	25,599	9,574	95,792	6,860	1,272	223	67,195	1,797	6,128	163,659	55,138	519,778	35,201	4,231	842	556,124	2,782	11,131
1870.	730	24,471	9,275	94,999	6,125	908	188	66,355	1,680	4,990	145,373	48,139	417,931	24,938	4,031	549	463,370	3,305	11,990

fenhet till följd af dels inträffad tidig frost, dels ihärdigt regnväder. Höskörden från naturlig äng var ymnig, men till stor del illa bergad. Rågskörden otillräcklig för länets behof. Allmänna omdömet om årets skörd — *under medelmåttan*.

År 1868. Ett för årsväxten så missgynnsamt år har länet icke på lång tid haft att genomgå. Såningstiden förededde icke några ofördelaktiga förhållanden och icke heller mötte inbergningen några svårigheter; men genom under växttiden inträffad utomordentligt svår och ihållande torra, som menligt invercade äfven på höstsädens utveckling, blef vårsädesgrödan, likasom höfångsten, till stor del förstörd. En naturlig följd här af var brist på alla sädeslag; endast potatisen lemnade en tillfredsställande, delvis ymnig afkastning. Otillräcklig fodertillgång gjorde en betydlig nedsättning i kreaturens antal nödvändig och utfodringen för de kvarvarande måste väsentligen förknappas. Svårast hemsöktes *Vestbo* och *Östra härad*, uti hvilket senare härad inom flere socknar regn icke föll från slutet af April till Augusti månad. Omfattande åtgärder måste under dessa omständigheter vidtagas för att komma den nödställda befolkningen till hjälp, och behagade Eders Kongl. Maj:t, uppå Länsstyrelsens underdåniga framställning,

dels genom nådigt Bref af den 26 Februari 1869 anvisa en summa af 80,000 r:dr att såsom *räntefria lån* utlemnas till de socknar inom länet, som af understöd vore mest i behof, emot socknemännens gemensamma ansvarighet för lånens återgåldande med en tredjedel vid hvardera af de uppbördsstämmor, som hållas under åren 1871, 1872 och 1873; äfvensom ett belopp af 16,500 r:dr att utdelas såsom *understöd* utan återbetalningsskyldighet, der sådant pröfvades vara oundgängligen nödigt, med iakttagande såväl att så beskaffadt understöd företrädesvis skulle tillkomma de kommuner, hvilka förbunde sig att för dithörande fattige och arbetslösa personer bereda sysselsättning och möjligheten att genom eget arbete förtjena sitt uppehälle;

dels genom nådigt Bref af den 23 April 1869 ytterligare bevilja en summa af 95,000 r:dr att såsom *räntefria lån* tilldelas de mest nödställda socknarna emot socknemännens gemensamma ansvarighet för lånens återgåldande med en tredjedel vid hvardera af de uppbördsstämmor, som hållas åren 1872, 1873 och 1874;

dels ock genom nådigt Bref af den 2 Juli samma år ställa ett belopp af 3,000 r:dr till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes disposition, att utan återbetalningsskyldighet utdelas till de mest behöfvande kommunerna inom *Vestbo* härad.

Af ofvanberörda *länemedel* utlemnades understöd till 102 serskilda socknar med högst 4,900 r:dr till *Hjelmserys* och lägst 400 r:dr till *Valdshults* socken. Med *anslagsmedlen* understöddes tillhopa 62 socknar, deribland alla socknarna inom *Vestbo* härad.

Redan innan dessa medel blefvo tillgängliga, hade Landstinget, hvars medverkan till nödens afhjelpande af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande jemväl påkallats, vid sammanträde den 25 September 1868 tillsatt en *nödhjelps-komité*, bestående af sju personer, med bemyndigande att å Landstingets vägnar upptaga ett amorteringslån å 150,000 r:dr för att utlemnas till de mest behöfvande kommunerna, under förbindelse för dem att lånen, löpande med sex procent årlig ränta, återgålda med en femtedel vid slutet af hvartera utaf åren 1869, 1870, 1871, 1872 och 1873. Af detta amorteringslån, hvarå komiterade utfärdade obligationer, som

böra inlösas till belopp af 30,000 r:dr årligen, lemnades understöd åt tillhopa 40 kommuner, hvilka samtliga i behörig tid fullgjort de redan förfallna återbetalningarna.

Genom frivilliga gåfvor af både naturapersedlar och penningar, de senare uppgående till den betydliga summan af 73,364 r:dr 81 öre, sattes nödhjelps-komitén i tillfälle att ännu verksamare bispringa de af nöden svårast hemsökta socknarna, hvarjemte Smålands enskilda bank lemnade de behöfvande lån med utsträckt omsättningsrätt, för hvilket ändamål en summa af 50,000 r:dr afsattes.

Van vid en tarflig utkomst, underkastade sig befolkningen med tålmod de umbäranden och försakelser, som af omständigheterna betingades, samt utvecklade derunder sådan kraft, att, fastän brödet mångenstädes var knappt och hvarjehanda nödbrödsämnen måste användas, icke en enda teg för det kommande året lemnades obesädd.

År 1869. Under detta år voro väderleksförhållandena i allmänhet gynnsamma för både sådd, växt och skörd. Sista hälften af April månad var ovanligt varm, men deremot Maj och Juni kyliga och regniga. Skörden utföll *god*, hvarigenom det föregående årets förluster till ej ringa del ersattes. Den serdeles ymniga fodergrödan lemnade tillfälle till riklig och kraftig vinterfodring.

År 1870. Äfven detta år hugnades länet med god skörd, som väl inbergades; rotfrukterna lemnade en flerstädes riklig afkastning och fodertillgången var fullt tillräcklig för behofvet.

Förutom de här ofvan omförmälda understöd, som af 1868 års missväxt påkallades, har Eders Kongl. Maj:t, på grund af derom gjorda framställningar, behagat tilldela följande kommuner understöd, till afhjelpande af den förlägenhet i afseende på tillfredsställandet af de nödvändigaste lefnadsbehofven, som grödans förstörande genom inträffade *frost- och hagelskador* förorsakat, nemligen genom Kongl. Brefvet den 4 Maj 1866, till *Forsheda* församling i *Vestbo* härad 3,300 r:dr, deraf 300 r:dr utan återbetalningsskyldighet;

genom Kongl. Brefvet den 13 Juli samma år till *Ingatorps* församling i *Södra Vedbo* härad 1,000 r:dr såsom räntefritt lån;

genom Kongl. Brefvet den 26 Oktober nämnda år till *Fröderyds* församling i *Vestra* härad dels 1,500 r:dr såsom räntefritt lån, dels 200 r:dr såsom anslag utan återbetalningsskyldighet;

genom Kongl. Brefvet den 26 Oktober samma år till åtskillige obemedlade hemmansinnehafvare inom *Vallsjö* socken af *Vestra* härad ett anslag af 200 r:dr; samt

genom Kongl. Brefvet den 16 November berörda år till åtskillige obemedlade hemmanssegare och arrendatorer inom *Sandviks* socken i *Vestbo* härad ett understöd af 300 r:dr utan återbetalningsskyldighet.

Handelsprisen å sädeslagen hafva naturligtvis vexlat efter de serskilda skördarnas olika beskaffenhet; men de lättade kommunikationer, som medelst stamjernbanan genom länet blifvit beredda, bidraga att utjemna förhållandena härutinnan, såsom bevis hvarpå må nämnas, att äfven efter 1868 års missväxt priset på råg öfver hufvud taget ej öfversteg 20 r:dr och att hafre kunde äfven vid såningstiden år 1869 köpas för 10 r:dr tunnan. De vid markegångssättningarna bestämda *årspris* hafva varit följande:

	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.
En kubikfot hvete ..... R:dr R:mt	3,00	4,60	4,50	4,40	3,10
» » råg ..... » »	2,12	3,50	3,60	3,52	2,36
» » korn ..... » »	1,88	2,54	3,00	3,04	1,84
» » hafre ..... » »	1,12	1,50	1,66	1,66	1,06
» centner smör ..... » »	55,00	50,00	50,96	58,05	55,00

Medelmarkegångsprisen å berörde persedlar hafva varit:

	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.
En kubikfot hvete ..... R:dr R:mt	3,77	3,58	3,67	3,79	3,81
» » råg ..... » »	2,58	2,52	2,63	2,76	2,80
» » korn ..... » »	2,10	2,04	2,09	2,21	2,21
» » hafre ..... » »	1,16	1,16	1,18	1,23	1,22
» centner smör ..... » »	52,13	51,51	51,10	51,78	51,91

Jemte det att betydliga *nyodlingar till jordbrukets utvidgande* under femårsperioden blifvit utförda, hafva följande till en del redan under förra femårsperioden för sådant ändamål påbörjade allmänna arbetsföretag blifvit verkställda, nemligen:

a) arbetena till utdikning af madängar inom Öggestorps och Forserums socknar af Tvetå härad, medelst *sänkning af Kanarpsån*, till hvilket företag, hvarigenom 184 tunnland jord ansetts blifva från vatten befriade, beviljats ett låneunderstöd af 3,100 r:dr;

b) *utdikningen och aftappningen* af sjöarne *Tjurken, Näfvelsjön, Furusjön* och *Stensjön* med flere vattendrag i Myresjö, Näfvelsjö och Näsby socknar af Östra härad, genom hvilket företag, till hvars verkställande Rikets Ständer vid 1862 och 1863 årens Riksdag anvisat ett låneunderstöd af 42,000 r:dr, en jordvidd af 3,548 tunnland beräknats skola komma att torrläggas;

c) *sänkningen* af sjöarne *Soljen, Ass-sjön, Hafravikssjön* samt *Ingarps- och Kopparps-sjöarne* med flere vattendrag inom Södra Vedbo härad, till hvilket företag, beräknadt att erfordra en kostnad af 97,500 r:dr, ett låneunderstöd blifvit vid ofvannämnde Riksdag beviljadt till belopp af 48,000 r:dr; varande den jordvidd, som komme att genom arbetsföretaget blifva odlingsbar, uppskattad till 3,000 tunnland;

d) *sänkningen* af sjöarne *Ralången och Lunnasjön* i Hultsjö socken af Vestra härad, dertill ett låneunderstöd beviljats af 3,950 r:dr;

e) *utdikning* af madängar utmed *Lillån* i Lekeryds socken af Tvetå härad, hvartill ett låneunderstöd af 2,500 r:dr blifvit i nåder beviljadt, och genom hvilket företag en areal af 2,240 kvadratref beräknats komma att från vatten befrias; hvarjemte

f) ett företag till *sänkning* af *Löfåssjön* i Ramqvilla socken af Vestra härad, dertill Eders Kongl. Maj:t under den 22 Juni 1870 anvisat ett låneunderstöd af 2,000 r:dr, blifvit under samma år påbörjadt.

Ett från den af Riksdagen för år 1867 anslagne utdikningsfonden beviljadt lån af 17,000 r:dr för *sänkning af Brohults- och Alsarps sjöar* i Vestra härad har indragits, enär intressenterne i företaget underlåto att påbörja detsamma inom därför stadgad tid. Likaledes har det företag till *sänkning af Hjertasjön, Ryssvikssjöarne och Kolsjön* med flere vattendrag inom Östra härad, hvartill Eders Kongl. Maj:t under den 16 November 1869 bevil-

jat ett låneunderstöd till belopp af 29,000 r:dr, icke kommit till verkställighet, alldenstund vederbörande, hvilka icke förmådde tillskjuta erforderliga egna medel, måste afstå från detsamma utförande.

För beredande af arbetsförtjenst har Eders Kongl. Maj:t under år 1869 från Sjetta Hufvud-Titeln behagat i nåder anvisa serskilda *anslag för utdikning* af följande frostländiga mossfält inom Refteleds socken af Vestbo härad, nemligen:

för utdikning af Nöbbeleds mosse ..... R:dr 625,
 » » » Oxebergs » ..... » 425,
 » » » Mjolkö » ..... » 325,

hvilka arbeten blifvit behörigen verkställda.

För att lifva hågen för anlitaudet af biträde utaf statens *Agronomer* har Hushållnings-sällskapet fortfarande anslagit medel till bekostande af traktamente för en förrättningsdag hos hvarje reqvirent. Antalet dagar, för hvilka agronomernas biträden äskats, utgjorde: år 1866 172; år 1867 93; år 1868 139; år 1869 115 och år 1870 107.

Länets *Hushållnings-sällskap*, för hvilket förnyade Stadgar af Eders Kongl. Maj:t utfärdades den 6 Oktober 1865, har fortfarande utöfvat sin för landtmannanäringarna gagnande verksamhet, i denna biträdd af 9 Hushållsgillen, hvilka utgöra serskilda underafdelningar af Sällskapet, ett för hvarje af länets 9 härad. För öfverläggningar i till landtbruket hörande ämnen samt utställning af kreatur, ladugårdsprodukter, jordbruks- och trädgårdsalster, redskap och slöjdarbeten m. m. hafva så väl allmänna sammankomster för hela länet, som serskilda kretsmöten egt rum, dervid premier utdelats. Dessutom har, för beredande af ökade tillfällen till utbyte af åsigheter och meddelande af erfarenhetsrön i fråga om jordbruket och dess binärningar, år 1867 bildats en serskild *Landtbruksförening*, hvars sammankomster varit talrikt besökta.

Trädgårdsskötelsen inom länet befinner sig fortfarande på en mindre tillfredsställande ståndpunkt. Genom belöningar för plantering af fruktträn samt anslag dels till understödande af en i Östra härad inrättad *trädgårdsarbetsareskola*, hvilken senast varit förlagd å egendomen Sand i Näsby socken, dels till den af Kronobergs läns Hushållnings-sällskap å lägenheten Kristineberg anlagda trädgårdsskola, der undervisning i trädgårdsskötsel meddelas eleverne vid Folkskolelärare-seminarium i Vexjö och hvarest de personer, som från Jönköpings län utbildat sig till folkskolelärare, genomgå föreskrifven lärokurs, har Hushållnings-sällskapet sökt verka för en mera utbredd kännedom härutinnan. Af Hushållnings-sällskapets årsberättelser vitsordas ock, att hågen för odling af fruktträn och bärbuskar inom berörda härad är i stigande, äfvensom att antalet af de ynglingar, hvilka söka anställning såsom lärlingar vid ofvannämnda, inom häradet anordnade undervisningsanstalt, är i tillväxt. Trädgårdsskötseln uppgifves dock vara föga lönande i anseende till ortens höga läge och den kyla, som sprides från de inom häradet belägna kärr och mossar. Enahanda förhållande eger rum inom Vestbo härad, hvarest trädgårdsskötsel i egentlig mening är nästan alldeles obekant och endast här och hvar smärre kåltäppor finnas. Vid Grenna och på Visingsö idkas deremot fruktträ-odling med framgång och lemna icke obetydlig afkastning till försäljning.

Den med bidrag af allmänna medel inom länet inrättade *lägre Landtbruksskola*, hvilken sedan år 1862 varit förlagd vid egendomen Johannesberg i Södra Vedbo härad, har under

ledning af samme nitiske föreståndare som förut fortfarande varit i gång derstädes, dervid lärlingarne åtnjutit undervisning uti alla de genom reglementet för dessa skolor föreskrifna läroämnen. Under de år, denna berättelse omfattar, hafva jemte 66 frilärningar tillhoppa 7 betalande lärlingar varit vid skolan intagne. Såsom bidrag för redskapstillverkningen har ett anslag af 500 r:dr årligen varit skolan af Hushållningssällskapet beviljad.

Biskötsel omfattas i allmänhet med lika litet intresse som trögårdsskötseln, och rapporterna från de serskilda fögderin innefatta, att denna näringsgren är i aftagande.

Linodlingen bedrivnes hufvudsakligen i Södra Vedbo af någon större betydenhet.

Dagsverksprisen hafva under femårsperioden undergått föga förändring och i allmänhet utgjort:

	R:mt R:dr	Sommar.	Vinter.
för ett mansdagsverke		0,71—1,00.	0,50—0,75.
» » qvindagsverke	» »	0,33—0,67.	0,25—0,50.
» » kördagsverke	» »	3,00.	—
vanlig årslön för dräng		90—120 R:dr	
» piga		40—50 »	

i husbondens kost.

Den starka utvandringen af ungt arbetsfolk och tjenstehjon kommer dock otvifvelaktigt att, åtminstone inom de trakter af länet, från hvilka utvandringen skett i större antal, leda till förhöjning af dagsverksprisen och årslönerna. Under innevarande år har, synnerligen inom Vedbo härads fögderi, bristen på biträden vid jordbrukssysslorna redan varit kännbar.

Boskapskötseln. Uti senaste femårsberättelsen omförmäldes, hurusom ökad omsorg användes för ladugårdarna, såväl till kreatursrasernas förbättrande genom anskaffande af ädlare stamdjur, hufvudsakligast af ayrshire-ras, som ock medelst en bättre skötsel och rikligare utfodring af boskapen. Den redan vid slutet af förra femårsperioden inträdda exporten af slagtkreatur till England och Danmark och de derigenom öppnade utsigtorna till afsättning af ladugårdsprodukter mot högre pris hafva i sammanhang med den lättad, jernvägstransporterne bereda, manat länets jordbrukare att åt denna gamla hufvudnäring inom orten egna ännu sorgfälligare omvårdnad. Något kronan tillhörigt *Stamholländeri* finnes nu icke inom länet stationerad, och den stamjord af ayrshire-rasen, som, tillhörande ett härstädes bildadt enskildt bolag, varit under loppet af 10 år inom länet uppställd, har numera blifvit upplöst. Med afseende härå och då kreatursrasens fortsatta förädling ansetts utgöra ett bland de viktigaste föremålen för Hushållningssällskapets omsorger, har Sällskapet vid dess höstsammankomst förlidna år anvisat ett belopp af 2,500 r:dr till inköp af ungtjurar tillhörande korthorns, blandad korthorns och ayrshire, eller annan ädel ras, att mot vissa stadgade vilkor till jordbrukare utlemnas.

Genom den år 1868 inträffade missväxt och foderbrist förorsakades en ganska kännbar rubbning uti ifrågavarande näringsgren, då på de flesta ställen ladugårdarna måste betydligt förminska och utfodringen för de återstående kreaturen väsentligen inskränkas; men de båda derpå följande årens gynnsamma skördeförhållanden hafva kraftigt bidragit att ersätta de lidna förlusterna.

Äfven *mejerihandteringen* är föremål för mycken omsorg, och på många af länets egendomar hafva mejerin blifvit inrättade. Undervisning i denna handtering, som intager ett allt

mera framstående rum bland länets hufvudnärningar, har medelats genom en af Hushållningssällskapet antagen mejerska.

Åt *fårafvelns* förbättrande egnas i allmänhet föga omsorg, men åtgärder härför hafva inom Vestbo härad blifvit med framgång vidtagna.

Hvad deremot *fiskerinärningen* beträffar, förnimmes en allmän klagan öfver fiskets aftagande till följd af felaktig hushållning och ynglets uppfångande under lektiden. Åtgärder till bevarande af denna viktiga inkomstkälla skola derföre ofördröjligen varda af Länsstyrelsen vidtagna. Med användande af det anslag af 150 r:dr årligen, som af Eders Kongl. Maj:t i nåder anvisats till fiskerinärningens befrämjande inom länet, samt serskildt bidrag af egna medel har Hushållningssällskapet understött den vid Tenhult af Jägmästaren A. H. Sandblad inrättade fiskodlingsanstalt, hvilken, enligt de rörande dess verksamhet afgifna årsberättelser, visat goda resultat.

För *hästafvelns befrämjande* hafva hingstar från Ottenby och Flyinge stuterin varit stationerade dels i Jönköping och dels i Eksjö.

Hägnaderna utgöras fortfarande af gärdesgårdar, i allmänhet af trä, men äfven här och der af från åkerfälten hopförda stenar. Mycket virke förstöres genom öfverflödiga hägnader, och vallhundar underhållas endast å ett färre antal herregårdar.

C) Skogshushållning jemte D) Rofdjurs utödande. Tab. N:is 4 o. 5.

Beträffande *skogsafverkningen* inom länet, bedrivnes densamma på ett sådant sätt, att kraftiga åtgärder för införandet af en förbättrad skogsvård äro af högsta behof påkallade, så framt icke skogssköfvingen skall medföra alltför menliga följder. Väl finnas åtskilliga större egendomar, der skogen med omsorg vårdas och afverkningen sker med beräkning af skogens återväxt enligt uppgjord hushållningsplan; men detta förfarande är långt ifrån det allmänna. Så väl de från Hushållningssällskapet aflemnade meddelanden i fråga om skogshushållningen, som ock de från vederbörande Jägeritjenstemän inkomna uppgifter i ämnet skildra sammanställande med mörka färger den ringa omtanka, som egnas åt denna viktiga egendom, och den glömska af framtidens kraf, hvarmed afverkningen bedrivnes. Så uppgifves af Jägmästaren i Jönköpings revier, att synnerligast inom Vestra härad nu pågår en skogsafverkning å alla de större egendomarne långt öfver hvad skogarnas återväxt kan motsvara, och i den utsträckning, att om några få år häradet skall blifva utblottadt på all äldre skog och, hvad än värre är, på större delen af den vackraste ungsbogen, som nedhugges till grufstolpar. Äfven i Tveta och Östbo härad har skogskapitalet betydligt förminskats under de senare 5 åren. Från Jägmästaren inom Eksjö revier förmäles, att skogarna inom revieret äro med få undantag utluggna och vanvårdade, så att kännbar brist å moget såg- och byggnadstimmer redan är för handen inom de flesta till revieret hörande socknar, och att, om ingen gräns sättes för skogssköfvingen, befaras kan, det äfven vedprisen inom kort tid stiga till en oroväckande grad. Inom Vestbo revier är förhållandet något fördelaktigare. Skogskapitalet har visserligen äfven derstädes årligen förminskats, men skogstillgången å så väl de allmänna, som de enskilda skogarne är i allmänhet mer än tillräcklig för husbehovet, serdeles inom Mo härad och norra delen af Vestbo härad. Inom Ås, Torskinge, Bolmsö och några andra närbelägna socknar i södra delen af sistnämnda härad finnas

deremot hemman, hvilka sakna skog för eget behof. Den högst rikliga tillgången på *brännstof* har derföre i dessa socknar fått någon, ehuru ännu alltför ringa användning. Ek finnes endast på boställen och bokskogarne, som fordom i Södra Vestbo haft stor utsträckning, äro nästan alldeles sköfjade. Inom Vestbo revier finnes icke någon enskild skog, som behandlas efter fordringarna af en rationel hushållning.

Frågan om ävägabringande af en ändamålsenligare *skogs-skötsel* har utgjort föremål för öfverläggningar inom så väl Hushållningssällskapet, som Landstinget. Vid besvarandet af den från Kongl. Landbruksakademien år 1868 gjorda framställning i ämnet förklarade Hushållningssällskapet vid sammanträde den 28 Januari 1869 sig anse, att staten ej bör genom lagstiftning ingripa i den enskildes skogshushållning, hvilken åsigt segrade med 17 röster emot 13, hvilka senare afgåfvos för Förvaltningsutskottets i motsatt anda afgifna förslag till yttrande. Den sålunda vid tillfället segrade, af ett ringare antal ledamöter af Sällskapet uttalade åsikten kan dock ingalunda anses uttrycka den allmänna meningen inom länet, hvilket ådagalägges deraf, att, när det år 1870 församlade Landstinget hade att med anledning af Eders Kongl. Maj:ts till Landstinget aflåtna Nådiga remiss yttra sig, huruvida och i hvad mån för de inom länet varande enskilda skogar stadganden öfverensstämmande med dem, som genom Kongl. Förordningen den 10 September 1869 angående åtgärder till förekommande af skogsfördelning på Gotland meddelats, eller med dem, som af Landbruksakademien blifvit föreslagna, kunde anses erforderliga och ändamålsenliga, endast 10 ledamöter vid anställd omröstning i ämnet biträdde den åsikten, att lagstiftningen icke borde ingripa i den enskilda skogshushållningen, hvaremot 33 förenade sig derom, att stadganden, öfverensstämmande med de genom berörda Nådiga förordning för Gotland gifna föreskrifter, vore erforderliga och ändamålsenliga för enskilda skogar inom detta län.

En högelingen af behofvet påkallad och för skogsvården å de allmänna skogarne viktig organisationsåtgärd har under femårsperioden vidtagits genom den af Eders Kongl. Maj:t beslutade nya *skogsstaten* för länet, enligt hvilken detsamma numera är fördeladt i trenne serskilda revier, nemligen:

Jönköpings revier, innefattande Tveta, Vestra och Östbo härad,

Vestbo revier, innefattande Mo och Vestbo härad, samt

Eksjö revier, Vista, Norra och Södra Vedbo samt Östra härad, med en ordinarie Jägmästare inom hvarje revier, hvilka närmast stå under chefskap af Inspektören i sjetta skogsinspektörsdistriktet.

Den ordinarie skogsstaten består för öfrigt af två Kronojägare, en för Visingsö norra och en för Visingsö södra bevakningsdistrikt. Dessutom äro enligt Skogsstyrelsens förordnande anställda två extra Jägmästare inom Jönköpings revier samt en extra Jägmästare inom Eksjö revier, utan lön, men med skyldighet att på den ordinarie Jägmästarens ansvar biträda denne i tjänstgöringen.

Den på Råslätt under Strömsbergs egendom i Tveta härad, efter kontrakt emellan egaren och länets Hushållningssällskap, redan under förra perioden inrättade *Skogsvaktarenskola* har under nu tilländagångna 5 år fortfarande varit i verksamhet med årligt bidrag af 1,500 r:dr statsmedel och 1,000 r:dr af Hushållningssällskapet lemnadt anslag; men sedan Eders Kongl. Maj:t den 7

Maj 1869 förklarar statsunderstöd för skolan icke efter tilländagåendet af derefter följande läroår vidare kunna påräknas, hade skolan i hittills varande omfattning upphört samt blifvit ersatt med en mindre läroanstalt, hvartill Hushållningssällskapet lemnat ett bidrag af 300 r:dr.

Som de två *Skogsplantörer*, hvilka, enligt hvad i förra Embetsberättelsen öfvermåles, varit emot ett årligt arvode af 200 r:dr för hvardera af Hushållningssällskapet antagne för att på billiga vilkor tillhandaga dem af länets skogsegare, som sådant önskade, vid uppgörande af förslag rörande skogsvården, endast i ringare mån anlåtats, har det ena af dessa arvoden indragits. För spridande af ökad kännedom om skogens värde för landbruket samt om densammans ändamålsenliga uppdragande och vård, med serskildt fäst afseende å de mindre hemmansbruket, har Jägmästaren A. H. Sandblad enligt Landstingets anmodan och på dess bekostnad utarbetat en populär afhandling i ämnet, hvilken till trycket befordrad i 3,000 exemplar blifvit till de serskilda kommunerna utdelad.

På länets fastland finnes icke någon *kronopark* eller kronoskog. Den på Visingsö belägna kronoparken har i föregående berättelser uppgifvits innefatta en areal af 1,373 kvadratref, men skall enligt vederbörande Jägmästares nu lemnade uppgift innehålla 1,357 kvadratref. Afkastningen har enligt den för kronoparken upprättade trakthygge-indelning utgjort 12,200 kubikfot årligen, men endast en ringa del deraf blifvit försäldt, det öfriga användt för Visingsborgs kungsladugårds och kronojägareboställes behof.

Enär alla *boställsskogarne* inom länet icke blifvit behörigen uppmätte och kartlagde samt efter förutgången taxering af skogsbestånden till ordnad hushållning indelade, är Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke i tillfälle att om dessa skogars areal och afkastning lemna tillförlitliga och fullständiga uppgifter. De, som kunnat erhållas, återfinnas i tab. N:o 4. Antalet boställsskogar, å hvilka ordnad skogshushållning blifvit införd, utgör inom Eksjö revier 3, inom Jönköpings revier 9 och inom Vestbo revier 7, med tillhopa en areal af 23,232 kvadratref. Åtskilliga boställsskogar äro för närvarande under indelning.

Den i Säby socken af Norra Vedbo härad belägna *häradsallmänningen Holaveden*, hvars areal i senaste femårsberättelsen upptogs till 12,868 kvadratref, men nu af vederbörande Revierförvaltare uppgifvits att innefatta 15,187 kvadratref, skötes enligt uppgjord hushållningsplan, upptagande en omloppstid af 120 år, och förvaltas af en serskild allmänningsstyrelse, bestående af sex utaf intressenterne årligen valde ledamöter, enligt ett den 30 December 1867 af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt reglemente. Till bevakningens handhavande finnas å allmänningen anställda två skogsvaktare, försedde med boställen och serskild aflöning från allmänningsskassan, hvars behållning vid 1870 års slut uppgick till 301 r:dr 21 öre. Det i tab. N:o 4 uppgifna afverkningsbeloppet motsvarar hvad som jemlikt den för allmänningen fastställda hushållningsplan för hvarje år funnits att afverka, men hela kvantiteten är icke tillgodogjord, utan en stor del deraf reserverad i afbidan på högre virkespris till följd af den lättnad i kommunikationer, som genom östra stambanan kommer att för orten beredas. Under åren 1869 och 1870 har allmänningen blifvit försedd med hägnad, så att mulbetet derstädes nu kan emot lega upplåtas.

De å Visingsö befintliga *ekplanteringar*, upptagande en areal af 4,029 kvadratref, hafva under femårsperioden lemnat en årlig afkastning af i medeltal 7,642 r:dr 20 öre. Afverkningskvantiteterna, hufvudsakligen bestående i mindre hjälpallringsvirke och risbränsle, kunna dock icke uppgifvas. I de influtna penningbeloppen ingår jemväl afkastningen af planteringarnas biprodukter såsom höskörd, mulbete, ekbark m. m.

Sedan Kongl. Skogsstyrelsen år 1865 i underdånighet hemställt, att hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Tunnerstad Södergård å Visingsö, utgörande 10 tunnland 13 kappland åker samt 1 tunnland 19 kappland äng, hvilket blifvit af dess egare kronan till inlösen erbjudet och vore för ekodling lämpligt samt på alla sidor omgivet af Visingsborgs kungsladugårds med ek planterade fält, måtte få för kronans räkning inköpas till ekplanteringarnas utvidgande, samt Eders Kongl. Maj:ts genom nådigt beslut af den 16 Januari 1866 bemyndigat Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att verkställa detta köp på de för kronan förmånligaste vilkor, som kunde betingas, dock att köpeskillingen icke finge öfverstiga det af jordägaren fordrade belopp, 4,800 r:dr, har ifrågavarande köp blifvit till nämnda belopp af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande afslutadt.

Mullbärsplanteringarna å Visingsö underhållas väl fortfarande, men någon silkesodling har derstädes icke idkats sedan år 1864.

Åtgärder för bindande af sanden å det inom Torskinge socken i Vestbo härad varande *flygsandsfält* hafva icke ännu blifvit vidtagna, men skola med snaraste sättas i verket.

Af *enskilda skogar* äro allenast tillhopa 47,170 kvadratref, belägna inom Eksjö revier, indelade till regelbunden hushållning.

Utförseln af skogsprodukter från hamnarna vid Jönköping och Grenna bedrifves icke i någon större omfattning och har under femårsperioden vid den förra hamnen uppgått till 726 stycken bjelkar, 3,773 tolfter plank, 78 tolfter bräder och 2,044 stycken sleepers, samt vid den senare till 2,486 stycken aspstockar, 3,562 stycken ekbjelkar, 4,733 tolfter plankor och bräder, 23,562 stycken stäf samt 358 kubikfamnar ved. Deremot utföras betydliga kvantiteter trävaror från åtskilliga af jernvägsstationerna, på sätt nedanstående, utur Trafikstyrelsens underdåniga berättelser hemtade uppgifter utvisa:

Namn å station.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.
	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.
Jönköping	129,667	72,727	72,283	63,290	23,818
Tenhult	2,040	18,616	15,316	7,307	7,826
Forsserum	5,366	29,338	22,003	37,280	50,375
Nässjö	17,858	19,731	29,925	87,747	110,325
Sandsjö	426	26,074	33,246	50,282	59,367
Säfsjö	5,432	47,134	53,954	59,010	56,367
Stockaryd	374	22,715	5,666	13,278	13,427
Summa centner	161,163	236,335	232,393	318,194	321,405

Prisen å skogsprodukter hafva under femårsperioden icke undergått någon anmärkningsvärd förändring. Inom Mo och Tveta härad har medelpriset på *furuplank* af 20 fots längd varit för plank af $2\frac{1}{2}$ tums höjd och 7 tums bredd ..... R:dr 14,
 » » » 3 » » » 8 » » ..... » 20,
 » » » 3 » » » 9 » » ..... » 27,
 » » » 3 » » » 11 » » ..... » 34,

allt per tolt, fritt levererad i Göteborg; för plank af gran beräknas 10 procent lägre pris. Medelpriset å *bjelkar*, minst 10 verkum i fyrkant och af 24 fots längd, har varit 60 öre per kubikfot.

Vid Nissaåns vattendrag hafva *sågblock* af furu betalats med följande belopp:

Längd.	T u m t a l i l i l l ä n d a n .							
	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
6 alnar 13 tum R:dr	5,14	6,84	8,64	10,44	12,72	14,52	16,32	18,12
8 » 16 » »	6,72	9,12	11,52	13,92	17,04	19,44	21,84	24,24
9 » 18 » »	7,50	10,20	12,96	15,60	19,20	21,96	24,60	27,24
10 » 20 » »	8,40	11,40	14,40	17,40	21,36	24,36	27,36	30,36

För sågblock af gran betalas 25 procent lägre pris. För *byggnadstimmer* har priset varit från 12 till 20 r:dr per tolt, allt efter timrets längd och bredden i lilländan.

Från Ryningsholms, Thorsjö och Alfvesjö skogar inom Södra Vedbo härad hafva åren 1867—1870 6,000 tolfter fursågtimmer blifvit försålda till pris, varierande från 9 r:dr för 9 tums till 60 r:dr för 19 tums per tolt, 20 engelska fot långt, utgörande i medeltal circa 15 r:dr per tolt.

Vedprisen äro mycket olika i olika delar af länet och hafva för famn björkved utgjort från 4 r:dr till 15 r:dr samt för famnen barrved från 2 r:dr 50 öre till 10 r:dr, famnen beräknad till 144 kubikfot. Prisen äro i stigande.

Kolprisen hafva fortfarande varit låga.

Skogseldar af större utsträckning hafva icke under femårsperioden förekommit.

Från Vestbo revier *afyttras skogsprodukter* till städerna Jönköping och Halmstad, Mullsjö jernvägsstation, Oskarsströms inom Hallands län belägna sågverk, dit virket flottas på Nissaåns vattendrag, samt till de inom revieret eller i dess närhet belägna masugnar, jern- och glasbruk, af hvilka Gyllenfors glas- och jernbruk ensamt årligen förbrukar 3,000 famnar ved och 1,000 läster kol.

Ehuru *svedjandet* i väsentlig mån aftagit, klagas dock fortfarande häröfver från såväl Östra härad som Vestbo härad, serdeles i de vestliga delarne deraf.

Enligt Kongl. Kungörelsen den 29 Januari 1869 erhålles, Tab. N:o 5. räknadt från den 1 Juli samma år, *belöning* af allmänna medel endast för *dödande af björn, varg eller lo samt jerf*, hvaremot skottpenningar för dödande af räf, örn eller berguf samt duff eller hönshök icke vidare ega rum. Af denna anledning utvisar tab. N:o 5 ett ringare belopp af utbetald belöning för år 1869 än för de föregående tre åren. Vid Landstingets sammanträde berörda år väcktes förslag, att från landstingsmedlen skulle utgå belöning för dödande af hönshök och räf, men dessa förslag vunno icke Landstingets bifall. Då emellertid klagomålen öfver den skada, som af räf åstadkommes å så väl landtmännens får och fjäderfä som matnyttigt villebråd, vid Landstingets nästföljande sammanträde från flere delar af länet förnyades, beslöt Landstinget, att för dödande af inom länet fångad räf skall af landstingskassan utgå belöning med 1 r:dr, hvilken belöning vid innevarande års Landsting blifvit förhöjd till 2 r:dr för hvarje räf, som inom länet dödas under tiden från den 1 Mars till den 1 November.

Från flere delar af länet förmäles, att utbytet af *jagten* är i tillväxt och tillgången på vildt numera god, samt att betydande kvantiteter deraf å torgdagarna i Hvetlanda uppköpas för afsändning till Skåne och Danmark.

Angående antalet *husdjur, dödade af rofdjur*, är Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke heller nu i tillfälle att meddela någon förteckning, enär hvarken kronobetjeningen eller jägeritjenstemännen kunnat härom lemna några uppgifter.

Tab. N:is 7a o. 7b. E) **Bergs- och Brukshandtering, samt Fabriker, Manufakturer och Handverk.** Tabellen N:o 7a och 7b.

Tab. Litt. C. Beträffande *bergs- och brukshandteringen* har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för vinnande af en öfversigt öfver förhållandena inom denna handtering låtit upprätta nedanstående tab. Litt. C, utvisande de serskilda kvantiteter malm samt tackjern, gjutgods, stångjern, stål och jernmanufaktur, som under den nu ifrågavarande och näst föregående femårsperioden blifvit inom länet brutna och tillverkade.

Vid jemförelse emellan de båda periodernas slutsummor befinnes, att brytningen af *bergmalm* ökats med 108,716,60 c:r, samt att 123,820,49 c:r *sjö- och myrmalm* mera än under perioden 1861—1865 blifvit upptagna; att tillverkningen af *tackjern* med 37,142,34 c:r öfverstiger förra periodens tillverkning; att tillverkningen af *gjutgods* vid masugnarne minskats med 7,237 c:r, hvaremot tillverkningen vid de egentliga gjuterien ur kupolugnar ökats med 6,978,35 c:r; att produktionen af *stångjern* med 4,220,82 c:r understiger förra periodens tillverkningskvantum, men att tillverkningen af *stål* och *jernmanufaktur* ökats med 11,430 c:r.

Medelprisen å berörda tillverkningar hafva utgjort:

	åren 1866—1867.		1868—1870.	
å Bergmalm	per c:r	r:dr 0,52.	per c:r	r:dr 0,52.
» Sjö- och myrmalm	»	» 0,30.	»	» 0,30.
» Tackjern	»	» 2,70.	»	» 2,60.
» Gjutgods	»	» 7,00.	»	» 7,00.
» D:o ur kupolugnar	»	» 8,00.	»	» 8,00.
» Stångjern	»	» 7,00.	»	» 6,50.
» Manufaktur	»	» 9,00.	»	» 8,00.
» Spik	»	» 13,00.	»	» 12,00.

hvaraf framgår, att de trenne senare åren varit för handteringen mindre gynnsamma. Af tillverkningen försändes årligen vid pass 50,000 c:r jern och stål, arbetadt och oarbetadt, från länets jernvägsstationer, deraf omkring 30,000 c:r afgå från Jönköping till Göteborg för utskieppning.

Vid *Fredriksbergs kopparverk* i Fröderyds socken har under åren 1866—1868 tillverkats sammanräknadt 816,36 c:r garkoppar, hvaremot under åren 1869 och 1870 någon tillverkning derstädes icke egt rum. Priset å kopparen, som åren 1866 och 1867 betaltes med 72 r:dr per c:r, nedgick år 1868 till 62 r:dr per c:r.

Vid det Lessebo bolag tillhöriga *Klefva nickelverk* i Alsheda socken, der tillverkningen af nickelsten under åren 1861—1865 utgjorde sammanräknadt 4,982,47 c:r, har produktionen väsentligen ökats och uppgick:

		Värde.
år 1866 till	1,485,30 C:r	R:dr 126,250,50,
» 1867 »	1,713,85 »	» 145,677,25,
» 1868 »	1,585,61 »	» 134,776,85,
» 1869 »	5,302,26 »	» 450,692,10,
» 1870 »	2,389,00 »	» 203,065,00,
Summa	12,476,02 C:r	= R:dr 1,060,461,70,

hvarjemte tillverkats sammanräknadt 2,257,36 c:r nickelkoppar till ett värde af 225,736 r:dr. — Enligt Kongl. Brevet den 15 Februari 1867 har afraden från nickelverket, hvilken jemlikt Kongl. Förordningen den 21 Juni 1831 skolat efter frihetsårens utgång år 1864 erläggas med $\frac{1}{30}$ af tillverkningen, fått från och med år 1865 under fem år utgå med allenast $\frac{1}{60}$ af tillverkningen.

Ett bolag, som inköpt *Ådelfors guldgrufva* i afsigt att ånyo upptaga och bearbeta densamma, synes nu, efter det icke obetydliga kostnader blifvit å detta företag nedlagda, hafva derifrån afstått.

Inom Fröderyds pastorat på Karstorps hemmans egor bearbetas ett *skifferbrott*, hvarest tillverkas 15 serskilda sorter takskeer med ett årligt tillverkningsvärde af 15,000 r:dr å 20,000 r:dr. Enligt vederbörande Bergmästares meddelade uppgift utmärker sig den här producerade takskeer, dels af kopparfärgad dels af ljusgrön sort, framför andra kända skiffersorter synnerligast derigenom, att den, äfven liggande i vatten, icke insuper något deraf, samt att den icke undergår den ringaste

Tab. Litt. C.

Jernhandteringen i Jönköpings län åren 1861—1870.

År.	Bergmalm.	Sjö- och myrmalm.	Tackjern.	Gjutgods vid masugnarne.	Gjutgods vid gjuterien.	Stångjern.	Stål- och jernmanufaktur.
	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.
1861	194,329	34,682	79,831,88	3,425	8,506	54,600	8,591,05
1862	261,556	141,525,69	105,596,48	5,280,75	5,903,55	57,629,66	7,920,67
1863	242,114,60	11,550	33,786,24	1,633,16	8,241,12	49,579,21	7,362,63
1864	208,348,20	55,120	107,982,82	6,017,88	5,935,51	53,438,07	10,744,77
1865	224,260	212,610	103,600,76	4,637,60	4,471,70	59,368,94	9,618,52
Summa centner	1,130,607,80	455,487,69	430,798,18	20,994,39	33,057,88	274,615,88	44,237,64
1866	269,608,90	69,700,88	98,795,67	4,166,32	5,810,08	63,717,67	9,771,55
1867	269,108,10	178,775	102,649,18	3,802,73	7,250,37	60,507,59	10,417,25
1868	238,974,50	92,109,95	99,717,67	3,461,91	5,764,55	50,634,88	10,157,37
1869	208,781,30	27,804,35	56,487,66	481,63	8,496,13	49,171,84	15,009,78
1870	252,852,20	210,918	110,290,34	1,844,80	12,715,10	46,363,08	10,311,69
Summa centner	1,239,324,40	579,308,18	467,940,52	13,757,39	40,036,23	270,395,06	55,667,64

förändring, om den öfvergjutes med iskallt vatten, äfven om skiffern är uppvärmd till 150 grader. Den nya tullhusbyggnaden här i staden har blifvit täckt med denna skiffer, som har ett mycket prydligt utseende. För bedrivande af denna tillverkning har erhållits ett förlagslån af 10,000 r:dr från Manufaktur-diskontfonden.

Under perioden hafva följande nya anläggningar tillkommit, nemligen:

Öfre Stillefors jerngjuteri, med mekanisk verkstad och spikhammare, beläget å Odensjö egor i Barnarps socken;

Nedre Stillefors jern- och messingstråddrageri, likaledes inom Barnarps socken å Hellstorps egor;

Lindhammars spikbruk i Månsarps socken, hvarjemte vid *Bruzaholms jernbruk* i Södra Vedbo tillverkningen, serdeles af gjutgoods, ytterligare utvidgats.

Vidkommande den egentliga under bergshandteringen icke inbegripna *fabriks-industrien*, utvisar en jernförelse emellan de för år 1865 lemnade och de nu för år 1870 meddelade uppgifterna, att, hvad angår *städerna*, värdet af dervarande fabrikers tillverkningar, hvilka för

år 1870 upptagits till ..... R:dr 2,139,006,
men för år 1865 till blott ..... » 1,188,125,

ökats med ett belopp af R:dr 950,881.

Denna utomordentliga tillökning härrör hufvudsakligen från den omfattande verksamhet, hvarmed bolaget för härvarande *tändsticksfabrik* bedrifver sin rörelse. Berörda bolag, hvars tillverkning år 1865 uppgick till 37,634,105 stycken elddon med ett värde af 338,485 r:dr, har nemligen under femårsperioden betydligt utvidgat sin fabrikation, så att tillverkningen för år 1870 besteg sig till 84,307,597 stycken elddon med ett värde af 1,157,970 r:dr. Utom de i tab. 7 a upptagne 501 arbetare, som alla arbetat vid sjelfva fabriken, hafva under år 1870 i medeltal 658 personer i hemmen varit sysselsatta med tillfälligt arbete för fabriken räkning, — sammansättning af tändsticksaskar, — så att sammanräknade arbetspersonalen för nämnda år i medeltal uppgått till 1,159 personer. Arbetslönerna till alla dessa arbetare belöpa sig för samma år till r:dr 242,847,52. — Af förra årets tillverkning exporterades tändsticksådor för ett värde af 700,000 r:dr till Asien, Afrika, Amerika och Nya Holland, till hamnarna vid Singapore, Hongkong, Nagasaki, Batavia, Bombay, Calcutta, Capstaden, Buenos Ayres, Montevideo, Valparaiso, San Francisco, Callao, Port Adelaide, Melbourne m. fl. — Inom Europa har öppnats en ny afsättningsmarknad i Simbirsk vid Volga, hvarjemte i förhållande till folkmängden icke obetydliga partin blifvit afsända till Island och Färöarna.

Men äfven andra fabriker härstädes hafva väsentligen utvidgat sin verksamhet, såsom exempelvis *Munksjö pappersbruk*, hvars tillverkningars värde för år 1870 med 106,273 r:dr öfversteg det af år 1865; *snusfabrikerna*, med 57,000 r:dr högre tillverkningsvärde; tillverkningen af *parfymer* och *fernissor* (F. Pauli) för ett värde af 50,000 r:dr o. s. v.

Vidkommande *fabrikerna å landsbygden* anmärkas följande nya anläggningar, nemligen:

Torsviks trämassefabrik i Barnarps socken med ett tillverkningsvärde af 18,000 r:dr;

Jutaholms choddyfabrik i Hakarps socken, samt

Annebergs tändsticksfabrik i Solberga socken, der tillverkningen år 1870 lemnade 10,000,000 tändsticksaskar och 1,500,000 kapslar, med ett värde af 57,500 r:dr.

Värdet af de vid *garfverien*, *pappersbruken* och *glasbruken* å landet år 1870 åstadkomna tillverkningar utgjorde:

Vid garfverien ..... R:dr 132,111,
» pappersbruken ..... » 251,862,
» glasbruken ..... » 60,417.

Vid *Husqvarna vapenfabrik* har tillverkningen betydligt utvidgats, enligt hvad nedanstående, af disponenten meddelade uppgift angående fabriken verksamhet utvisar:

	Värde.	
	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.
År 1866 tillverkades 4,100 st. kammarladdningsgevär ...	184,580	
700 » förändringsgevär	7,000	191,580
» 1867 » 3,835 » kammarladdningsgevär ...	172,520,50	
26 » skolgevär	559	
gevärskdelar till värde af	14,741,15	187,820,65
» 1868 » 2,004 » bakladdningsgevär	—	80,173
» 1869 » 5,592 » d:o	218,666	
gevärskdelar	1,164,61	219,830,61
» 1870 » 10,290 » bakladdningsgevär	370,472	
gevärskdelar	1,602,61	372,074,61
Summa	—	1,051,478,87

Varande sålunda tillverkningsvärdet öfver 500,000 r:dr högre än under förra femårsperioden. Intill år 1867 bedrefs tillverkningen endast med handarbete, men numera finnas vid fabriken uppförda två byggnader, inrymmande omkring 250 serskilda maskiner, som drifvas af två turbiner, med tillhopa 150 hästkrafter, genom hvilken förändrade anordning fabriken kan årligen tillverka 30,000 å 40,000 stycken gevär. För närvarande har fabriken, som sysselsätter 330 arbetare, en beställning af 18,000 gevär och 14,000 låsmekanismer med tillbehör för svenska kronans samt 2,000 stycken gevär för norska kronans räkning.

Vid fabriken, som har egen skola och fattigvård, finnas uppförda och under byggnad åtskilliga arbetarebostäder, gasverk samt lägenheter för handelsrörelse, bageri och bryggeri. Under år 1870 bildades en serskild sjuk- och begravningskassa för dervarande arbetspersonal.

Handtverkarnes antal vid slutet af perioden uppgick till 206 i städerna, deraf 15 qvinnor, och till 307 å landsbygden.

Tillverkningen af bränvin, hvarvid äfven renlaf till betydliga kvantiteter vid två serskilda brännerin begagnats, har under nu ifrågasvarande period med 421,409 kannor understigit tillverkningen under förra femårsperioden. Förhållandena för de serskilda åren utvisas af nedanstående tablå:

År.	Brännerin i gång.	Tillverkad	Tillverk-	Kontroll-
		bränvin.	ningsafgift.	kostnad.
		Kannor.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.
1866	19	366,278	219,965,02	14,680,42
1867	12	167,496	110,165,60	6,243,23
1868	14	217,868	153,278,30	7,489,32
1869	14	275,437	194,147,10	10,060,84
1870	14	401,332	280,932,75	13,812,11
Summa	—	1,423,411	958,488,77	52,235,92

I afseende å *binäringarnas* omfång och beskaffenhet har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke något att tillägga utöfver hvad i föregående berättelser blifvit omförmäldt. Undervisnings

meddelande i halmflätning har af Hushållningssällskapet beslutats, men ännu icke kommit till verkställighet.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

Tab. N:o 8. A) **Landkommunikationer.** Uti tab. N:o 8 redogöres för längden af allmänna landsvägarne, häradsvägarne och socknevägarne inom länet vid 1870 års slut, äfvensom för kostnaden för de under perioden verkställda och fullbordade vägförbättringar. Dessa hafva förnämligast utgjorts af följande arbetsföretag:

a) omläggning af vägen emellan Hvetlanda och Broby gästgifvaregårdar, hvartill erhållits ett statsbidrag af 12,500 r:dr;

b) omläggning af vägen emellan Broby och Sandsjöryds gästgifvaregårdar, hvarför åtnjutits ett statsbidrag af 3,500 r:dr;

c) omläggning af vägen emellan Broby gästgifvaregård och Säfsjö jernvägsstation, med ett statsbidrag af 9,000 r:dr;

d) anläggning af väg från Björkö socken till Nässjö jernvägsstation, derför anvisats ett understöd af 3,900 r:dr;

e) omläggning af vägen emellan Stigamo och Vrigstads gästgifvaregårdar, med ett statsbidrag af 9,000 r:dr;

f) omläggning af vägen emellan Tranås qvarn och Ramsmåla gästgifvaregård, med ett statsbidrag af 6,900 r:dr;

g) förbättringar å vägen emellan Nederleds och Bors gästgifvaregårdar samt förbi Klefvaliden vid Vernamo, med ett statsbidrag af 9,500 r:dr;

h) omläggning förbi Sprängsliden emellan Repperda och Klöfdala gästgifvaregårdar, med ett anslag af 1,200 r:dr;

i) omläggning å allmänna landsvägen emellan Hvetlanda och Serarps gästgifvaregårdar, till hvilket företag af Riksdagen beviljats ett anslag af 40,000 r:dr;

k) omläggningar å landsvägen förbi Kattlås, Noby och Marknadsplatsbacken i Norra Vedbo härad, med ett statsbidrag af 3,000 r:dr;

l) omläggningar å vägen emellan Stockaryds jernvägsstation och Björnskog, hvartill lemnats ett statsanslag af 3,000 r:dr; samt

m) omläggning af vägen från Jönköping förbi Pico och Åsen till Axamo på landsvägssträckningen mot Jära gästgifvaregård, till hvilket företag, som dock först innevarande år afsynats, beviljats ett understöd af 20,000 r:dr.

Uppgiften å de bidrag, kommunerna lemnat till ofvannämnda företag, saknar behörig fullständighet, enär från åtskilliga bland dem derom icke meddelats upplysning.

Å den för åtskilliga år tillbaka omlagda allmänna landsvägen emellan Sjöberga gästgifvaregård och staden Grenna hafva reparationer till följd af inträffade ras vid den så kallade Fallklippan serskilda gånger måst verkställas, hvartill statsanslag i nåder beviljats. Dessutom hafva flere smärre vägförbättringar inom kommunerna utförts för beredande af arbetsförtjenst åt den genom 1868 års missväxt nödlidande befolkningen.

Vidare har, sedan ett aktiebolag under benämning af *Nässjö-Oskarshamns jernvägsbolag* bildats för åstadkommande af jernvägskommunikation emellan Nässjö jernvägsstation å statens södra stambana och staden Oskarshamn, detta företag år 1869 påbörjats och, hvad angår den delen af berörde jernväg, som faller inom Jönköpings län, fortgått så långt, att sträckan emellan Nässjö och staden Eksjö lär komma att under år 1872

öppnas för allmän trafik. — Uti detta företag har nämnde stad deltagit med en summa af 100,000 r:dr under vilkor, att station inrättas derstädes. Arbetet bedrifves enligt kontrakt med eugelska kapitalister och ingenjörer, hvilka öfvertagit företaget på entreprenad, under kontroll af så väl en utaf Bolagsstyrelsen antagen ingenjör, som chefen i östra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, hvilken med afseende å det till företaget vilkorligt lemnade statsunderstöd af en million r:dr har att å statens vägnar tillse, det godkända arbetsmetoder iakttagas samt att tillförlitliga materialier vid anläggningens utförande användas.

De i förra berättelsen omförmälda *vägdeltningar* inom Vestbo och Östbo härad hafva under loppet af åren 1867 och 1868 fullbordats med mycken kostnad för de väghållningsskyldige, men till synnerligt gagn för orten. Inom länet i allmänhet har visserligen vägarne beskaffenhet flerstädes förbättrats derigenom, att sönderbokad sten börjat användas till vägfyllnadsämne; men ännu återstår mycket att åtgöra, innan de allmänna vägarne inom länets alla härad blifvit försatta i det skick, att de kunna sägas tillfredsställa de anspråk, nutiden ställer på en väl ordnad väghållning.

Med tillämpning af Kongl. Brevet den 14 September 1824 har af influtna afgifter för öfverfarten af den vid Vernamo öfver Laga-ån uppförda större *bro* för längre tid sedan bildats en kassa, som år 1866 uppgick till en summa af 16,350 r:dr, hvilken kassa förvaltas af en serskild, utaf Östbo härads vägbyggnadsskyldige utsedd Direktion. Från denna kassa har jemlikt Eders Kongl. Maj:ts den 22 September nämnda år lemnade medgifvande ett belopp af 6,000 r:dr blifvit afsatt, hvaraf afkastningen får användas såsom bidrag till underhållet af öfriga större broar inom häradet, 14 till antalet. Den största allmänna bro inom Norra och Södra Vedbo härads fögderi, den så kallade "Sjöbron", anlagd öfver ett sund emellan sjöarna Soljen och Möcklefoen mellan Ekebergs och Kråkshults gästgifvaregårdar, har under perioden blifvit ombyggd för en kostnad af 6,000 r:dr.

Sedan enligt föreskriften i Kongl. Kungörelsen den 25 Maj 1869 Landstinget afgifvit yttrande i fråga om tiden för allmänna vägarne fyllning och grusning samt *vägsynernas* hållande, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, i öfverensstämmelse med hvad Landstinget tillstyrkt, förordnat, att allmänna vägarne fyllning och grusning skall ske på hösten efter medlet af September månad och vara fullbordad före den 10 Oktober, samt att vägsynerna omedelbart derefter skola företagas, men att det må vara väghållare obetaget att på våren verkställa grusningen med vilkor, att sådant sker före April månads utgång eller, om hinder af snö eller frost då möter, så snart vägen befinnes tjenlig för grusets utbredande, samt att väghållaren derjemte på hösten afhjelper de brister, som under tiden kunnat uppstå, så att vägbanan då är i fullgodt skick.

Uti förra Embetsberättelsen omförmäldes, att beträffande *grindarne* inom länet, hvilkas antal varit högst betydligt, åtgärder med anledning af Kongl. Kungörelsen den 11 Oktober 1864

blifvit vidtagna för borttagande af alla öfverflödiga sådana å allmänna lands- och häradsvägarne; och sedan de förslag i ämnet, hvilka vederbörande efter förrättade vägsyner till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande afgifvit, hunnit pröfvas, har indragning af 553 grindar egt rum. Antalet grindar är dock ännu större, än som verklig behöfves, och ytterligare förminskning af desamma innevarande år beslutad.

Enär innehafvarne af frälsäteriet 1 mantal Sunnaryd och skattehemmanet $\frac{3}{4}$ mantal Brogården i Bolmsö socken af Vestbo härad vid den derstädes verkställda vägdelning fått sig ålagdt, att i stället för väghållning betjena vägfarande vid *öfverfart* af det 3,600 fot breda sundet af sjön Bolmen emellan Bolmsö kyrka på ön Bolmsö och Sunnaryds by vester om nämnda sjö, hvarest på båda sidor allmän häradsväg möter, har Kongl. Maj:t uppå derom gjord framställning genom Nådigt beslut af den 2 December 1870 medgifvit, att innehafvarne af bemälda hemman må tills vidare, så länge senast fastställda vägdelning inom häradet förblifver gällande, för vägfarande förande öfver nämnda sund uppbära en afgift af 50 öre, när präm, och 12 öre, när roddbåt dertill begagnas, dock med vanliga undantag från dessa afgifters erläggande. Någon färjefart med af Kongl. Maj:t fastställda taxe-afgifter finnes för öfrigt icke inom länet.

Gästgiveriens antal, som utgör 73, städernas skjutsanstalter inberäknade, har under perioden icke undergått någon förändring, varande skjutsen vid 36 gästgiverin ordnad medelst entreprenad. Å alla öfriga stationer har sådan icke kunnat åvägabringas, enär skjutsningen vid de mindre befarna vägarne är alltför obetydlig, för att någon må finnas benägen att såsom entreprenör öfvertaga bestyret med densamma. Vid åtskilliga af de stationer, der skjutsen utgöres medelst entreprenad, förekommer icke något bidrag från skjutslagen, och der sådant blifvit genom entreprenad-kontrakten utfäst, hafva bestämmelserna härom till en del befunnits vara tillkomna endast för att bereda andel i de af Riksdagen anslagna medel till skjutsningsbesvärets underlättande, der detta befinnes serdeles tryckande, hvadan för sådana skjutslag något understöd icke kunnat förordas. De till länet beviljade statsbidrag för ifrågavarande ändamål hafva utgått med följande belopp, nemligen:

för år 1866 med	R:dr 3,728,44,
» » 1867 »	» 5,001,76,
» » 1868 »	» 5,550,81,
» » 1869 »	» 6,508,61,
» » 1870 »	» 6,579,13,

af hvilka bidrag den betydligaste andelen tillgodokommit staden Jönköping, hvars kostnad för uppehållet af skjutsen enligt det med entreprenören afslutade kontrakt uppgått till ett belopp af 9,485 r:dr årligen, deraf 4,875 r:dr utgjort kontant bidrag och återstoden beräknats motsvara afkastningen af till entreprenören upplåten jord, 307 tunnland $12\frac{1}{4}$ kappland. Vid den innevarande år afslutade förnyade entreprenad har stadens utgift för ifrågavarande angelägenhet väsentligen förminskats.

Af tab. N:o 8 inhemtas, att antalet *utgångne hästar* till gästgiveriskjuts, hvilket år 1864 utgjorde 35,120 och, efter Södra stambanans fullbordande i December månad samma år, år 1865 nedgick till 13,533, nu ytterligare minskats, så att detsamma under år 1870 utgjort allenast 8,243. Orsaken dertill, att under år 1869 och 1870 ett betydligare antal hästar utgått till kro-

noskjuts, igenfinnes deruti, att under berörda år transporter af gevär och utredningspersedlar till och från de inom länet förlagda regementens mötesplatser som oftast ifrågakommit.

Postskjutsen har under femårsperioden blifvit ytterligare inskränkt och flere hemman derifrån befriade emot utgörande af alla de onera, för hvilka de såsom posthemman varit fritagna. Vid slutet af år 1870 utgjordes postforslingen allenast af följande posthemman, nemligen: $\frac{1}{4}$ mantal Skattemåla N:o 1 i Hörda socken, $\frac{1}{8}$ mantal Baggarmåla N:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal Hvetlanda N:o 2 i Hvetlanda socken samt $\frac{1}{2}$ mantal Notteberg Norregård N:o 1 i Korsberga socken, hvilka hemmans postföring till följd af det fattade beslutet om postskjutsens skiljande från jordbruket numera likaledes upphört.

Beträffande *Kronobrefbäringen* har uti de rörande detta besvär gällande och i förra femårsberättelsen omförmälda bestämmelser annan förändring icke egt rum, än att inom *Tveta* härad, hvarest brefbäringen förut utgjordes af dertill i tur anslagna hemman, denna nu enligt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag af den 23 Mars 1866 bestrides af vissa antagna hemman mot ersättning, som, beräknad till 15 öre för hvarje tillryggalagd mil, erlägges af samtliga till brefbäring pligtiga hemman inom häradet, samt att inom *Vestbo* härad enligt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes resolution den 28 December ofvannämnda är brefbäringen blifvit omreglerad på det sätt, att densamma nu bestrides dels genom innehafvarne af vissa hemman, dels genom serskildt antagne och aflönade brefbärare. Enligt hvad vederbörande kronofogdar förmält, har inom länet icke försports någon klagan öfver ifrågavarande vid hemmanen fästa besvär, och kostnaden härför, sådan den nu utgår med högst 4 r:dr af helt mantal, men i allmänhet med än mindre belopp, kan ej heller anses vara af betungande beskaffenhet, och synes denna angelägenhet, derest brefbäringsskyldigheten, på sätt ifrågasatt blifvit, skulle skiljas från jordbruket, icke kunna på ett för det allmänna lika betryggande sätt ordnas för ringare kostnad, än som deraf nu föranledes, utan fastmera komma att erfordra en betydligare utgift för statsverket.

Vid periodens slut funnos inom länet 21 *Postanstalter* eller 3 flere än vid förra periodens slut. Af dessa anstalter voro 7 *Postkontor*, nemligen i Jönköping, Eksjö, Grenna, Vernamo, Hvetlanda, Gislaved och Vrigstad, 1 *Postexpedition* i Nässjö och 13 *Poststationer*, nemligen i Burseryd, Forserum, Karlstorp, Nyby, Näshult, Skillingaryd, Sandsjö, Säby, Stockaryd, Säfsjö, Tenhult, Visingsö och Årset, motsvarande en postanstalt på 8,571 innevanare. — Nya postkommunikationer hafva öppnats dels genom inrättande af diligenser emellan Moheda och Vernamo, 3 gånger i hvarje vecka, samt emellan Skeninge och Eksjö, dels genom inrättande af dubbel postgång emellan Eksjö och Målilla öfver Karlstorp samt en serskild postgång emellan Burseryd i Vestbo härad och Skeens gästgifvaregård i Sunnerbo härad af Kronobergs län med poststationer i Burseryd och Nyby.

De redan vid 1866 års början befintliga *Telegrafstationerna* i Jönköping, Eksjö och Grenna, utöfver hvilka någon ny sådan icke under perioden tillkommit, hafva alltmera af allmänheten anlåtats, enligt hvad af å följande sida stående jmförelse emellan de serskilda stationernas verksamhet inhemtas. Härvid bör dock anmärkas, att telegrafstationen i Eksjö, som år 1865 inrättades, under samma år endast 3 månader 24 dagar var i verksamhet.

	Jönköping.	Grenna.	Eksjö.
År 1865 ankomma telegram	4,133.	422.	261.
afgångna d:o	4,399.	460.	317.
Summa	8,532.	882.	578.
År 1870 ankomma telegram	6,243.	575.	1,028.
afgångna d:o	5,695.	528.	1,137.
Summa	11,938.	1,103.	2,165.

B) **Sjökommunikationer.** Inom länet finnes icke någon kanal för varuforslingens underlättande och någon egentlig seglation eger icke heller rum å de många sjöarne inom länet. Endast från och till hamnarne vid sjön Vettern underhålles kommunikation med ångbåtar och segelfartyg. På Nissa-åns vattendrag idkas väl flottning af trävaror, men icke i någon större omfattning och endast då högre vattenstånd förefinnes. För trafiken vid hamnarna i städerna Jönköping och Grenna, hvilken förstnämnda numera är ställd under stadens egen förvaltning, som handhafves af en serskild Hamndirektion, äro åren 1868 och 1869 förnyade taxor fastställda, hvilka taxor jemlikt föreskriften i Kongl. Brevet den 4 Februari 1870 förblifva gällande intill utgången af år 1872.

Till förbättringsarbeten å den lilla hamnen i Vettern vid Visingsborg har i Nåder anvisats ett anslag af 10,246 r:dr 40 öre att utgå från Ekeplanteringskassan, hvilka arbeten utförts genom Kongl. Skogsstyrelsens försorg under Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader kontroll, hvarjemte såsom bidrag till uppförande vid berörda hamn af en för trafikens underlättande afsedd byggnad från postmedlen i Nåder beviljats Visingsö kommun ett belopp af 500 r:dr, äfvensom 12 å 15 tolfter ståndskog från Visingsö kronopark emot ett pris af 6 r:dr per tolt, allt under förbindelse för kommunen att framgent i berörda byggnad tillhandahålla för postanstalten på ön erforderlig lokal af sådan beskaffenhet, som poststyrelsen egde att närmare bestämma. Sedan ritning till ifrågavarande byggnad blifvit hos Styrelsen företedd och lemnad utan anmärkning, har berörda byggnad innevarande år blifvit uppförd.

De vid hamnarna i Jönköping och Grenna inrättade *fyrar* underhållas på hamnkassans bekostnad.

C) **Sjöfart och Handel.** Den sjöfart, som på hamnarna vid Vettern eger rum, underhålles till större delen genom *ångfartyg*, åtta till antalet, af hvilka ångfartygen "Småland", "Esaias Tegnér" och "Per Brahe", med tillhopa 114 hästkrafter, tillhöra rederin i Jönköping. Öfriga på Jönköping och Grenna trafikerande ångfartyg äro "Linnæa", "Casper Ehrenborg", "Oscar", "Phœnix" och "Örn", hvilket senare fartyg gör resor utslutande på sjön Vettern, jemväl anlöpande Visingsö, till hvars nya hamn vid Visingsborg en väg blifvit på kommunens bekostnad anlagd, hvaremot den gamla landningsplatsen "Parola malm" icke vidare underhålles. De fyra *segelfartyg*, hvilka tillhöra redare i Jönköping, innehafva tillsammans 87,50 läster.

Från *utrikes ort* ankommo år 1866 2 samt 1867 1 fartyg och till *utrikes ort* afgingo år 1866 4, år 1867 3 och år 1870 likaledes 3 fartyg, alla med last.

Under femårsperioden hafva följande antal fartyg och båtar på *inrikes seglation* ankommit till och afgått från Jönköpings hamn:

År.	Förpassade.				Förpassningsfria.			
	Lastade.	Olastade.	Summa fartyg.	Sammanräknadt lastetal.	Lastade.	Olastade.	Summa fartyg.	Sammanräknadt lastetal.
1866	72	5	77	1,486,38	299	150	449	7,254,76
1867	48	2	50	968,15	303	188	491	7,087,22
1868	53	2	55	1,072,50	367	116	483	7,801,50
1869	78	—	78	1,546,50	386	129	515	8,262,50
1870	102	—	102	2,015,50	467	88	555	8,037,00

Uppbörderna vid Jönköpings *Sjötullkammare* har varit i nedgående och nederlagsrätten under senaste 3 år icke begagnad, såsom nedanstående tablå öfver uppbörden för åren 1861—1870 utvisar:

År 1861	Inkommande tull. R:dr 104,905,43.	Nederlags-afgift. R:dr 687,80.
» 1862	» 112,264,50.	» 415,19.
» 1863	» 138,414,25.	» 602,66.
» 1864	» 121,189,27.	» 270,33.
» 1865	» 99,172,54.	» 125,35.
» 1866	» 78,271,89.	» 341,05.
» 1867	» 77,918,70.	» 176,69.
» 1868	» 73,563,07.	» —
» 1869	» 65,274,48.	» —
» 1870	» 72,860,65.	» —

Under femårsperioden har från hamnen i Jönköping utsköpats, utom förut omförmälda trävaror, 2,125 c:tr stångjern och 33,924 c:tr tackjern; 4,590 c:tr brunsten och 11,850 c:tr pudrett m. m., men icke någon spanmål. Från hamnen i Grenna har, jemte trävaror, enligt redan lemnad uppgift, hufvudsakligen utförts spanmål, deraf 287,768 kubikfot hafre, 65,793 kubikfot potatis, 6,374 kubikfot frukt, 3,604 c:tr smör m. m.

Hamninkomsterna hafva uppgått till följande belopp:

År.	I Jönköping.			I Grenna.		
	Af fartyg och båtar.	Af varor.	Summa.	Af fartyg och båtar.	Af varor.	Summa.
1866 R:dr	2,085,96	5,744,90	7,830,86	1,812,83	2,440,69	4,253,52
1867 ..	1,985,40	5,273,33	7,258,73	1,723,49	3,029,83	4,753,32
1868... ..	1,970,72	5,635,13	7,605,85	1,675,79	2,708,87	4,384,66
1869... ..	2,022,16	5,478,99	7,501,15	1,598,15	2,409,22	4,007,37
1870... ..	2,268,42	5,288,17	7,556,59	1,803,77	3,507,04	5,310,81
Summa	10,332,66	27,420,52	37,753,18	8,614,03	14,095,65	22,709,68

Då nu hamnkassans i Jönköping inkomster under åren 1861—1865 uppgingo till 10,595 r:dr 57 öre af fartyg och båtar samt till 42,319 r:dr 75 öre för varor, eller tillhopa till ett belopp af ..... 52,915,32. men under nu ifrågavarande femårsperiod icke uppgått till mera än ..... 37,753,18.

hafva alltså inkomsterna minskats med R:dr 15,162,14.

Deremot hafva hamnintraderna i Grenna, hvilka under åren 1861—1865 uppgingo till r:dr 16,343,83, under den nu tilländagångna perioden vunnit en tillväxt med 6,365 r:dr 85 öre.

Uti tab. N:o 9 redovisas för antalet *handelsidkande* och Tab. N:o 9 deras betjening, serskildt för städerna och serskildt för landet,

jemte beloppet af den bevillning till staten, som för rörelsen utgår. En jmförelse mellan förhållandena vid den förra och den nu ifrågavarande femårsperiodens slut utmärker, att de handels- idkandes antal ökats med 22 på landet och med 6 i städerna.

Enligt hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i förra fem- årsberättelsen omförmäldt, skulle jemlikt Kongl. Kommerce- Kollegii den 12 December 1865 meddelade beslut flere *markna- der* inom länet med år 1867 försvinna. Ytterligare har bemälda Kollegium, i enlighet med derom gjord framställning, år 1870 förordnat, att så väl den i Januari månad förekommande frimark- naden vid Lommaryd i Norra Vedbo härad, som ock de båda återstående frimarknaderna i staden Jönköping, skulle från och med år 1871 upphöra. Af de uppå Landstingets förslag år 1865 indragna marknaderna hafva dock de vid Unnaryd i Mo härad och vid Tjursbacken i Rydaholms socken af Östbo härad blifvit återställda, såsom för orten nödvändiga för omsättning af kreatur och landtmanna-produkter. Marknadernas antal inom länet utgör för närvarande 35, deraf 3 i Eksjö och 2 i Grenna, af hvilka dock åtskilliga utan olägenhet för rörelsen skulle kunna undvaras, hvarom förslag jemväl blifvit framställda, men icke vunnit bifall af vederbörande menigheter, hvilka ännu icke för- mått frigöra sig från den gamla föreställningen om marknader- nas betydelse för varuomsättningen inom orten. Bredvid dessa uppstå emellertid alltmera allmänna *torgdagar* och *kreatursmöten*, af hvilka flere äro synnerligen besökta af säljare och köpare, äfven från affägsnare orter, ja äfven från Danmark. Jemte de

i förra berättelsen omförmälda äldre försäljningsplatserna hafva nya sådana uppstått vid de flesta af länets jernvägsstationer, förnämligast vid Nässjö och Säfsjö, hvarest en ganska betydande omsättning af kreatur och jordbruksalster eger rum. Efter sö- dra stambanans fullbordande synes all utförsel af *spanmål*, som tillföre från Jönköping egde rum sjöledes, hafva öfvergått till jernvägen, på hvilken från härvarande station afsändes

År 1865	24,725	c:tr.
» 1866	42,556	»
» 1867	65,936	»
» 1868 (missväxtåret)	30,589	»
» 1869	45,531	»

Såsom bevis på rörelsens liflighet vid stationerna Jönköping, Nässjö och Säfsjö må anföras, att, enligt Trafikstyrelsens berät- telse för år 1869, efter beräkning af inkomsten för afsändt gods, Jönköping innehade det femte, Nässjö det tolfte och Säfsjö det tjugonde rummet bland alla jernvägsstationerna i riket.

I afseende å *detaljhandeln med spritdrycker* och belop- Tab. Litt. D. pet af de afgifter, som för rättigheten till sådan handel blifvit under femårsperioden erlagda, meddelas upplysning i nedanstå- ende tab. Litt. D öfver minuthandeln med och utskänkning af bränvin och andra spirituösa drycker under de år, perioden om- fattar; varande af de sju utskänkingsrättigheterna på lan- det fjorton utöfvade på gästgifvaregårdar.

5. Kameralförhållanden.

Tabb. N:is 10a o. 10b. För *hemmantal, brukningsdelar, jordtorp, ryttare- och soldattorp, backstugor* och *andra lägenheter* å landet samt des- sas *taxeringsvärden* vid periodens slut redogöres i tab. N:o 10 a och uppgift om städernas *jordområde* och *egendomar* meddelas i tab. N:o 10 b.

Uti förra femårsberättelsen upptogs *hemmantalet* å Kungs- och Kungsladugårdar till 14 i kol. för oförmedlade och till 8¹/₂ i kol. för nuvarande mantal, men upptages nu till 10 i den förra och 5¹/₂ i den senare. Orsaken härtill är, att Kungsladugården Ryhof, 3 förmedlade mantal, hvilken är anslagen Landshöfdingen

Tab. Litt. D.

Minuthande med och utskänkning af spirituösa drycker.

	1866—1867.			1867—1868.			1868—1869.			1869—1870.			1870—1871.		
	Antal.		Afgift.	Antal.		Afgift.	Antal.		Afgift.	Antal.		Afgift.	Antal.		Afgift.
	Utskänk- nings- ställen.	Minut- handels- ställen.		Utskänk- nings- ställen.	Minut- handels- ställen.		Utskänk- nings- ställen.	Minut- handels- ställen.		Utskänk- nings- ställen.	Minut- handels- ställen.		Utskänk- nings- ställen.	Minut- handels- ställen.	
På landet	1	16	5,654,50	2	16	5,648,30	1	17	4,500	1	16	5,490	2	17	9,007
I Jönköping	5	9	15,800	5	9	15,960	5	9	20,693,33	5	9	20,880	5	9	20,746,67
» Eksjö	3	3	5,600	3	3	6,000	3	3	6,000	3	4	6,560	3	4	5,760
» Grenna	1	3	3,162	1	3	3,162	1	3	3,162	1	3	3,162	1	3	3,216
Summa för städerna	9	15	24,562	9	15	25,122	9	15	29,855,33	9	16	30,602	9	16	29,722,67
Summa Summarum	10	31	30,216,50	11	31	30,770,30	10	32	34,355,33	10	32	36,092	11	33	38,729,67
Dispositioner.															
Uppbördsprocent	—	—	60,43	—	—	61,54	—	—	68,70	—	—	72,16	—	—	77,46
Till hushållningssällskapet	—	—	6,031,24	—	—	6,141,75	—	—	6,857,33	—	—	7,203,97	—	—	7,730,45
» landstinget	—	—	6,031,24	—	—	6,141,75	—	—	6,857,33	—	—	7,203,97	—	—	7,730,46
» länets socknar	—	—	3,385,91	—	—	3,382,22	—	—	2,694,62	—	—	3,287,44	—	—	5,393,40
» » städer	—	—	14,707,68	—	—	15,043,04	—	—	17,877,35	—	—	18,324,46	—	—	17,797,90
Summa	—	—	30,216,50	—	—	30,770,30	—	—	34,355,33	—	—	36,092	—	—	38,729,67

i länet såsom boställe, nu på grund af den utaf Kongl. Kammar-Kollegium år 1866 fastställda förvandlingsuträkning blifvit beräknad bland "boställen". — De öfriga $5\frac{1}{2}$ mantal utgöras af Kungsladugården Visingsborg å Visingsö.

Af Kronosäterien har af enahanda orsak säteriet Granbäck om 2 mantal öfverförts till "boställen", hvarigenom hemmantalet å säterien minskats till $8\frac{7}{8}$ mantal. Sammanräknade förmedlade hemmantalet, som i förra berättelsen upptages till $3,894\frac{9}{32}$ mantal, är nu uppgifvet till $3,893\frac{27}{32}$ », hvilket innefattar en skilnad af $\frac{14}{32}$ mantal, härrörande deraf, att frälsehemmanet Forsheda Ledsgården N:o 2 i Forsheda socken af Vestbo härad vunnit förmedling, från 1 till $\frac{1}{2}$ mantal, med nedsättning i räntan, hvarigenom summan minskats till $3,893\frac{25}{32}$; men som jemlikt Kammar-Kollegii beslut af den 24 Oktober 1866 det i Säby socken af Norra Vedbo härad belägna kronoskattehemmanet Djupedal eller Åsen N:o 1, hvilket i jordeboken oriktigt upptagits till $\frac{1}{16}$, blifvit utfördt till $\frac{1}{8}$ och sålunda $\frac{2}{32}$ tillkommit, utgöres verkliga hemmantalet af det i tabellen nu angifna, $3,893\frac{27}{32}$.

Taxeringsvärdet å hemman och jordlägenheter, som i förra berättelsen upptogs till 83,350,375 r:dr, men nu angifves till 78,703,100 r:dr, har sålunda blifvit förminskadt med 4,647,275 r:dr, beroende af de jemkningar i förut åsatta värden, som vid under femårsperioden verkställda förnyade uppskattningar skäligen ansetts böra vidtagas. Sammanräknade taxeringsvärdet å städernas hus och tomter samt jordar har deremot ökats från 8,784,270 r:dr vid 1865 års slut till 10,578,100 r:dr vid 1870 års utgång, eller med 1,793,830 r:dr. Tjugofem nya boningshus äro under perioden uppförda i staden Jönköping, hvaremot någon nybyggnad icke förekommit i Eksjö eller Grenna.

Under åren 1866, 1868 och 1870 hafva icke några *skatteköp* egt rum, men under år 1867 försåldes tillhopa $3\frac{13}{16}$ samt under år 1869 $\frac{1}{4}$ mantal till skatte.

Hemman och lägenheter, hvilka kunna få till skatte lösas, men ännu icke blifvit lösta, utgöras af Kronohemman 16 $\frac{1}{8}$, hvaråskatteköpeskillingen utgör R:dr 1,975,75. Utjordar 378 st. » » » » 1,353,85. Mjölqvarnar 99 » » » » 1,006,30. Sägqvarnar 60 » » » » 531,30. Summa R:dr 4,867,20.

Rotering är åsatt flere från postföring befriade hemman, men återstår ännu att åsätta för ett mindre antal sådana.

Jordafsöndringar, för hvilka afgäld blifvit utaf Kongl. Maj:ts Befallningshafvande bestämd, hafva utgjort år 1866 8, år 1867 18, år 1868 21, år 1869 10 och år 1870 7 eller tillhopa 64. Afsöndringar till större andel af egovidden, än en tiondedel, hafva ej förekommit. Flere afsöndringar än de nu uppgifna hafva o-tvifelaktigt egt rum; men när icke alla afsöndringar varda för afgälds fastställande hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmälda, kan icke en fullt tillförlitlig uppgift om dessa aftal lemnas.

Genom serskilda nådiga beslut hafva från åtskilliga boställen mark fått för alltid afsöndras för allmännyttiga ändamål, nemligen: enligt Kongl. Brevvet den 26 Januari 1866, 4 kvadratref 28 qv.-stänger 70 qv.-fot från Vernamo kyrkoherdeboställe, att användas till plats för ett mindre sjukhus, emot en årlig afgäld af 50 skålpund smör;

enligt Kongl. Brevvet den 26 Januari samma år, 5 kvadratref 39 qv.-stänger 75 qv.-fot från Alsheda församlings kyrkoherdeboställe, att användas dels till kyrkovallens utvidgning och plats för stallar till inrymmande af de kyrkbesökandes hästar, dels till planteringsland för folkskolans och dess lärares behof, emot en årlig afgäld af 18 kubikfot 9 kannor spanmål;

enligt Kongl. Brevvet den 13 Juli 1866, 2 qv.-ref 80 qv.-stänger från kyrkoherdebostället 1 mantal Näshult, till planteringsland för Näshults församlings folkskola, emot en årlig afgäld af 12 kubikfot 6 kannor spanmål;

enligt Kongl. Brevvet af samma dag 2 qv.-ref 80 qv.-stänger från stomhemmanet Stenberga N:o 1, likaledes till planteringsland för Stenberga församlings folkskola, mot förbindelse för församlingen att erlægga en årlig afgäld af 12 kubikfot 6 kannor spanmål;

enligt Kongl. Brevvet den 7 December 1866 af 18,2 kappland från stomhemmanet Stockaryd i Stockaryds församling, till kyrkogårdens utvidgning och planteringsland för folkskolan, mot en årlig afgäld af 5 kubikfot spanmål;

enligt Kongl. Brevvet den 3 Maj 1867 af 4 qv.-ref 60 qv.-stänger från kyrkoherdebostället $\frac{1}{2}$ mantal Kärda i Kärda församling, till byggnadsplan för ny kyrka emot en årlig afgäld af 15 kubikfot 3 kannor spanmål, samt

enligt Kongl. Brevvet den 10 Juli 1867 af 1 qv.-ref 21 qv.-stänger från Komministersbostället Gödeberg Thorsgården till plats för skolhus i Almesåkra församling emot en årlig afgäld af 13 skålpund smör.

Under tilländagångna femårsperioden hafva *hemmansklyfningar* till ett antal af 135 afslutats enligt nedanstående redogörelse:

	Antal.	Mantal.	Antal skiften.	Skiftade qv.-ref.
År 1866	23.	6,500.	115.	17,516.
» 1867	31.	10,980.	166.	29,422.
» 1868	29.	7,525.	142.	18,917.
» 1869	26.	7,154.	114.	26,095.
» 1870	26.	9,575.	145.	25,523.
Summa 135.		41,734.	682.	117,473.

Angående *skiftesverkets* fortgång lemnas upplysning i Tab. N:o 11. tab. N:o 11, utvisande att antalet sökta laga skiften utgjort allenast 180 emot 439 under den förra femårsperioden. Summan af skiftade mantal har nedgått från $268\frac{11}{16}$ till 143,880 och utgifterna till landtmätare och gode män minskats från 213,584 r:dr till 152,750 r:dr. Till dessa utgifter räknas icke handtlångnings- och andra dylika kostnader, å hvilka landtmätarne ej hafva säkra uppgifter att tillgå.

Enligt en af Förste Landtmätaren upprättad tablå öfver skiftesverkets ställning inom länet, var denna vid 1869 års slut, sådan den å följande sida stående tabell närmare utvisar.

Understöd af allmänna medel till *utflyttningar* i följd af laga skiften hafva utgått med följande belopp, nemligen:

År 1866	R:dr 9,862,50.
» 1867	» 9,000,00.
» 1868	» 12,862,50.
» 1869	» 7,050,00.
» 1870	» 5,512,50.

	Förmedlade mantal, hvilka											
	undergått enskifte, laga skifte eller stor-skifte, som troligen ej rubbas, på			äro föremål för laga skifte på			troligen komma att undergå laga skifte på			troligen icke komma att undergå laga skifte på		
	egorna. alla	inegorna.	utegorna.	egorna. alla	inegorna.	utegorna.	egorna. alla	inegorna.	utegorna.	egorna. alla	inegorna.	utegorna.
Inom Östbo härad ...	244½	—	—	18	—	—	39½	—	—	89½	—	—
» Vestbo d:o ...	456½	—	—	32½	—	—	53¾	—	—	85½	—	—
» Östra d:o ...	362½	—	—	7½	—	—	104¾	—	—	139½	—	—
» Vestra d:o ...	364	—	—	14½	—	—	58½	—	—	135½	—	—
» Tvetå d:o ...	215½	19½	—	¾	1	—	35½	4	—	147½	2½	—
» Vista d:o ...	180½	—	—	¾	—	—	8½	—	—	84½	—	—
» Mo d:o ...	66½	—	—	2½	—	—	10½	—	—	34½	—	—
» Norra Vedbo d:o	264½	—	—	½	—	—	26½	—	—	201	—	—
» Södra Vedbo d:o	145½	—	—	3	—	—	87½	—	—	150½	—	—
Summa	2,300½	19½	—	80¾	1	—	423½	4	—	1,068½	2½	—

Vid sistnämnda års slut funnos inom länet tienstgörande 17 landtmätare, 2 medhjelpare och 3 elever. Länet är indeladt i tre *Justerare* distrikt, af hvilka jemlikt Kongl. Landtmäteristyrelsens Cirkulär den 12 Mars 1866

det *första* innefattar städerna Jönköping och Grenna, Tvetå, Vista och Mo härad samt Ödestugu, Malmbäcks och Svenarums socknar i Vestra härad, med justeringsställe i Jönköping;

det *andra*: Vestbo och Östbo härad, med justeringsställe i Vernamo; samt

det *tredje*: staden Eksjö, Södra och Norra Vedbo härad; Östra härad samt alla socknar i Vestra härad, utom de tre öfvannämnda, med justeringsställe i Eksjö.

Under femårsperioden hafva förordnanden till landtmäteriförrättningar blifvit af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utfärdade till följande antal:

	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.
egentliga laga skiften.....	36.	37.	30.	18.	27.
andra förrättningar.....	92.	84.	77.	68.	63.
Summa	128.	121.	107.	86.	90.

Tab. N:o 12. Angående förhållandet med *Kronouppbörden* under perioden åberopas den i tab. N:o 12 lemnade redogörelse. Pantning för kronoutskylder förekommer sällan, enär hos länets innevägnare råder ett allmänt bemödande att afbördas sig utskylderna till kronan i behörig tid. Med anledning af den år 1868 inträffade missväxten inom länet blef det nödigt att påföljande året medgifva anstånd med uppbörden för det svårt hemsökta Östra härad, hvilket äfven af Eders Kongl. Maj:ts beviljades intill medlet af Juni månad samma år.

För att kunna lemna en öfersigt rörande *kommunernas* utskylder och finanser har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sökt att anskaffa erforderliga uppgifter och får här nedan meddela redogörelser för Landstingets, städernas och landskommunernas finansiella förhållanden under den nu tilländagångna femårsperioden.

Beträffande först *Landstingets* inkomster och utgifter hafva dessa under de serskilda åren förhållit sig på följande sätt:

År 1866. Inkomster.	R:dr R:mt.	År 1866. Utgifter.	R:dr R:mt.
Behållning från år 1865 ...	23,817,98	Reseersättningar	940,54
Brävninsmedel	6,743,12	Räddningshem för vanvårdade barn	400,00
Räntemedel	1,491,00	Till sjukhus i Eksjö	2,500,00
Diverse medel.....	410,79	» d:o i Vernamo.....	1,400,00
	8,644,91	» mossundersökningar ...	1,000,00
		» vägundersökningar.....	366,38
		Aföningar.....	900,00
		Diverse utgifter	1,214,36
		Behållning till år 1867.....	23,741,01
Summa R:dr	32,462,29	Summa R:dr	32,462,29
År 1867.		År 1867.	
Behållning från år 1866 ...	23,741,01	Reseersättningar	987,89
Brävninsmedel	5,950,58	Räddningshem	400,00
Räntemedel	1,216,77	Mossundersökningar	1,000,00
Diverse medel.....	48,40	Vägundersökningar	511,60
	7,215,75	Sjukvården	1,400,00
		Undervisningsväsendet	1,417,35
		Aföningar.....	1,000,00
		Diverse utgifter	687,93
		Behållning till år 1868.....	23,551,99
Summa R:dr	30,956,76	Summa R:dr	30,956,76
År 1868.		År 1868.	
Behållning från år 1867 ...	23,551,99	Reseersättningar	1,453,63
Brävninsmedel	6,407,21	Räddningshem	400,00
Räntemedel	1,106,70	Sjukvården	2,800,00
		Vägundersökningar	200,00
		Undervisningsväsendet	3,591,10
		Aföningar	1,000,00
		Diverse utgifter	336,28
		Behållning till år 1869.....	21,284,87
Summa R:dr	31,065,90	Summa R:dr	31,065,90
År 1869.		År 1869.	
Behållning från år 1868 ...	21,284,87	Reseersättningar	1,120,37
Brävninsmedel	6,900,00	Räddningshem.....	400,00
Räntemedel	915,08	Sjukvården	2,800,00
		Undervisningsväsendet	3,757,00
		Vägundersökningar	400,00
		Aföningar	1,000,00
		Diverse utgifter	787,17
		Behållning till år 1870.....	18,835,41
Summa R:dr	29,099,95	Summa R:dr	29,099,95
År 1870.		År 1870.	
Behållning från år 1869 ...	18,835,41	Reseersättningar	1,090,63
Brävninsmedel	7,100,00	Räddningshem	400,00
Räntemedel	889,16	Sjukvården	2,800,00
Bötesmedel	4,00	Undervisningsväsendet	2,842,37
		Vägundersökningar	198,12
		Aföningar.....	1,000,00
		Diverse utgifter.....	815,06
		Behållning till år 1871.....	17,682,39
Summa R:dr	26,828,57	Summa R:dr	26,828,57

Häraf inhemtas, att under de år, hvilka ofvanstående redogörelse omfattar, Landstinget icke beviljat något anslag, som påkallat uttaxerande af serskild landstingsskatt, utan hafva de bränvinsförsäljningsmedel, hvilka kommit Landstinget till godo, i förening med afkastningen af den till detsamma öfverlemnade jagtkassan r:dr 13,569,05, varit tillräckliga för bestridande af de beslutade utgifterna jemte kostnaderna för Landstingets sammanträden och öfriga förvaltningskostnader. Det af Landstinget år 1868 till nödens afhjelpande upptagna amorteringslån å 150,000 r:dr har förvaltats af serskilde komiterade, utan sammanblandning med Landstingets räkenskaper.

Vidkommande derefter *städernas* inkomster och utgifter, är Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke i tillfälle att för de serskilda städerna lemna detaljerade uppgifter, utan blott en summarisk redogörelse, utvisande följande förhållande:

	Inkomster.	Utgifter.
Jönköping år 1866.....	R:dr 114,706,70.	211,443,93.
» 1867.....	» 125,525,41.	148,510,78.
» 1868.....	» 126,945,45.	129,493,52.
» 1869.....	» 128,234,88.	118,433,02.
» 1870.....	» 135,337,50.	182,314,25.
Summa R:dr 630,749,94.		790,195,50.

Bland utgifterna förekomma åren 1866—1868 tillhoppa 126,743 r:dr 35 öre till det uppförda nya Elementarläroverkshuset samt åren 1869 och 1870 56,162 r:dr 57 öre till nytt arbetshus och 19,200 r:dr till den nya folkskolan jemte 15,014 r:dr 39 öre till reparation af Östra församlingens kyrka och ordnande af platsen deromkring, 22,931 r:dr 86 öre till planering af vallarne m. m.

Som staden genom anläggning af gasverk och vattenledning, inköp af jord till uppförande af nybyggnader för kommunens räknings m. m. åsamkat sig en skuld af 207,000 r:dr, emot förbindelser på kortare uppsägningstid, samt ytterligare medel erfordrades för vattenledningens försättande i fullständigt skick, fullbordande af den nya elementarläroverksbyggnaden, iståndsättande af kajbyggnaden vid den genom staden löpande kanalen, planering af det till staden upplåtta vallområdet och kyrkbyggnad i Vestra stadsförsamlingen m. m., hvilka arbeten, jemte uppförande af nytt fattig- och arbetshus, beräknats till en utgift af 293,000 r:dr, anhöllo stadsfullmäktige år 1866 om tillstånd att upptaga ett amorteringslån å 500,000 r:dr, hvartill Eders Kongl. Maj:t den 25 Maj samma år lemnat nådigt bifall, med skyldighet för staden att återbetala lånet inom högst 40 år från detsammans erhållande. Å berörda lån äro blott 217,000 r:dr upptagne mot obligationer, löpande med 5½ procent ränta. Vid 1870 års slut uppgick stadens skuld till 414,048 r:dr 16 öre, hvaremot stadens egendom vid samma tid upptages till:

fastigheter.....	762,892,57.
inventarier.....	11,542,00.
fordringar.....	59,532,85.

Summa R:dr 833,967,42.

hvidan, efter afdrag af skulden » 414,048,16.

stadens bokförda behållna egendom utgör R:dr 419,919,26.

	Inkomster.	Utgifter.
Eksjö år 1866.....	R:dr 27,472,67.	27,014,02.
» 1867.....	» 28,115,99.	26,473,50.
» 1868.....	» 29,310,52.	30,825,43.
» 1869.....	» 71,495,55.	67,109,23.
» 1870.....	» 73,398,34.	75,740,80.

Summa R:dr 229,793,07. 227,162,98.

Förhöjningen i stadens inkomster och utgifter de båda senare åren härrör deraf att, sedan Eders Kongl. Maj:t under den 20 Augusti 1869 täcktes bevilja staden tillåtelse att, för betäckande af de 100 aktier å 1000 r:dr stycket, hvilka staden tecknat i Nässjö-Oskarshamns jernvägs aktiebolag, upptaga ett amorteringslån å motsvarande belopp, eller 100,000 r:dr, med högst 40 års amortering, berörde lånemedel, hvilka blifvit försträckt af Skandinaviska kreditaktiebolaget, under åren 1869 och 1870 influtit och blifvit i företaget nedlagda.

Vid 1870 års utgång uppgick stadens skuld till, förutom nämnda summa, ett belopp af 71,874 r:dr 21 öre, deraf återstående tomtregleringslån ..... R:dr 22,796,31.
 » byggnadslån för stadens rådhus ..... » 19,077,90.
 » till Sjöstedtska donationsfonden ..... » 30,000,00.

	Inkomster.	Utgifter.
Grenna år 1866.....	R:dr 9,393,68.	8,675,55.
» 1867.....	» 10,139,93.	8,443,68.
» 1868.....	» 10,303,21.	8,957,91.
» 1869.....	» 10,691,44.	9,790,72.
» 1870.....	» 9,405,80.	8,493,61.
Summa R:dr 49,934,06.		44,361,47.

Genom Kongl. Brevet den 11 Januari 1870 bemyndigades staden att upptaga ett lån å 10,000 r:dr, emot högst sex procents ränta, att återbetalas inom loppet af 25 år. Vid slutet af år 1870 utgjorde stadens skuld 9,187 r:dr 80 öre.

Då en redogörelse för *Landtkommunernas* inkomster af serskilda beskattningsföremål skulle föranleda till alltför stor vidlyftighet, samt förhållandet emellan kommunernas utgifter vid femårsperiodens början och slut synes företrädesvis vara af intresse, får Kongl. Maj:ts Befallningshafvande här nedan meddela en öfversigt (Tab. Litt. E) öfver de till länets nio härad Tab. Litt. E. hörande socknars *utgifter till fattigvården, skolväsendet, kyrkoväsendet och öfriga behof* under hvartdera af åren 1866 och 1870, samt kassabehållning vid sistnämnda års slut.

De här nedan i tabellen upptagna utgifterna till *kyrkoväsendet* omfatta icke de bidrag, som från församlingarna utgå till presterskapets och kyrkobetjeningens aflöning, och uti flere af de från pastorsembetena bekomna uppgifter angående utgifterna till *skolväsendet* finnes anmärkt, att de till skollärare och lärarinnor utgående prestationer in natura, såsom kofoder, skjuts, ved, husrum m. m. icke tagits i beräkning, hvadan församlingarnas verkliga kostnader för undervisningsväsendet äro högre, än i öfversigten angifves. Uti kassabehållningarna hafva sammanräknats behållningarna och tillgångarna i kyrko-, skol- och de af kommunalnämnderna förvaltade kassor, så att de utförda summorna utmärka hela den hvarje kommun tillhöriga egendom i kontanta medel och räntebärande kapital, af hvilka de, som äro af något större belopp, i allmänhet tillhöra kyrkokassorna.

Härads och socknars namn.	Å r 1866.				Å r 1870.				
	Till fattigvården.	Till skolväsenedet.	Till kyrkoväsenedet.	Till öfriga behof.	Till fattigvården.	Till skolväsenedet.	Till kyrkoväsenedet.	Till öfriga behof.	Kassa-behållning vid årets slut.
Tveta härad.									
Ljungarum ..... R.dr	546	1,307	93	48	751	1,212	258	32	4,310
Svartorp ..... »	781	965	45	—	1,029	838	14,239	—	4,143
Lekeryd ..... »	922	1,019	121	—	1,289	1,003	135	—	9,636
Barkeryd ..... »	1,680	787	1,311	—	1,780	702	1,446	—	1,525
Nässjö ..... »	1,116	810	1,350	—	1,754	997	1,241	—	3,259
Jersnäs ..... »	1,099	126	91	150	1,328	258	99	160	2,305
Forserum ..... »	823	427	65	—	732	234	75	—	680
Hakarp ..... »	999	2,131	145	571	1,406	2,245	191	353	13,620
Rogberga ..... »	1,300	918	90	138	1,508	1,189	69	290	1,548
Öggestorp ..... »	500	556	108	114	815	675	150	113	12,273
Jerstorp ..... »	547	962	1,020	304	637	1,029	1,060	384	1,108
Bankeryd ..... »	702	530	600	—	1,302	540	600	—	823
Sandersyd ..... »	961	472	136	—	998	612	174	—	6,101
Barnarp ..... »	810	921	124	88	810	1,321	158	137	1,412
Månsarp ..... »	343	903	203	134	461	821	97	155	312
Summa	13,129	12,834	5,502	1,547	16,600	13,676	19,992	1,624	63,055
Vista härad.									
Grenna ..... R.dr	2,182	3,690	2,251	—	2,087	3,957	2,270	500	2,797
Skärstad ..... »	2,014	1,230	211	—	2,973	1,455	256	—	9,695
Ölmestad ..... »	1,050	522	409	—	1,150	479	347	—	17,390
Visingsö ..... »	834	195	173	582	869	178	216	600	20,886
Summa	6,080	5,637	3,044	582	7,079	6,069	3,089	1,100	50,763
Mo härad.									
Bottnaryd ..... R.dr	2,169	903	41	1,080	3,154	824	535	234	319
Angerdshestra ..... »	388	256	7	45	520	357	31	185	435
Mulseryd ..... »	600	337	8	225	770	424	531	529	2,478
Stengårdshult ..... »	554	225	45	65	759	990	49	—	3,298
Valdshult ..... »	77	225	16	20	90	990	21	15	5,997
Unnaryd ..... »	698	225	137	—	867	604	66	—	6,801
Öreryd ..... »	558	290	51	—	481	897	139	—	2,226
Hestra ..... »	220	290	296	—	276	650	27	—	8,570
Bonstorp ..... »	514	606	52	—	1,078	878	62	—	9,769
Åsenhøga ..... »	1,537	441	924	—	1,125	491	819	—	—
Källeryd ..... »	153	288	76	28	228	350	647	76	6,203
Summa	7,468	4,086	1,653	1,463	9,348	7,455	2,927	1,039	46,096
Östbo härad.									
Gällaryd ..... R.dr	982	596	1,000	50	1,481	623	1,000	246	376
Rydaholm ..... »	3,111	1,133	3,665	—	3,094	1,157	3,665	187	1,388
Hagshult ..... »	720	589	70	35	726	636	84	38	3,997
Fryeled ..... »	1,358	1,110	117	100	1,911	1,367	240	150	2,239
Vernamo ..... »	4,100	1,837	—	600	4,200	2,063	435	560	370
Voxtorp ..... »	1,092	684	—	120	1,296	716	259	60	313
Tännö ..... »	203	234	—	—	476	221	91	—	635
Kärda ..... »	848	584	458	72	837	476	119	96	11,524
Hånger ..... »	180	338	87	27	180	299	110	184	10,630
Byarum ..... »	1,730	1,374	1,626	1,640	2,854	1,736	171	849	7,857
Tofteryd ..... »	1,578	842	144	—	2,545	1,283	121	—	3,062
Åker ..... »	1,087	1,022	165	76	2,734	1,194	150	90	600
Käfsjö ..... »	700	uppgifter	saknas	—	1,130	?	?	?	?
Summa	17,689	10,343	7,332	2,720	23,464	11,771	6,445	2,460	42,991
Östra härad.									
Björkö ..... R.dr	934	400	122	4	1,422	400	139	21	639
Näfvlsjö ..... »	1,621	500	105	19	1,740	400	205	50	11,214
Korsberga ..... »	2,426	280	111	137	3,000	1,179	244	—	1,146
Lemnhult ..... »	686	517	97	—	1,105	1,076	7,388	—	3,280
Myresjö ..... »	1,215	435	58	75	1,200	1,180	98	—	27,804
Lannaskede ..... »	526	323	103	—	652	351	107	—	24,927
Hvetlanda ..... »	3,758	1,857	206	—	3,570	2,164	413	—	4,637
Skirö ..... »	1,440	527	95	50	1,408	531	98	34	3,354
Nye ..... »	389	607	45	160	356	506	386	20	1,816
Alsheda ..... »	5,407	913	225	—	6,688	3,163	326	—	7,496
Skede ..... »	2,700	717	114	120	1,760	700	119	227	1,213
Ökna ..... »	223	412	103	7	342	647	132	136	449
Karlstorp ..... »	959	510	245	88	887	893	468	51	8,881
Kråkshult ..... »	720	652	180	16	825	639	234	—	1,863
Stenberga ..... »	698	725	118	35	655	819	131	33	10,727
Näshult ..... »	1,200	863	221	80	1,470	541	193	75	16,417
Bexheda ..... »	964	343	290	—	993	457	1,117	—	15,270
Näsby ..... »	1,170	602	314	40	1,618	563	523	11	11,456
Summa	27,036	11,183	2,932	831	29,691	16,209	12,321	658	152,589

Härads och socknars namn.	Å r 1866.				Å r 1870.				
	Till fattigvården.	Till skolvården.	Till kyrkavården.	Till öfriga behof.	Till fattigvården.	Till skolvården.	Till kyrkavården.	Till öfriga behof.	Kassa-behållning vid årets slut.
Vestra härad.									
Hjertlanda R:dr	290	218	53	8	317	225	154	5	8,872
Skepperstad »	600	218	150	107	850	220	140	170	1,615
Hultsjö »	1,343	439	485	182	1,561	440	371	212	622
Vrigstad »	2,104	897	1,358	238	2,450	1,177	381	237	—
Nydala »	330	742	148	—	263	988	132	—	3,006
Svenarum »	1,955	1,772	177	202	2,159	1,224	206	388	2,588
Hjelmeryd »	2,208	535	619	495	3,759	1,001	257	503	1,927
Stockaryd »	1,141	141	168	—	1,350	230	552	148	7,527
Malmbäck »	1,585	336	73	953	2,115	500	59	202	1,909
Ödestuga »	377	636	46	246	1,040	977	47	1,394	23,836
Almesåkra »	579	475	48	2,400	582	500	56	973	2,520
Bringetofta »	1,350	777	76	560	1,601	1,507	106	809	2,176
Ljunga »	490	461	47	—	690	475	67	—	784
Hylletofta »	858	309	135	18	1,157	475	343	25	295
Ramqvilla »	1,129	432	128	—	1,318	711	155	—	4,004
Bäckaby »	525	408	635	—	938	440	63	—	21,623
Fröderyd »	1,184	526	370	117	2,210	452	340	181	130
Vallsjö »	173	445	99	19	260	439	247	106	15,404
Sandsjö »	2,650	1,145	218	372	3,350	1,106	215	824	7,881
Solberga »	401	340	127	403	432	998	87	389	782
Summa	21,212	11,252	5,160	6,320	23,402	14,085	3,978	6,566	107,501
Norra Vedbo.									
Adelöf R:dr	2,366	769	260	402	3,188	1,113	276	255	14,774
Vireda »	507	485	184	40	540	683	79	45	26
Haurida »	318	250	152	208	366	400	75	253	3,043
Lommaryd »	3,000	1,139	134	158	2,845	1,105	119	300	33,851
Bälaryd »	648	610	147	—	1,024	980	103	—	3,844
Askeryd »	2,575	856	171	287	2,624	999	196	243	19,439
Bredestad »	306	400	1,099	—	415	489	240	—	14,876
Marbäck »	1,015	374	161	198	1,096	497	201	587	5,067
Frinnaryd »	480	300	251	43	520	228	169	184	15,827
Linderås »	1,756	402	73	77	1,736	358	37	177	8,922
Säby »	5,297	2,097	2,475	540	5,440	1,701	586	525	26,191
Trehörna skate »	100	220	383	20	150	320	89	25	29
Summa	18,368	7,902	5,490	1,973	19,944	8,873	2,170	2,594	145,889

Härads och socknars namn.	Å r 1866.				Å r 1870.				
	Till fattigvården.	Till skolvården.	Till kyrkavården.	Till öfriga behof.	Till fattigvården.	Till skolvården.	Till kyrkavården.	Till öfriga behof.	Kassa-behållning vid årets slut.
Södra Vedbo härad.									
Eksjö R:dr	1,593	1,902	434	70	2,419	2,147	820	74	1,770
Höreda »	2,402	689	134	218	3,528	798	176	168	5,552
Mellby »	205	452	130	241	240	576	42	173	22,232
Hult »	976	415	100	—	1,521	601	182	—	1,011
Edshult »	917	552	119	82	1,018	575	156	—	79
Ingatorp »	1,616	1,054	145	607	2,934	1,167	141	—	1,004
Bellö »	293	269	256	—	264	425	127	—	716
Flisby »	1,958	871	175	647	2,067	1,892	245	1,000	1,060
Solberga »	1,833	951	154	—	2,009	1,129	197	—	18,296
Hessleby »	1,235	617	502	80	1,584	666	905	175	3,065
Summa	13,028	7,772	2,149	1,945	17,584	9,976	2,991	1,590	54,785
Vestbo härad.									
Unnaryd R:dr	1,719	1,224	235	—	2,202	2,445	209	—	2,226
Jälluntofta »	310	357	266	16	310	794	173	16	3,736
Femsjö »	763	585	792	—	815	729	85	—	2,127
Långaryd »	3,348	780	248	263	4,472	1,391	259	300	2,611
Färgaryd »	846	526	191	203	853	717	153	207	1,381
Hestra »	1,480	432	174	64	1,772	558	166	132	3,124
Gryteryd »	133	432	85	73	112	253	117	73	5,231
Burseryd »	1,178	352	182	80	1,216	85	32	284	1,036
Sandvik »	328	154	—	14	404	56	—	17	560
Bosebo »	292	—	—	19	330	132	154	16	646
Villstad »	2,170	478	199	—	2,290	1,378	317	—	2,773
Båraryd »	1,522	266	104	342	1,470	598	86	605	1,529
Våthult »	544	266	76	50	562	598	133	52	1,896
Refteled »	1,436	1,352	198	128	2,299	1,506	170	146	2,023
Anderstorp »	1,354	498	280	61	1,650	774	280	251	800
Kulltorp »	831	204	—	—	1,007	514	—	—	—
Gnosjö »	579	170	—	31	877	154	—	24	1,618
Forsheda »	746	360	7,981	15	941	465	154	120	2,912
Bredaryd »	1,080	799	821	—	1,085	1,129	295	—	1,512
Torskinge »	493	365	106	75	598	438	69	77	6,329
Ås »	754	332	138	80	881	331	4,905	113	2,740
Kållerstad »	255	153	101	21	280	216	267	623	2,804
Bolmsö »	837	717	1,519	81	1,051	1,217	334	98	—
Dannäs »	594	518	282	33	644	715	82	48	1,972
Tannåker »	783	643	44	—	1,064	515	62	—	1,682
Summa	24,375	11,963	14,022	1,619	29,185	17,708	8,502	3,202	53,268
Hela länet	148,385	82,972	47,281	19,030	181,297	105,822	62,415	20,833	716,942

6. Politi.

A) **Undervisningsväsendet.** Den nybyggnad för *Högre elementarläroverket i Jönköping*, om hvars uppförande förmåles i Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förra femårsberättelse, fullbordades och togs af läroverket i besittning år 1867. Totalkostnaden för densamma har uppgått till 220,476 r:dr 56 öre, hvaraf staden bidragit med 153,890 r:dr 39 öre. Under alla fem åren hafva en rektor och fem lektorer varit vid läroverket anställda. De ordinarie adjunkterna voro elfva under åren 1866 och 1867, men ökades sedan till tretton. Exercitiemästarne voro tre till år 1869, då en fjerde tillkom för öfning i välskrifning. Extra lärare hafva vid undervisningen biträdt: 3 under år 1866, 4 år 1867, 5 år 1868, 7 år 1869 och 4 år 1870.

Lärjungarnes antal, som vid höstterminens slut år 1865 uppgick till 371, har under perioden betydligt ökats och utgjorde:

År 1866.....	369.
» 1867.....	429.
» 1868.....	493.
» 1869.....	502.
» 1870.....	485.

Anledningen till minskningen uti elevernes antal år 1870 var borttagandet af den forna nedersta klassen, jemte en svår sjuklighet bland barn under föregående vintern. Antalet har dock nu åter stigit högre än förut, i följd hvaraf en tillökning i lärarepersonalen är behöflig. Den nya läroverksbyggnaden har befunnits i allo ändamålsenlig, men utrymmet, beräknadt för 500 lärjungar, medgifver icke någon större tillökning i deras antal.

Elementarläroverket i Eksjö har under femårsperioden haft enahanda antal lärare som förut, nemligen en rektor, fem kolleger samt tre lärare i sång och musik samt gymnastik och teckning. *Lärjungarnes antal* uppgick under år 1870 till 90.

Under perioden har tillkommit ett nytt *elementarläroverk* för länet, nemligen i *Vernamo köping*, hvilket läroverk, försedt med följande lärare, nemligen en rektor, en kollega, en lärare i gymnastik samt en lärare i musik och sång, började sin verksamhet år 1867. *Lärjungarnes antal* 40.

Utom berörda elementarläroverk finnas två *pedagogier*, nemligen i staden *Grenna* och i *Vrigstad* i Vestra härad. Lärarepersonalen i *Grenna* utgöres af en rektor och en kollega samt lärarne i gymnastik och sång. Antalet lärjungar har under senare åren varit ringa, år 1870 endast 9.

Den i *Vrigstad* inrättade pedagogien med allenast en lärare, är en enskild stiftelse, hvartill dels Kongl. Rådet A. Gyllenstjerna för något öfver 200 år sedan skänkte ett halft mantal *Vrigstad Månggården*, dels Enkefru Hafström för nära femtio år sedan donerat $\frac{1}{4}$ mantal *Holkaryd Lillegården*, hvilka egendomars afkastning användes till lärarens aflönande, utan annat bidrag från det allmännas sida, än 87 r:dr såsom ersättning för djeknepeningar och indragna indelta räntor.

Enligt vederbörande folkskoleinspektörens uppgifter utgjorde vid slutet af år 1866 länets egentliga *folkskolor* 130, hvaraf 34 voro fasta och de öfriga flyttande, samt småskolorna 171 och skoldistriktet 116, de senare omfattande 130 församlingar. Sedan nämnda år hafva 3 nya egentliga folkskolor trädt i verksamhet samt 30 småskolor, en tillökning, hvarigenom 2 skoldistrikt bildats. Derjemte hafva 4 flyttande egentliga folkskolor förändrats till fasta. Undervisningen bestrides i folkskolorna af exa-

minerade lärare och 3 examinerade lärarinnor; i småskolorna till det mesta af sådana män eller qvinnor, som fått sin bildning vid de småskolelärareseminarier, Landstinget på egen bekostnad låtit genom vederbörande Domkapitel hvarje år under sommarmånaderna inrätta å 4 serskilda ställen inom länet. De i skolåldern varande barnen utgöra omkring 28,000, hvaraf ungefär 25,000 tillhöra folkskolorna och de öfriga undervisas dels i allmänna eller enskilda skolor, dels i sina hem, utom omkring 100, som till följd af naturfel sakna undervisning. *Slöjdskolor för flickor* finnas inom städerna; men äfven i Grenna landsförsamling och i Skärstad erhålla flickorna någon öfning i handarbeten.

Ehuru föregående uppgifter ådagalägga, att *skolväsendet* i yttre hänseende något förkofrats, finnas dock dels mindre församlingar, hvilka ännu gemensamt bekosta blott en folkskola, dels större församlingar, der skolorna ambulera till och med mellan fem stationer och erbjuda följaktligen sina elever en allt för kort årlig undervisningstid. I förstnämnda församlingar är en skilsmessa att förvänta, om icke förr, åtminstone då de gemensamme lärarne afgå, helst Kongl. Cirkuläret af den 22 sistlidne Juni rörande statsbidrag till folkskolan i betydlig mån underlättar en sådan skilsmessa. I de församlingar åter, der skolorna ambulera mellan en mängd rotar, kan en mera tillfredsställande reglering af skolväsendet troligen icke åstadkommas förr, än en ytterligare förbättrad ekonomisk ställning inträder. Den missväxt, som år 1868 svårt hemsökte en del af länets härad, har äfven på skolväsendets yttre anordning haft ett menligt inflytande.

I inre hänseende hafva skolorna i allmänhet gjort icke så ringa framsteg, synnerligast i de församlingar, som kommit i tillfälle att erhålla yngre lärare med en bättre seminariibildning. Den omgestaltning, rikets folkskolelärareseminarier undergått genom Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Reglemente af den 1 December 1865, har redan börjat att fördelaktigt inverka på skolbildningen. Visserligen tillhör ännu flertalet af länets folkskolelärare den gamla stammen; men den nämnda inympningen af friskare krafter har här och der verkat välgörande, äfven på omgifningen. De årliga inspektionerna hafva ock föranlett en bättre undervisningsmetod, hvarjemte lärarne sjelfva hålla årliga kretsmöten, der synnerligast praktiska undervisningsprof förekomma. Oaktadt undervisningen alltså i allmänhet kan sägas hafva gått framåt, finnas dock skolor, der lärarne äro klenutrustade och arbeta under ogynnsamma förhållanden. Der tillståndet är sådant, är förtroendet till folkskoleinstitutionen icke stärkt, helst allmänheten vanligen ser blott på resultatet, utan att kunna eller vilja se på de samverkande orsakerna. Till undervisningens höjande har äfven den allmänt införda småskoleinstitutionen bidragit. Den gör, att läraren i folkskolan har tillfälle att bibringa barnen någon kunskap i de ämnen, som icke äro obligatoriska. I de skolor åter, som icke hafva småskolor till sitt underlag, är den föreskrifna minimikursen vanligtvis det högsta pensum, som undervisningen omfattar. Utom nämnda kurs, som öfverallt inhemtas, meddelas äfven i flertalet skolor någon undervisning i svensk geografi och historia samt i det allmännare af Berlins naturlära. Derjemte förekomma mera allmänt sång och gymnastiköfningar, äfvensom i en del skolor exercis med trägevä. Undervisningen i linearteckning och trögårdsskötsel har ännu icke vunnit någon synnerlig utbredning. Skoltrögårdar finnas väl i flere församlingar

eller äro under anläggning; men mången äldre lärare har vanligen ej förmåga att meddela undervisning i deras skötsel och vård. Härvid bör dock anmärkas, att lärarne i Skärstads, Jerstorps, Vireda, Näsby, Hångers och Ås församlingar hafva af lands-tinget såsom uppmuntran erhållit hvar och en 20 r:dr för åda-galagdt intresse för trädgårdsskötseln.

I sammanhang med det föregående må nämnas, att äfven *undervisningsmaterielen* blifvit ökad. I de flesta skolor finnas lämpliga innanläsningsböcker, kartor öfver Sverige och Norge, Europa, Palestina jemte jordglob eller globkarta. Derjemte har landstinget genom en tillsatt folkskolekomité låtit inköpa och utdela till hvarje pastorat läggkarta öfver Sverige, räkneram, ritram med plancher, alfabetkuber, en kubikfot samt, på pasto-ratets egen bekostnad, en sats stereometriska figurer, vidare till hvarje egentlig folkskola i länet: 20 taflor till Svenska historien och 5 kartor i komparativ geografi. För innevarande år och de två närmast följande har landstinget till inköp och utdelning af undervisningsmateriel beviljat ett årligt förslagsanslag af 300 r:dr. Småskolorna äro i allmänhet nödtorftigt försedda med undervis-ningsmateriel.

Den förbättrade undervisningen har haft till följd en jemnare *skolgång*. Hvarje lärare, som är fullt vuxen sitt kall och utöf-var detsamma med ospard flit, drager skolrådet, föräldrarne och barnen så småningom till sig; skolgången befrämjas ock i mån-gen församling genom det understöd, de fattiga barnen erhålla under skoltiden. Å ett eller annat ställe har man sökt egga barnens flit och ordentlighet genom så kallade belöningskort, hvilka vid examina inlösas med penningar. Oaktadt dessa gläd-jande tecken, vittnande om ett stigande förtroende till folkskolan, kan man dock ännu påträffa skolor, der barnen ej ordentligt infinna sig vid den dagliga undervisningen. Fattigdom, lång väg till skolan, likgiltighet hos föräldrar och skolråd äro vanligen de skäl, som uppgifvas till denna oordning. År 1869 var den knappa tillgången på lifsmedel en ömmande orsak till en mera oregel-bunden skolgång inom några af länets härad. Mot barnens upp-förande i och utom skolan har, enligt hvad vederbörande med-delat, skäl till väsentligare anmärkning icke förekommit. Om lärarne uppgifves det, att de i allmänhet efter måttet af sina krafter fullgjort sina åligganden; en del äldre lärare synes dock hafva efter ett mångårigt arbete tröttnat och längta efter pen-sionsåldern.

Under ifrågavarande fem år hafva 28 *skolhus* blifvit nybyggda och i flere församlingar äro beslut fattade om uppförande af skol-hus eller förbättring af de lokaler, man nu begagnar; varande de skolhus, som de senare åren uppförts, rymligare och ändamålsen-ligare än de äldre. I en eller annan församling synes man dock ännu icke böjd för att skaffa skolorna egna lokaler, utan nöjer sig med att förhyra sådana. Länet har många goda skolor. Partiela förbättringar hafva blifvit gjorda och äro ännu behöfliga; men förtroendet till denna institution tilltager, hvilket äfven åda-galäggas deraf, att landstinget, hvars öfvervägande flertal utgöres af hemmanssegare tillhörande allmogen, till förmån för skolorna beviljat årliga anslag, hvaribland må serskildt nämnas 1000 r:dr till premier åt flitiga och mindre bemedlade skolbarn, ett anslag, som fortfar sedan år 1867.

De inom länet utgående *folkskoleafgifter* hafva under fem-årsperioden utgjort:

År 1866.....	R:dr 24,790,81.
» 1867.....	» 24,626,14.
» 1868.....	» 23,257,01.
» 1869.....	» 22,760,33.
» 1870.....	» 22,414,60.

Summa R:dr 117,848,89.

Vidare hafva följande *anslag till folkskoleväsendets befräm-jande* blifvit i nåder anvisade, nemligen:

a) till löneförbättring åt folkskolelärare:

År 1866.....	R:dr 4,900,85.
» 1867.....	» 9,919,42.
» 1868.....	» 6,074,00.
» 1869.....	» 5,626,00.
» 1870.....	» 6,378,00.

b) till småskolors underhåll:

År 1866.....	R:dr 5,872,50.
» 1867.....	» 5,181,83.
» 1868.....	» 12,965,83.
» 1869.....	» 11,279,33.
» 1870.....	» 11,799,66.

Summa R:dr 79,997,42.

Elementarläroverket i Eksjö, som i förhållande till lärjun-garnes antal är väl begåfvadt med stipendiefonder, har under femårsperioden kommit i åtnjutande af ytterligare två *donationer*, den ena efter framlidne Rådmanen C. A. Palmblad och den andra efter likaledes affidne Fältläkaren N. J. Ljungberg, å till-sammans 10,000 r:dr. Äfven de inom nämnda stad inrättade folkskolor hafva utgjort föremål för välgörenhet och fått emottaga donationer till belopp af 8,000 r:dr, hvaraf *afkastningen* skall an-vändas till inköp af beklädnad åt fattiga skolbarn.

Förhållandena med länets *landtbruksskola*, *skogsskola* och *trädgårdsarbetareskola* äro redan förut omförmälda.

B) **Rättsväsende och Fångvård.** Med hänsigt till *antalet för-öfvade brott* intog Jönköpings län under de år, förra embetsbe-rättelsen omfattar, ett ingalunda fördelaktigt rum. Enligt Herr Justitie-Statsministerns underdåniga berättelser uppgingo nemligen brottens antal:

År 1862 till	1,535,	motsvarande	1	på	114	af	länets	innevånare
» 1863	» 1,659,	»	1	»	108	»	»	»
» 1864	» 2,254,	»	1	»	81	»	»	»
» 1865	» 1,739,	»	1	»	106	»	»	»

så att, näst efter Stockholms stad, Göteborgs och Bohus samt Gefleborgs län, största antalet brott i förhållande till folkmäng-den föröfvades inom detta län. Berörda förhållande förändrades dock år 1866 så fördelaktigt, att brottmålens antal då nedgick till 1,209 och följande året ytterligare minskades till 1,094, deraf 426 på landsbyggen och 668 i städerna; men redan år 1868 ökades åter brottens antal till 1,472, hvarigenom länet, som åren 1866 och 1867 var det 18:de i ordningen, nu blef det 9:de i ord-ningen med hänsigt till mängden af anhängiggjorda brottmål. Att den svåra missväxten år 1868 bidragit att framkalla flere förbry-telser, torde kunna med fullt skäl slutas deraf, att brottens an-tal, som förut alltid varit väsentligen högre inom städerna än på landsbygden, nämnda år på landet uppgick till 772, eller mera än under något af de föregående 10 åren, hvaremot antalet i stä-derna föröfvade och åtalade brott utgjorde blott 700. Påföljande året nedgick åter brottens antal till 1,089, deraf 542 på landsbyg-

den och 547 i städerna, hvilket lyckliga förhållande otvifvelaktigt äfven år 1870 egt rum.

Antalet af de vid domstolarne å landet och i städerna anhängiggjorda *tvistemål* har under åren 1863—1869 varit i ständigt stigande, från 934 det förra året till 1,630 det senare. Det oaktadt var sistberörda år, i förhållande till folkmängden, antalet af *tvistemål* under behandling vid domstolarne endast inom fem län mindre än inom Jönköpings län.

Hvad *exsekutionsväsendet* beträffar, hafva de hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anställda lagsökningar i skuldfordringsmål uppgått till följande antal:

År.	Antal.	Afgjorda genom utslag eller vilkorlig resolution.	Sammanräknade beloppet af hvad som till betalning ädömts.
1866.....	6,312	3,533	730,521
1867.....	6,738	3,816	679,509
1868.....	6,540	6,095	713,078
1869.....	6,095	3,455	733,027
1870.....	3,511	1,876	374,812

utvisande ett betydligt nedgående af dessa mål.

Af lagsökningarna hafva de, som afsett allmänna låneverkens fordringar, utgjort:

År 1866.....	168.
» 1867.....	133.
» 1868.....	158.
» 1869.....	183.
» 1870.....	60.

Antalet å härvarande Länsfängelse, med tillhoppa 95 celler, deraf 5 mörka, förvarade *fångar* uppgick:

År 1866..... till	917,	deraf	46	straffångar
» 1867..... »	932,	»	50	»
» 1868..... »	1,172,	»	89	»
» 1869..... »	1,472,	»	67	»
» 1870..... »	1,091,	»	69	»

C) Kreditanstalter. *Smålands enskilda bank* började sin verksamhet år 1837. Genom nådigt bref af den 24 November 1865 fastställdes bolagsregler för bankens fjerde oktroj under tio år, räknade från den 1 Juli 1867. Bland rikets 26 sedelutgifvande banker är Smålands, i afseende på åldern, den 5:te och i afseende på storleken af lottegarnes insatta kapital, som utgör 3,084,000 r:dr r:mt, den 3:dje i ordningen; men Smålandsbanken har det högsta antal kreditivtagare, nemligen för närvarande 1,660. Bankens hufvudkontor är beläget i Jönköping. Afdelningskontor äro öppnade i Vexjö, Vestervik, Karlskrona och Eksjö samt kommissionskontor uti Hjo, Hvetlanda, Grenna, Vimmerby, Ljungby, Vernamo och Oskarshamn. Kontoren i Vexjö och Vestervik äro lika gamla med hufvudkontoret. Karlskronakontoret tillkom 1847. Kontoren uti Hjo, Hvetlanda, Grenna och Vimmerby öppnades under 3:dje oktrojen, det sistnämnda några veckor innan den tilländagick. De öfriga hafva under innevarande oktroj blifvit inrättade, hvaremot f. d. kommissionskontoret i Karlshamn blifvit år 1869 indraget. Genom Kongl. Maj:ts nådiga resolution den 5 Oktober 1869 har fastställelse vunnits å vid bolagsstämmor den 30 Mars och den 30 Augusti samma

år fattade beslut om en sådan förändring i bolagsreglerna, hvarigenom antalet ledamöter minskats, uti centralstyrelsen från förutvarande 9 till 5 samt uti afdelningsstyrelserna från 5 till 3.

Genom Stadsmäklaren i Stockholm J. Holms bekanta konkurs drabbades Smålandsbanken vid slutet af 3:dje oktrojen utaf en högst betydlig förlust, hvarmed likväl 4:de oktrojens bolag haft intet annat att skaffa, än att centralstyrelsen, för gamla bolagets räkning, verkställt utredningen af dessa affärer. Slutliqvid härom kunde fullständigt uppgöras i Mars månad 1869. Under innevarande oktroj har banken hittills varit nog lycklig att undgå nämnvärda förluster, oaktadt banken utöfvar sin hufvudsakliga verksamhet inom den trakt af riket, som hemsöktes af missväxtåret 1868 och deraf följande svår och allmän ekonomisk förlägenhet.

De sista årens rikliga skördar hafva dock, såsom redan förut blifvit anmärkt, väsentligen förbättrat den ekonomiska ställningen och derjemte lemnat ett öfverskott, hvars verkliga tillvaro äfven i Bankens verksamhet låter sig förnimmas, genom depositionernas ansenliga tillväxt, under det samtidigt ett icke ringa kapital placerats uti räntebärande obligationer, hvilka begärligt efterfrågats, äfven sedan kurserna å desamma närmat sig intill eller uppnått pari, till och med skridit något deröfver, samt genom utlåningsrätans och diskontosatsernas betydliga fallande. Ett ytterligare ojäfaktigt bevis på denna förbättrade ställning är ock, att bankens på lagsökning och konkurs beroende fordringar, hvilka år 1868 uppgingo till omkring 100,000 r:dr, hafva successive minskats, så att den 31 December 1870 bankens på lagsökning beroende fordringar utgjorde endast 7,620 r:dr; och hade banken sagde dag bland sina tillgångar ingen i konkurs bevakad fordran.

Bankens rörelse utvecklar sig med jemna steg och äfven utländska vaxlar ingå numera i dess portfölj. Denna vaxelrörelse börjades år 1869 och synes vara i stadigt tilltagande. Under det banken uppköper alla de goda utländska valutor, som erbjudas, är den äfven i tillfälle att sälja både kortsigts och 90 dagars vaxlar på de betydligare börs- och handelsplatserna i Europa äfvensom på New-York och Chicago.

Det nya bankbolagets reservfond uppgick efter

1867 års bokslut till.....	14,734,08.
1868 » d:o } jemte besparings-.....	39,481,74.
1869 » d:o } fond, som samlats	61,518,67.
1870 » d:o } under dessa år	86,904,12.

Vid 1870 års utgång hade banken en summa af 1,084,989 r:dr 92 öre rikets mynt dels i egna kassor, dels hos vaxlingsombud. På upp- och afskrifningsräkningen inestodo vid samma tid 277,730 r:dr, tillhörande 137 räkningshafvare, och på depositionsräkningen en summa af 2,109,215 r:dr, tillhörande 665 deponenter. Beloppet af utelöpande creditsedlar uppgick till 2,511,034 r:dr 50 öre och nettovinsten för året till 230,985 r:dr 45 öre.

Östergötlands enskilda bank har afdelningskontor i staden Eksjö.

Hypoteksföreningen emellan jordegare i Småland med flere provinser, för hvilken förening reglemente fastställdes den 13 November 1849, har styrelsen förlagd i staden Vexjö, hvadan en redogörelse för föreningens verksamhet icke här kan finna plats.

D) Sparbanker. Utöfver de inom länet vid 1865 års utgång varande sex sparbanker nemligen i städerna Jönköping,

Eksjö och Grenna, i Vernamo köping för Vernamo pastorat samt i Hvetlanda för Östra härad och i Ölmostad för Vestbo härad, hafva under perioden tillkommit två nya sparbanksinrättningar, den ena för Vestra härad och den andra för Stengårdshults pastorat i Mo härad.

Jönköpings sparbank, stiftad år 1831, emottager insättningar af personer inom staden och länet. Försök har gjorts med bildande af sockenkomitéer för att bemedla insättningarna men icke vunnit önskvärd framgång. Sparbanken hålles öppen för insättningar hvarje helgfri onsdag kl. 11—12 f. m. samt hvarje helgfri lördag kl. 11—12 f. m. och kl. 4—6 e. m. Räntan har varit bestämd till $5\frac{1}{2}$ procent, men i år blifvit nedsatt till 5 procent. Uppgift å delegarne efter deras vid 1866 och 1870 årens slut inestående behållning har meddelats, men så beskafad uppgift för periodens öfriga år icke bekommit. Utarbetandet af dessa uppgifter är också förenadt med ganska mycket besvär till följd af sparbankens omfattande verksamhet. Antalet delegare, som vid 1865 års slut utgjorde 6,887 med en inestående behållning af 653,810 r:dr, har under nu omhandlade femårsperioden väsentligen ökats och uppgick vid 1870 års slut till 9,043, med en behållning af 1,121,222 r:dr.

Eksjö sparbank, hvars verksamhet börjades år 1835, mottager insättningar från både staden och kringliggande landsort, för hvilket ändamål den hålles öppen alla helgfria lördagar från kl. 2 till 4 e. m.; och åtnjuta insättare 5 procents ränta. Antalet delegare har ökats från 1,271 med 119,683 r:drs behållning år 1865 till 1,556 med 147,303 r:drs behållning vid 1870 års slut.

Grenna sparbank, som inrättades år 1852, emottager insättningar från så väl staden som Grenna, Adelöfs, Ölmostads, Skärstads och Visingsö socknar. Banken hålles öppen alla helgfria lördagar och, i händelse helgedag inträffar, å föregående dag. A de insatta medlen beräknas $5\frac{1}{2}$ procents ränta. Delegarnes antal har ökats från 847 vid slutet af år 1865, med en behållning af 25,106 r:dr, till 1,234 med en behållning af 43,679 r:dr 34 öre.

I *Vernamo sparbank*, som stiftades år 1836 och hvars verksamhet omfattar Östbo härad, vissa delar af Vestbo härad samt Hvittaryds pastorat i Kronobergs län, har delegarnes antal, som vid 1865 års slut uppgick till 1,518 med en behållning af 102,400 r:dr, ökats till 1,896 med en behållning af 140,191 r:dr 49 öre. Banken lemnar insättare 5 procents ränta och hålles öppen hvarje helgfri lördag kl. 10—12 f. m.

Östra härads sparbank, som öppnade sin verksamhet år 1857 samt omfattar nämnda härad, utom Björkö socken, jemte Solberga socken och Sandsjö pastorat af Vestra härad, räknade 1,323 delegare vid slutet af år 1865 med en behållning af 53,082 r:dr, hvilket antal ökats till 1,826 med en behållning af 79,840 r:dr 94 öre vid slutet af år 1870. Räntan å insatta medel godtgöres efter 5 procent.

Vestbo härads sparbank, som öppnades i November 1860, har under den tilländagångna femårsperioden betydligt utvidgat sin verksamhet, så att antalet delegare, som vid 1865 års slut uppgick till 663 med 19,329 r:dr inestående behållning, vid slutet af år 1870 utgjorde 1,006 med en inestående behållning af 50,852 r:dr 79 öre. Ränta å insatta medel godtgöres med 5 procent.

K. Mts Befallningshafvandes femårsberättelse 1866—1870. Jönköpings län.

Vestra härads sparbank öppnades för insättningar den 31 Oktober 1867. Antalet delegare vid 1870 års slut utgjorde 369 med en inestående behållning af 21,076 r:dr 13 öre. Insättare åtnjuta 5 procents ränta å till banken lemnade medel, för emottagandet hvaraf banken hålles öppen hvarje helgfri torsdag.

Stengårdshults pastorats sparbank öppnade sin rörelse år 1867 och räknade vid 1870 års slut 227 delegare med en hos banken inestående behållning af 10,321 r:dr.

Sammanlagda beloppet af de i länets sparbanker inestående medel utgjorde sålunda vid utgången af femårsperioden r:dr 1,614,486,69, och delegarnes antal 17,157, utvisande en tillväxt af r:dr 641,076,69 i summa behållning och af 4,648 i delegarnes antal, hvilket förhållande är så mycket mera tillfredsställande, som denna tillväxt kunnat ega rum, oaktadt länet haft att kämpa med 1868 års missväxt, hvilken naturligtvis högeligen försvårat möjligheten att göra besparingar. Den största tillökningen har förekommit inom Jönköpings stads och läns sparbank, hvarest delegarnes antal under åren 1868—1870 vuxit från 7,002 till 9,043.

E) **Försäkringsinrättningar och välgörenhetsstiftelser.** Enligt bokslutet för år 1870 egde *Jönköpings med flere läns pensionsförening*, hvars styrelse har sitt säte i staden Jönköping, en behållning af r:dr 234,741,79, af hvilken behållning belöpte:

på besparingsklassen	R:dr 218,118,24.
» lifränteklassen	» 5,096,07.
» reservfonden	» 5,119,87.
» reglerings- eller extra reservfonden	» 6,407,61.
	<u>Summa R:dr 234,741,79.</u>

Under nämnda år inträdde 92 nya delegare i föreningen, nemligen 37 från Jönköpings, 48 från Elfsborgs och 7 från Blekinge län. Vid årets slut utgjorde delegarnes antal 1,320 och årsvinsten 13,538 r:dr 15 öre.

Uti *länets brandstodsbolag* uppgick ansvarighetssumman för brandstodsåret:

		R:dr	Antal delegare.
1865—1866	till	35,860,000.	13,974.
1866—1867	»	31,603,000.	14,172.
1867—1868	»	32,153,390.	14,325.
1868—1869	»	31,259,650.	14,044.
1869—1870	»	30,813,940.	14,227.
1870—1871	»	27,968,210.	12,609.

Brandstodsafgifterna, hvilka beräknade per 1,000 r:dr brandförsäkringsvärde under de tolf första åren af bolagets verksamhet, som började den 14 Mars 1849, icke för något år uppgingo till högre belopp än 87 öre, hafva sedermera väsentligen stigit och utgjorde:

13:de året, per 1,000 R:drs brandförsäkringsvärde	R:dr 1,10.
14:de » » » » » »	» 1,25.
15:de » » » » » »	» 1,12.
16:de » » » » » »	» 1,80.
17:de » » » » » »	» 1,50.
18:de » » » » » »	» 2,60.
19:de » » » » » »	» 2,00.
20:de » » » » » »	» 3,80.
21:sta » » » » » »	» 2,52.

men hafva för det 22:dra, eller sista året, nedgått till 0,90.

För tjugonde brandstodsåret måste en summa af inalles 118,787 r:dr 57 öre utskrifvas, den största som någonsin blifvit utskrifven, och öfverstigande föregående årets med 54,000 r:dr. Detta förhållande, framkalladt af det stigande antalet eldsvådor, hvilka flerstädes vållats genom grof vårdslöshet och stundom med berädd mod varit anstiftade, enligt hvad revisionsberättelserna angifva, har haft till följd, att många delegare utträdt från bolaget och att inom flere socknar öfverenskommelser egt rum om bildande af serskilda brandstodsbolag; men sedan i reglementet för länets bolag numera intagits bemyndigande för styrelsen, att, der den finner omständigheterna dertill föranleda, låta, i stället för utbetalning af brandskadeersättning i penningar, iståndsätta af eld skadadt hus eller, om det helt och hållet nedbrunnit, uppföra annat af lika beskaffenhet och värde med det förra, samt härigenom lockelsen att genom förstöring af försäkrad egendom åtkomma penningar synes vara på ett ändamålsenligt sätt motverkad, hafva förslagen om åvägabringande af nya *socken-brandstodsbolag* flerstädes öfvergifvits. Sådana bolag finnas visserligen ännu kvar sedan en föregående tid; men i samma mån olämpligheten af dessa små försäkringsanstalter varder allmänare insedd, skola de otvifvelaktigt upplösas och vederbörande finna med sina intressen mera förenligt att ansluta sig till länets allmänna brandstodsbolag.

Enär *städernas bolag till försäkring af lösegendom* har sin centralstyrelse i staden Jönköping, torde äfven detta bolags verksamhet böra här omförmälas. Enligt räkenskaperna uppgick ansvarighetssumman, hvilken utgör bolagets grundfond, den 1 Oktober 1870 till 40,010,760 r:dr, hvarefter densamma, under påföljande första halfår, således till den 1 April 1871, ökades till 45,599,080 r:dr, hvilken summa med 22,123,620 r:dr understiger beloppet af ansvarighetssumman vid samma tid år 1866. Försäkringarna inom länets städer uppgingo förstnämnda dag:

i Jönköping till	R:dr 1,743,100,
» Eksjö »	» 369,050,
och i Grenna »	» 51,030,

Summa R:dr 2,163,180.

Såsom årsafgifter och tillskott under tiden från den 1 Oktober 1865 till samma dag 1870 hafva 2,214,036 r:dr 82 öre blifvit inbetalde, hufvudsakligen för betäckande af bolagets förlust genom branden i Gefle.

Försäkringsbolagen Skandia och Svea, af hvilka det förstnämnda vunnit flere försäkringar i Vernamo köping, hvars innevånare reglements enligt icke kunna erhålla försäkring i länets brandstodsbolag, utöfva genom antagne agenter en icke obetydlig verksamhet inom länet.

Vid sitt år 1864 hållna sammanträde anvisade landstinget, med anledning af hos detsamma väckt förslag om vidtagande af åtgärder till *inrättande af räddningshus för vanvårdade barn*, ett belopp af 400 r:dr att årligen under loppet af fem år utgå såsom bidrag åt den eller de inrättningar af ifrågavarande beskaffenhet, som genom enskildes samverkan kunde åvägabringas, hvarjemte utsågs en bestyrelse af tre personer, med uppdrag att söka åstadkomma sådana inrättningar samt att omhänderhafva och förränta de af landstinget anslagna medel. Detta anslag förnyades vid 1869 års sammanträde för ytterligare fem år, i syfte att den redan samlade fonden, innan densamma i väsentligare mån anlitas, måtte vinna en betydligare tillväxt. Åt-

skilliga välgörenhetsstiftelser af nämnda slag finnas dock redan inom länet i verksamhet, nemligen i *Skede* socken af Alsheda pastorat, i *Hvetlanda*, i *Hult* af Bredestads socken och på *Torsjö* egor i Höreda socken. Räddningshemmet i Skede socken har sedan flere år tillbaka utöfvat en gagnande verksamhet och vårdar årligen 50 à 60 flickor från skilda delar af länet samt har genom användande af insamlade gåfvor förvärfvat sig eganderätt till den hemmansdel, der vårdanstalten nu befinnes. Räddningshemmet i Bredestads socken eger bestånd sedan år 1860 och är numera i besittning af eget hus, som blifvit uppfördt genom nittiska och menniskoälskande personers sammanskott af penningar och arbetsmaterialier. I denna inrättning vårdas årligen 6 à 8 flickor, för hvilka, då de emottagas från andra socknar, hvilket ofta är förhållandet, erlagges en årlig afgift af högst 30 r:dr. Räddningshemmen i Hvetlanda och Höreda äro deremot uteslutande afsedda för dessa socknar. Till understöd för de båda förstnämnda barnhemmen beviljades år 1869 af landstinget två mindre belopp. Äfven inom Jönköpings stad finnes genom enskild välgörenhet bildadt ett *barnhem*, hvars inflytelse visat sig serdeles välsignelserik, och hvilken inrättning blifvit genom en innevarande år donerad summa å 5,000 r:dr för framtiden betryggad. Uti denna anstalt vårdas årligen omkring 90 barn.

F) Helso- och Sjukvård. Antalet inom länet anställde *provinsialläkare* har icke under femårsperioden undergått någon förändring och utgör sålunda fortfarande 6, samtliga dock numera ordinarie, med stationer i Jönköping, Eksjö, Hvetlanda, Vernamo, Vrigstad och Gislaved. Dessutom finnas inom städerna anställda 3 *stadsläkare* och vid de inom länet förlagde regementen 3 regements- och 3 bataljonsläkare, af hvilka 2 tillika innehafva stadsläkaretjenst.

Vid länets i Jönköping belägna *lasarett* och *kurhus*, hvars byggnader äro med dryga kostnader reparerade, men icke kunna anses motsvara nutidens fordringar på ett väl ordnad sjukhus, har följande antal sjuke under perioden vårdats, nemligen:

År	Å lasarettet.	Å kurhuset.
År 1866	320.	134.
» 1867	316.	114.
» 1868	308.	156.
» 1869	310.	188.
» 1870	278.	160.
	Summa 1,532.	752.

Omkostnaderna för denna sjukvårdsinrättning, hvilka bestridas genom inflytande kurhusmedel, räntor å besparade sådana samt legosängsavgifter, hafva uppgått till följande belopp:

År 1866 vid lasarettet	R:dr 5,807,63.	
» kurhuset	» 9,640,14.	R:dr 15,447,77.
» 1867 » lasarettet	» 7,734,71.	
» kurhuset	» 10,430,70.	» 18,165,41.
» 1868 » lasarettet	» 10,199,89.	
» kurhuset	» 15,479,79.	» 25,679,68.
» 1869 » lasarettet	» 8,595,82.	
» kurhuset	» 13,316,69.	» 21,912,51.
» 1870 » lasarettet	» 8,183,83.	
» kurhuset	» 12,343,24.	» 20,527,07.

Summa R:dr 101,732,44.

Kurhusafgiften har enligt landstingets år 1870 fastställda beslut blifvit förhöjd till maximum, eller 25 öre af en hvar som erlägger mantalspengar, hvarigenom det blifver möjligt att bibehålla den samlade kurhusmedelsfonden vid oförminskadt belopp, 23,800 r:dr.

Uti förra berättelsen omförmäles, hurusom genom en af framlidne Generalmajoren, Friherre G. Ulfsparré i lifstiden upprättad donation den vid staden Eksjö belägna bebyggda stads-lägenheten Vestaná, med dertill hörande åbyggnad, betydliga park och trädgård, blifvit skänkt till en sjukvårdsinrättning för nämnda stad samt Södra Vedbo härad, jemte de socknar i Norra Vedbo samt Östra och Vestra härad, hvilka till inrättningens vidmagthållande vilja lemna bidrag, hvarvid af donator tillika förordnats, att inrättningen skulle ställas under öfverinseende af styrelsen för de civila sjukvårdsanstalterna i riket. Efter Friherre Ulfsparrés år 1865 timade död, och sedan dels landstinget för sjukvårdsanstaltens ordnande för engång anvisat ett anslag af 2,500 r:dr, dels enskild person för samma ändamål skänkt 2,000 r:dr, hvarjemte Eksjö stad lemnat ett räntefritt lån å 2,500 r:dr, samt förslaget till byggnadens inredning såsom sjukhus blifvit af Sundhets-Kollegium gilladt och de härför nödiga arbeten afslutade, öppnades berörda sjukhus, under benämning "*Ulfsparré-Hägerflychtska lasarettet*", i Oktober månad år 1867 och har sedermera fortgått, försedt med god och fullständig utredning för 20 patienter, dervid lasarettet åtnjutit ett årligt understöd af landstinget, stort 1,400 r:dr. Antalet vårdade har årligen ökats och utgjorde:

år 1868	.....	59	mot en kostnad af R:dr	3,354,37.
» 1869	.....	64	» » » » »	4,302,20.
» 1870	.....	101	» » » » »	3,750,55.
Summa 224				R:dr 11,407,12.

Den i förra berättelsen likaledes omförmälda mindre sjukvårdsanstalten i Vernamo köping, afsedd för Östbo och Vestbo härads innevånare, har jemväl sedan September månad år 1866 varit i verksamhet, dervid läkarevården handhafs af den inom orten stationerade provinsialläkaren, invid hvars bostad sjukhuset är beläget. Berörde anstalt har visat sig medföra synnerligt gagn, och den erfarenhet, som så väl här som i andra orter vunnits om fördelarne af dylika, i närheten af provinsialläkarestationerna inrättade sjukvårdsanstalter, manar till ett kraftigt fullföljande af den sålunda beträdda banan till ordnandet af en vidsträcktare sjukvård, der förhållandena icke medgifva åvägabringandet af fullständiga lasarett. Äfven detta sjukhus, för närvarande ordnadt för 12 patienter, men med utrymme för ytterligare 8, har af landstingsmedlen åtnjutit ett årligt bidrag af 1,400 r:dr.

Antalet vårdade utgjorde:

år 1867	.....	82	för en årlig kostnad af	R:dr 2,338,20.
» 1868	.....	106	» » » »	1,744,25.
» 1869	.....	120	» » » »	2,760,72.
» 1870	.....	116	» » » »	2,707,97.

Utom de i städerna befintliga apotek äro sådana inrättade i Hvetlanda, Vrigstad, Vernamo och Gislaved, eller tillsammans 7 apotek för länet. Apoteket i Vrigstad, som förut varit ett filialapotek under Jönköping, har enligt Kongl. resolutionen den 12 September 1868 förklarats vara ett sjelfständigt apotek, med personligt privilegium.

Barnmorskornas antal, som år 1865 besteg sig till 36, har under femårsperioden ökats med endast 3 och utgör således inalles 39, deraf 29 åtnjuta aflöning af kommunerna. Af berörda antal äro 13 bosatta i städerna och 26 på landsbygden, ett i förhållande till folkmängden alltför otillräckligt antal.

Helsobrunnar finnas väl på åtskilliga ställen i länet, såsom vid Lannaskede, Örserum, Holsby och Flugeby med flere, men endast den förstnämnda, der läkarevården handhafves af serskildt antagen läkare, är af någon större betydighet och besökes vanligen af 400—500 personer. Den derstädes befintliga gyttja anses serdeles verksam i reumatiska åkommor. Vid Jönköping finnes anlagdt ett serskildt badhus för att betjena med tallbarrbad.

Vaccinationen handhafves i allmänhet med nit och omsorg.

För *husdjurens sjukvård* har länet blott en läkare på stat; hvarjemte finnas två hästläkare vid Smålands husarregemente och en enskild veterinärläkare. Åtgärder för åstadkommande af en fullständigare sjukvård medelst distriktveterinärens anställande äro dock numera af landstinget beslutade.

G) Fattigvården. Uti tab. N:o 14 meddelas redogörelse för allmänna fattigvården inom länet, serskildt för städerna och serskildt för landsbygden samt derjemte för länet i dess helhet.

Vid en jämförelse emellan utgifterna för fattigvården vid slutet af den förra femårsperioden och den, för hvilken i denna berättelse redogöres, finnes, att enligt nu lemnade uppgifter utgifterna för ifrågavarande ändamål högst betydligt stigit, hvilken stegring, som egentligen egt rum på landsbygden, tillräckligt förklarar den oro och det missnöje, som under senare åren allt starkare gifvit sig tillkänna öfver den tryckande fattigvårdstungan och med allt större enstämmighet riktats emot den bestående lagstiftningen i ämnet samt påfordrat en genomgripande förändring af dess bestämmelser. Den ogynnsamma skörden år 1867 och missväxten år 1868 skulle naturligen i hög grad öka de behöfvandes antal samt kräfva en väsentlig förhöjning i kommunernas bidrag till fattigvården, och den skilnad i beloppen, som tabellen utvisar emellan utgifterna för år 1867 och år 1869, uppgående till omkring 40,000 r:dr, måste anses såsom tillfällig. Men att, när utgifterna för denna angelägenhet en gång kommit att stiga, det är med svårighet förenadt att åter nedbringa desamma, ådagaläggas äfven deraf, att minskningen från år 1869 till år 1870 icke utgjorde mera än omkring 18,000 r:dr. Antalet af dem, hvilka åtnjuta full fattigförsörjning, har varit i ständigt tillväxt och under femårsperioden ökats från 3,282 till 4,066, motsvarande en underhållstagare på omkring 44 innevånare. Af utgifterna för fattigförsörjningen år 1870, tillhopa 212,873 r:dr, deraf 181,300 r:dr på landet och 31,573 i städerna, belöpa på hvarje person af landsbygdens befolkning 1 r:dr 9 öre och af städernas 2 r:dr 18 öre.

Orsaken dertill, att inkomst- och utgiftsbeloppen för de serskilda åren förete en icke ringa olikhet sins emellan, kan icke af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förklaras på annat sätt, än att värdet af en del natura-prestationer icke allestädes blifvit bland inkomsterna beräknadt i penningar.

Inom länet, af hvars församlingar flere ega donationer till fattigvårdens underlättande, har man på två serskilda ställen ordnadt så kallade *fattiggårdar*, nemligen i Hvetlanda socken, hvarest för ändamålet inköpts $1\frac{1}{8}$ mantal Höryd, å hvilken

egendom finnas inrymde 70 fattige, som der åtnjuta fullständigt underhåll emot förrättande af det arbete, hvartill de ega för- måga, samt inom Alsheda socken, hvarest för fattigvården blif- vit inköpt $\frac{1}{2}$ mantal Trollhälla och plats för herbergerande af 100 personer är afsedd att beredas. Då den erfarenhet, som redan vunnits i berörda afseende, talar för lämpligheten af den vidtagna anordningen, torde, sedan numera serskilda fattigvårds- samhällen, äfven om de icke tillhöra samma pastorat, äro oför- hindrade att förena sig om bildande af gemensamma arbets-

anstalter eller om annan gemensam åtgärd för fattigvården, flere kommuner komma att tillegna sig denna metod för ord- nandet af deras fattigväsande, hvarigenom, i förening med de anstalter till arbetsamhetens och sparsamhetsandans befrämjande, som flerstädes inom kommunerna vidtagas och med intresse omfattas, en lättnad i fattigvårdstungan synes med sannolikhet kunna för framtiden emotses.

Jönköping i Landskansliet den 27 December 1871.

C. EKSTRÖM.

Carl Landegren.

C. V. Carlson.

Tab. N:o 1.

FOLKMÄNGD.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
	Den 31 December enligt husförhållningarna.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.						Enligt årets mōnsterrollor approberade beväringsskyldige.	
				Hela folkmängden af			Deraf frie från mantalspengar.			Utskrifningsmanskaf.	
	Mankōn.	Qvinkōn.	Summa.	Mankōn.	Qvinkōn.	Summa.	Mankōn.	Qvinkōn.	Summa.		
Å Landsbygden.											
År 1866	83,560	88,596	172,156	83,522	88,692	172,214	41,976	46,878	88,854	6,109	996
» 1867	83,948	88,911	172,859	83,889	89,021	172,860	42,441	47,187	89,628	6,051	998
» 1868	82,971	88,239	171,210	82,798	88,208	171,006	43,336	48,164	91,500	5,858	993
» 1869	80,996	86,407	167,403	80,726	86,430	167,156	42,699	47,828	90,527	5,471	789
» 1870	79,923	85,495	165,418	79,947	85,744	165,691	42,937	48,277	91,214	5,284	623
I Stāderna.											
Jönköping år 1866	4,506	5,507	10,013	4,458	5,594	10,052	2,120	2,460	4,580	263	57
» » 1867	4,659	5,712	10,371	4,614	5,818	10,432	2,242	2,593	4,835	287	43
» » 1868	4,689	5,805	10,494	4,601	5,853	10,454	2,553	2,994	5,547	281	54
» » 1869	4,733	6,077	10,810	4,597	5,856	10,453	2,487	2,865	5,352	277	55
» » 1870	4,755	6,124	10,879	4,766	5,154	10,920	2,648	3,035	5,683	280	49
Eksjö år 1866	964	1,207	2,171	964	1,208	2,172	422	481	903	83	12
» » 1867	997	1,259	2,256	1,000	1,268	2,268	456	544	1,000	87	15
» » 1868	1,004	1,260	2,264	1,006	1,261	2,267	458	534	992	81	11
» » 1869	1,011	1,257	2,268	1,003	1,263	2,266	474	527	1,001	69	12
» » 1870	1,021	1,283	2,304	1,019	1,273	2,292	484	509	993	71	3
Grenna år 1866	610	730	1,340	615	737	1,352	305	316	621	37	10
» » 1867	623	739	1,362	629	743	1,372	314	325	639	43	4
» » 1868	593	727	1,320	596	720	1,316	304	308	612	38	8
» » 1869	562	724	1,286	577	720	1,297	299	313	612	36	9
» » 1870	566	706	1,272	567	707	1,274	288	309	597	32	—
Summa i Länets städer år 1870	6,342	8,113	14,455	6,352	8,134	14,486	3,420	3,853	7,273	383	52
I hela Länets.											
År 1866	89,640	96,040	185,680	89,559	96,231	185,790	44,823	50,135	94,958	6,492	1,075
» 1867	90,227	96,621	186,848	90,082	96,850	186,932	45,453	50,649	96,102	6,468	1,060
» 1868	89,257	96,031	185,288	89,001	96,042	185,043	46,651	52,000	98,651	6,258	1,066
» 1869	87,302	94,465	181,767	86,903	94,269	181,172	45,959	51,633	97,592	5,853	865
» 1870	86,265	93,608	179,873	86,299	93,878	180,177	46,357	52,130	98,487	5,667	675

För tabb. N:is 2 och 3 om JORDBRUK OCH BOSKAPSSKÖTSEL åberopas, hvad texten innehåller.

Tab. N:o 4.

SKOGSHUSHÅLLNING.

1. Särskilda slag af skogar m. m.	2. Areal vid periodens slut.	3. Till ordnad skogshushållning indelade.	4. 5. 6. Afverkningsbelopp		
			År.	utfördt i	
				kvantitet. Kubikfot.	penningvärde. Rdr Rmt.
Qvadratref.					
1. Kongl. Maj:ts och Kronan omedelbart tillhörige och under dess disposition stående: (Kronoparker och skogar) Visingsö kronopark	1,357	1,357	1866 1867 1868 1869 1870	12,200 12,200 12,200 12,200 12,200	610 610 610 610 610
2. Boställens, kyrkors, läroverks och fromma stiftelsers: För uppgifvande af boställsskogarnes areal saknas erforderliga upplysningar.	—	23,232	1866 1867 1868 1869 1870	34,877 34,877 34,877 40,063 40,063	— — — — —
3. Härads-allmänningar: Norra Vedbo härads allmänning, kallad Holaveden	15,187	15,187	1866 1867 1868 1869 1870	66,551 66,551 66,551 66,551 66,551	— — — — —
4. Sockne-allmänningar (oskiftade) finnas ej.			1866 1867		8,172 8,748
5. Ekplanteringar: Visingsö	4,029	—	1868 1869 1870		8,925 4,685 7,681
6. Mullbärsplanteringar	2,21	—	—	Silkesodlingen fortsattes icke.	
7. Andra skogsplanteringar finnas icke.					
8. Flygsandsfält. — Här om lemnas upplysning i berättelsens text.					
9. Enskilda skogar	—	47,270	—	—	—

Tab. N:o 5.

DÖDADE ROFDJUR.

1. År.	2. Lodjur.	3. Räfvar.	4. Ufvar.	5. Örnar.	6. Hökar.	7. Belopp af utbetald belöning. Rdr Rmt.
1866	1	1,165	82	59	2,362	8,667
1867	—	1,164	104	115	3,073	10,295
1868	—	935	152	71	2,875	9,224
1869	—	753	47	5	348	3,111
Summa	1	4,017	385	250	8,658	31,297

Till Tab. N:o 6 AF ROFDJUR DÖDADE HUSDJUR har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej varit i tillfälle meddela några upplysningar.

Tab. No 7 a.

GRUFVOR, BERGVERK, BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR ÅR 1870.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	
Särskilda slag af inrättningar.	Antal Fabriker	Drifkraft bestående af					Antal begagnade maskiner och redskap.	Egare eller innehafvare.		Arbetare						Summa.	Tillverkningens		Beviljning & rörelsen i Rdr Rmt.			
		ej begagnade i gång.	kreatur.	vatten.	ång.	Hästkrafter.		Ensam egare eller innehafvare.	Bolag.	öfver 18 år			under 18 år	kvantitet.	Värde i Rdr Rmt.							
	vid fabriken mantals-skrifne						vid fabriken ej mantals-skrifne.			under 18 år												
	Under året.	Antal.					m.	q.	Antal.													
På Landsbygden och i Vernamo Köping.																						
Bryggerin	2	—	—	—	—	—	8	2	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	3	7,500 kannor Öl	2,785	6
Calcinerverk	7	—	—	—	—	32	50	7	—	—	4	—	—	8	—	—	—	—	12	537 centner Pottaska	5,125	10
Choddyfabrik	1	—	—	1	—	7	2	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	2	{ 8,260 R Valsull, 2,600 R Choddy	1,606	—
Färgerin	16	—	—	9	3	37	101	13	—	1	6	21	—	16	1	2	—	—	46	Diverse färggods	53,217	90
Garfverin	48	—	4	1	1	8	391	41	2	6	19	34	8	24	—	4	—	—	89	{ Diverser Sulläder, Smorläder, Hudar och Skinn m. m. ... }	132,111	125
Glasbruk	2	—	—	1	—	—	20	—	—	2	1	15	—	8	—	9	—	—	33	{ 2,946 kistor Fönsterglas, 25,000 Buteljer, 1,000 Sodafaskor m. m. ... }	60,417	16
Grufvor	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	252,852,20 centner Malm	—	—
Lerkärlfabriker	6	—	—	—	—	—	6	4	—	—	5	1	—	2	—	—	—	—	8	Uppgift ej meddelad	842	2
Jernmanufakturverk	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	113	10,411 Centner	—	—
Masugnar	11	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	173	{ 112,135 centner Tackjern och Gjsgods	—	—
Nickelverk	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,389 centner Nickelsten	—	—
Oljeslagerin	10	1	—	8	—	40	17	6	1	1	2	8	—	7	—	1	—	—	18	{ 17,468 kannor Linolja	40,059	26
Pappersbruk	9	1	—	10	2	283	49	4	2	—	5	41	16	38	8	14	3	125	125	Diverse papper och papp	251,862	345
Pottaskeraffinaderin	3	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	18	—	1	—	19	19	8,389 R Pottaska	1,206	4
Stångjernsbruk	15	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	147	46,363,8 centner Stångjern ..	—	—
Tegelbruk	6	2	9	—	—	14	22	6	—	1	3	5	1	8	1	7	—	25	25	173,000 diverse Tegel	4,334	18
Trämassfabriker	1	—	—	1	—	60	8	1	—	—	1	—	—	10	—	—	—	11	11	300,000 R Trämassa	18,000	—
Tändsticksfabriker	2	—	—	1	1	10	14	1	—	—	2	6	3	16	10	35	44	116	116	{ 10,000,000 Tändsticksaskar ... 1,500,000 Kapslar ... 3,200,000 bundtar Tändstickor }	70,300	28
Vadmalsstamper	4	1	—	2	—	—	7	4	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	Diverse gods	110	8
Summa	187	12	13	34	7	491	695	91	5	14	51	132	28	157	20	73	47	1,011	—	—	641,974	678

Tab. No 7 a.

BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR ÅR 1870.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	
Särskilda slag af inrättningar.	Antal Fabriker		Drifkraft bestående af				Antal be- tagne maskiner och redskap.	Egare eller innehafvare.		Arbetare						Summa.	Tillverkningens		Bertilning & rörelsen i Rdr Rmt.			
	i hänf.	ej be- tagne.	Kreatur.	vatten.	Ånga.	Hästkrafter.		Ensam egare eller innehafvare.	Bolag.	Mästare.		öfver 18 år		under 18 år			kvantitet.	Värde i Rdr Rmt.				
										vid fabriken mantals-skrifne.	vid fabriken ej mantals-skrifne.	m.	q.	m.	q.					m.	q.	
																						Antal.
Under året.	Antal.				m.	q.																
I Städerna.																						
Cigarrfabrik	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	200,000 stycken Cigarrer	2,000	11
Färgerin	5	—	—	—	1	10	31	5	—	—	4	25	—	6	—	—	—	—	35	Diverse Färggods	51,525	151
Garfverin	8	—	—	4	—	—	394	7	1	—	3	4	—	30	—	—	—	—	37	(109,775 E Sulläder	182,100	204
																				26,300 E Smorläder		
																				(12,500 st. Skinn och Hudar ..)		
Kemiskt-tekniska fabriker	2	—	—	—	—	—	22	2	—	—	—	1	—	3	4	—	—	—	8	Parfym, Fernissor m. m. ...	54,000	110
Käppfabrik	1	—	—	—	—	—	5	—	—	1	—	—	—	5	—	—	—	—	5	Käppar och Svarfgods	8,000	10
Ljusfabrik	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	12,060 E Talgljus	5,547	5
Mekanisk verkstad	1	—	—	—	1	5	13	—	—	1	—	—	—	28	—	1	—	—	29	(3,401 centner Gjutgods och Maskingods	50,180	44
Pappersbruk (Munksjö)	1	—	—	—	3	42	24	1	—	—	—	—	—	55	15	—	—	—	70	(940,670 E Omslagspapper	350,413	300
																				1,065,518 E otjärad Förhydningspapp		
																				1,157,725 kv.-fot tjärad Förhydnings- och Asfaltpapp ..)		
Pottaskefabrik	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1,000 E Pottaska	150	1
Skogsullfabrik	1	—	—	—	1	5	7	—	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	3	(50,000 E Skogsull samt 500 flaskor Olja, 400 but. Extrakt)	4,660	10
Snusfabriker	6	—	—	—	—	—	7	4	—	2	—	—	—	19	—	—	—	—	19	340,500 E Snus	170,250	297
Spegelfabrik	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	3	Diverse Spegelr	2,000	9
Tapetfabriker	3	—	—	—	—	—	13	2	—	1	2	1	—	14	—	28	—	—	45	200,000 Rullar	47,000	102
Tändsticksfabrik	1	—	—	—	3	46	64	—	—	1	6	—	—	168	188	62	77	—	501	84,307,597 stycken Elddon	1,157,970	1,064
Vagnfabriker	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	30	—	9	—	7	—	—	47	Diverse Åkdon	42,400	50
Vaxblekeri	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100 E Vaxljus	190	1
Väfverin	2	—	—	—	—	—	10	1	—	1	—	—	—	—	10	—	—	—	10	11,365 fot Linnevåfnader	10,721	32
Summa	39	—	—	4	9	106	591	29	2	8	16	65	—	341	220	96	77	817	—	2,139,106	2,401	
Summa Summarum	226	12	13	38	16	599	1,286	120	7	22	67	197	28	498	240	171	124	1,828	—	2,781,080	3,079	

Tab. N:o 7 b.

HANDTVERKARE OCH IDKARE AF ANNAN NÄRING SAMT DERAS ARBETARE ÅR 1870.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
De särskilda klasserna af handtering.	Handverkare och Idkare.		Arbetare.		Bevilling i och för rörelsen.	De särskilda klasserna af handtering.	Handverkare och Idkare.		Arbetare.		Bevilling i och för rörelsen.
	m.	q.	m.	q.	Rdr Rmt.		m.	q.	m.	q.	Rdr Rmt.
I Städerna.						På Landsbygden och i Vernamo köping.					
Bagare	14	2	20	9	184	Bagare	12	1	14	15	44
Barberare	3	4	4	—	16	Bleckslagare	3	—	2	1	10
Bleckslagare	5	—	8	—	13	Bokbindare	3	—	—	1	2
Bokbindare	6	1	10	—	43	Bryggare	4	—	6	—	10
Bryggare	6	1	21	1	154	Byggmästare	4	—	1	—	—
Bundtmakare	1	—	1	—	7	Gelbgjutare	1	—	1	—	—
Färgare	3	—	4	—	24	Glasmästare	1	—	1	—	—
Glasmästare	2	—	—	—	2	Guldsmed	1	—	—	—	1
Guldsmeder	3	2	14	—	58	Kakelugnsmakare	1	—	1	—	—
Gördelmakare	5	—	7	—	14	Kopparslagare	7	—	8	2	27
Handskmakare	4	—	5	4	17	Mjöltnare	21	—	9	1	11
Hattmakare	3	—	7	1	36	Murare	2	—	3	—	—
Kakelugnsmakare	3	—	2	—	19	Målare	9	—	6	—	6
Klockgjutare	1	—	1	—	13	Orgelbyggare	2	—	6	—	10
Korgmakare	1	—	2	—	1	Repslagare	1	—	1	—	3
Kopparslagare	7	—	10	—	31	Sadelmakare	7	—	4	—	4
Murare	5	—	7	—	19	Skomakare	70	—	82	—	18
Målare	14	—	26	—	73	Skräddare	62	—	66	—	10
Perukmakare	2	—	2	—	4	Snickare	21	—	11	—	10
Repslagare	2	—	1	—	3	Smeder	58	—	71	—	22
Sadelmakare	11	—	12	—	39	Svarfvare	1	—	2	—	—
Skomakare	14	—	35	2	53	Tunnbindare	1	—	—	—	—
Skräddare	23	—	39	1	89	Urmakare	8	—	4	—	3
Smeder	18	—	28	—	49	Vagnmakare	6	—	6	—	2
Slagtare	5	—	7	—	79						
Snickare	10	—	31	—	31						
Snörmakare	2	—	4	—	11						
Socketbagare	4	5	8	—	59						
Svarfvare	1	—	1	—	2						
Sämskmakare	1	—	—	—	1						
Urmakare	6	—	4	—	13						
Vagnmakare	6	—	—	—	8						
Summa	191	15	321	18	1,165	Summa	306	1	305	20	193
						Summa Summarum	497	16	626	38	1,358

Tab. N:o 8.

ALLMÄNNA VÄGAR, GÄSTGIFVERIN OCH SKJUTSNING.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Särskilda slag af vägar.	L ä n g d i m i l				Kostnad i Rdr Rmt för de under perioden				Gästgifverins antal vid periodens slut.	Antal hästar, utgångne		
	af hvarje slag af motstående vägar	af indelade med skjutsstationer försedde vägar	af fulländade och afsyade nya vägar	af omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor	fulländade nya vägar		omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor			År.	till kung- och krono-skjuts.	till gästgifveriskjuts.
					af statsmedel.	af kommunernes medel.	af statsmedel.	af kommunernes medel.				
	vid periodens slut.		under perioden.									
Allmänna vägar	95 $\frac{1}{2}$	90 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{8}$	4 $\frac{1}{2}$	—	250	104,400	24,467	51	1866	329	10,562
Häradsvägar	169	87	11 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	9,666	17,217	5,233	5,275	19	1867	398	11,056
Socknevägar	179 $\frac{1}{2}$	—	14 $\frac{1}{4}$	13 $\frac{1}{8}$	500	9,429	—	21,000	—	1868	399	9,533
I städer	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1869	791	9,718
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1870	869	8,243
Summa	444 $\frac{1}{2}$	177 $\frac{1}{2}$	26 $\frac{1}{8}$	23 $\frac{1}{2}$	10,166	26,896	109,633	50,742	73	—	2,786	49,112
Gästgifverin med skjutsentreprenad.....	—	—	—	—	—	—	—	—	36	—	—	51,898

Tab. N:o 9.

HANDLANDE OCH DERAS BETJENING, ÅR 1870.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
	Handlande.		Betjening.		Bevillning & rörelsen. Rdr Rmt.
	Män.	Qvinnor.	Män.	Qvinnor.	
På Landsbygden.					
1. Handlande, som idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe.....	129	9	46	19	429,80
2. Handlande, som utom den ort, der de äro bosatte, sjelfva eller genom andra kringföra eller annorlunda än å marknad till salu utbjuda varor.....	7	—	1	—	73
I Städerna.					
1. Handlande, som idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe.....	95	9	107	21	2,604
Summa	231	18	154	40	3,106,80

Tab. N:o 10 a.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER M. M. Å LANDSBYGDEN, ÅR 1870.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur vid periodens slut.	H e m m a n.			A n t a l				Taxeringsvärde sista året. R.dr R.mt.
	Mantal		Brukningsdelar.	jordtorp.	ryttare, soldat- och båtsmanstorp.	backstugor.	andra lägenheter.	
	oförmedlade.	nuvarande.						
Landsbygden.								
A) Krono-egendomar.								
1) Under allmän disposition.								
a) Kungs- och Kungsladugårdar.....	10	5½	1	—	—	2	—	93,000
b) Säterin	9½	8½	4	4	—	2	—	112,300
c) Hemman	18½	14½	26	12	4	16	—	302,300
d) Boställen.....	435	302½	615	538	14	453	22	4,970,000
e) Jordlägenheter	—	—	—	128	3	65	29	18,100
f) Fiskerin	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Verk och inrättningar.....	—	—	—	—	—	—	54	23,900
2) Under enskild disposition.								
a) Säterin, ¼ mantal häraf taxerad tillsammans med Skatte-Säterin	4½	3	2	5	1	—	—	53,300
b) Hemman	30½	21½	85	10	3	38	—	187,000
c) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	374	77,100
d) Fiskerin	—	—	—	—	—	—	1	100
e) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	30	74,200
B) Skatte-egendomar.								
a) Boställen.....	4½	3½	5	2	1	1	1	20,700
b) Säterin.....	60	46½	110	183	22	72	9	1,177,400
c) Hemman	2,577½	2,004½	9,804	1,828	1,014	4,149	219	39,014,400
d) Jordlägenheter.....	—	—	—	441	188	433	202	252,800
e) Fiskerin	—	—	—	—	—	—	4	200
f) Verk och inrättningar.....	—	—	—	—	—	—	193	506,900
C) Frälse-egendomar.								
a) Boställen.....	1½	½	3	1	—	1	—	11,500
b) Säterin och ladugårdar	436½	401½	592	949	—	359	26	9,597,700
c) Rå- och Rörshemman.....	42½	35½	114	31	3	16	—	674,400
d) Hemman	1,430½	1,046½	3,752	1,009	489	1,709	108	20,376,500
e) Jordlägenheter.....	—	—	—	503	123	352	170	349,400
f) Fiskerin	—	—	—	—	—	—	3	5,500
g) Verk och inrättningar.....	—	—	—	—	—	—	193	804,400
Summa	5,063½	3,893½	15,113	5,644	1,865	7,668	1,638	78,703,100

Tab. N:o 10 b.

JORDOMRÅDE OCH EGENDOMAR I STÄDERNA, ÅR 1870.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Städernas namn.	År.	Tomter.		Antal nybyggda bostadshus.	Jordar och lägenheter.						Taxeringsvärde i R:dr R:mt.		
		Antal			Åker.	Äng.	Skog.	Betesmark.	Summa jordareal.	Nuvarande mantal.	Af hus och tomter.	Af jordar.	Summa.
		bebyggda.	obebyggda.										
Jönköping	1866	327 $\frac{3}{8}$	108	10	10,696,0	3,304	336	2,520,0	16,856	11 $\frac{1}{2}$	6,568,200	595,600	7,163,800
	1867	328 $\frac{3}{8}$	107	5	10,791,2	3,248	336	2,480,8	16,856	11 $\frac{1}{2}$	7,209,700	772,000	7,981,700
	1868	328 $\frac{3}{8}$	107	5	10,847,2	3,192	336	2,480,8	16,856	11 $\frac{1}{2}$	7,467,200	781,600	8,248,800
	1869	328 $\frac{3}{8}$	107	4	10,903,2	3,136	336	2,480,8	16,856	11 $\frac{1}{2}$	7,525,400	795,500	8,320,900
	1870	328 $\frac{3}{8}$	107	1	10,903,2	3,136	336	2,480,8	16,856	11 $\frac{1}{2}$	7,557,100	822,100	8,379,200
Eksjö	1866	112	18	—	1,908	1,200	7,635	708	11,451	2 $\frac{1}{2}$	1,090,700	319,100	1,409,800
	1867	112	18	—	1,908	1,200	7,635	708	11,451	2 $\frac{1}{2}$	1,100,100	260,400	1,360,500
	1868	112	18	—	1,908	1,200	7,635	708	11,451	2 $\frac{1}{2}$	1,110,800	258,200	1,369,000
	1869	112	18	—	1,908	1,200	7,635	708	11,451	2 $\frac{1}{2}$	1,115,900	272,600	1,388,500
	1870	112	18	—	1,908	1,200	7,635	708	11,451	2 $\frac{1}{2}$	1,128,000	269,500	1,397,500
Gretna	1866	101	58	—	734	269	1,025	2,028	7 $\frac{1}{2}$	573,950	182,300	756,250	
	1867	101	58	—	734	269	1,025	2,028	7 $\frac{1}{2}$	584,650	179,280	763,930	
	1868	101	58	—	734	269	1,025	2,028	7 $\frac{1}{2}$	591,050	184,700	775,750	
	1869	101	58	—	734	269	1,025	2,028	7 $\frac{1}{2}$	606,250	189,300	795,550	
	1870	101	58	—	734	269	1,025	2,028	7 $\frac{1}{2}$	592,200	209,200	801,400	

Tab. No 11.

LAGA SKIFTEN UNDER ÅREN 1866—1870.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
A f s l u t a d e l a g a s k i f t e n .																									
År.	Söka skiftens antal.	Skiftade mantal.		Qvarboende delegares					Utflyttade delegares					Summa skiften.	Skiftade qvadratref.					Utgifter till Landtmätare och gode män. R.dr.	Öfriga beräknade utgifter. R.dr.				
		Antal.	Oförmedlade.	Nuvärande.	Skiftesantal.				Summa.	Skiftes-antal.					Summa.	Åker.	Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.			Impe-dimen-ter.	Summa.		
					1.	2.	3.	4.		1.	2.	3.	4.												
					öf- ver 4.	öf- ver 4.																			
1866 ...	68	61	52,750	41,620	67	47	31	—	—	145	50	35	21	—	—	106	437	8,828	29,468	—	117,216	2,705	158,217	47,826	29,326
1867 ...	37	36	1	27,350	36	49	21	—	—	106	22	15	12	—	—	49	285	6,494	16,806	—	49,673	375	73,348	26,658	8,007
1868 ...	30	29	34,500	36,850	57	55	39	1	—	152	20	31	20	—	—	71	430	9,139	23,969	—	72,036	2,547	107,691	37,638	16,710
1869 ...	18	18	15,125	18	24	20	16	—	—	60	10	18	8	—	—	36	182	3,953	9,803	—	42,672	232	56,660	16,714	6,651
1870 ...	27	22	11,375	20,055	39	22	27	—	1	89	11	13	11	—	—	35	239	5,816	15,411	—	55,920	1,285	78,432	23,914	7,546
Summa	180	166	114,750	113,875	223	193	134	1	1	552	113	112	72	—	—	297	1,573	31,230	95,457	—	337,517	7,144	474,348	152,750	68,240

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Statsmedel.	A f k o r t a d.					Anordnad eller	
	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1866.	1867.
Ränta..... R:dr R:mt	260,85	336,20	337,12	68,17	68,38	281,239,25	277,262,69
Tiondespanmål..... " "	—	—	—	—	—	76,733,69	74,962,54
Arrendemedel..... " "	—	54,01	—	—	—	9,873,35	10,583,23
Tiondefackjern..... " "	—	—	—	—	—	1,391,13	1,254,55
Mantalspenningar..... " "	1,834,60	2,147	3,229,80	2,579	2,303,80	25,160	24,966,60
Bötesmedel..... " "	16,966,85	12,830,25	9,844,85	15,823,63	14,687,31	9,526,09	9,649,77
Hästvakansspanmål..... " "	—	—	—	—	—	40,079,85	42,501,01
Tillfällig rotevakansafgift..... " "	—	—	—	—	—	57,89	52,30
Knekterotefrihets-afgift..... " "	—	—	—	—	—	15,82	15,82
Vakansafgifter af nyroterad jord..... " "	—	—	—	—	—	3,499,45	2,861,40
Båtsmansvakansafgift..... " "	—	—	—	—	—	550,28	653,08
Visingsborgs skolestatsmedel..... " "	—	—	—	—	—	7,856,07	9,137,46
Trosspassevolansafgift..... " "	—	—	—	—	—	2,433,75	2,332,81
Kontrollstämpelmedel..... " "	—	—	—	—	—	244,30	233,78
Stämpelpappersmedel..... " "	—	—	—	—	—	53,466,32	57,551,29
Bränvinstillverkningsafgift..... " "	—	—	—	—	—	222,190,42	112,956,90
Observationsmedel..... " "	—	—	—	—	—	278,31	154,15
Auktionsmedel för försäld spanmål..... " "	—	—	—	—	—	2,137,78	9,82
Dito för försäld nickel..... " "	—	—	—	—	—	—	—
Extra medel och uppborder..... " "	—	—	—	—	—	—	—
Summa	19,062,30	15,367,46	13,411,77	18,470,80	17,059,49	736,733,75	627,139,20
Riksgäldsmedel.							
Allmän bevilning..... R:dr R:mt	1,910,39	2,316,74	8,003,09	2,701,10	2,444,24	90,767,43	88,163,60
Vapenskatte..... " "	—	77,06	7,50	—	—	—	27,373,36
Afbetalningar å lån till odlingsföretag..... " "	—	—	—	—	—	11,987,76	8,929,04
Tidningsstämplingsafgift..... " "	—	—	—	—	—	997,20	931,67
Observationsmedel..... " "	—	—	—	—	—	10	—
Skatterättsmedel..... " "	—	—	—	—	—	464,92	89,40
Ekeskogslösen..... " "	—	—	—	—	—	19,42	6,57
Testamentsbevilning..... " "	—	—	—	—	—	230,57	2,772,71
Afgifter för konserter och af utländske handlande..... " "	—	—	—	—	—	343	781
Summa	1,910,39	2,393,80	8,010,59	2,701,10	2,444,24	104,820,30	129,047,35
Diverse Verks medel.							
Landshöfdinge-ackordsmedel..... R:dr R:mt	—	—	—	—	—	960	960
Riddarhusmedel..... " "	15	15	25	20	25	730	750
Kurhusmedel..... " "	1,248,20	1,451	2,166,80	1,744	1,878,60	16,841,20	16,716,20
Folkskolemedel..... " "	1,837,80	2,147	3,229,60	2,579,40	2,303,80	25,160,40	24,966,60
Presterskapets lönerregleringsmedel..... " "	—	—	—	—	—	—	370,92
Skogsplanteringskassans medel..... " "	32	—	—	—	—	50,50	4
Vadstena krigsmanshuskassas medel..... " "	—	—	—	7,50	62,50	215,48	326,15
Beväringsmanskapets invalid- och pensionsfondsmedel..... " "	112,50	152,50	282,50	245	855	27,50	35
Bränvinminuthandels- och utskänkingsmedel..... " "	400	—	—	50	—	29,816,50	30,576,55
Allmänna beväringsfondens medel..... " "	—	—	—	—	—	1,200	2,000
Summa	3,645,50	3,765,50	5,703,90	4,645,90	5,124,90	75,001,58	76,705,42
Annorstädes debiterade medel.							
Stockholms skolestats medel..... R:dr R:mt	—	—	—	—	—	914	890,57
Allmänna hospitals- och barnhusfondens medel..... " "	—	—	—	—	—	10,219,77	9,957,65
Vexjö domkyrkas spanmålsmedel..... " "	—	—	—	—	—	1,429,97	1,393,29
Summa	—	—	—	—	—	12,563,74	12,241,51
Summa Summarum	24,618,19	21,526,76	27,126,26	25,817,80	24,628,63	929,119,37	845,133,48

N:o 12.

UPPBÖRDEN.

inom räkenskapsåret influten.			Resterande vid räkenskapsårets slut.					Summa uppbörd, deri inberäknade restantier från föregående år.				
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
1868.	1869.	1870.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.
279,241,55	282,804,22	284,150,98	7,64	2	59,25	75,69	4,81	281,507,74	277,600,89	279,637,92	282,948,08	284,224,17
77,524,38	81,189,08	81,697,53	10,86	—	59,53	52,44	19,92	76,744,55	74,962,54	77,583,91	81,241,52	81,717,45
9,864,01	9,871,91	9,706,82	—	—	—	—	247,58	9,873,35	10,637,24	9,864,01	9,871,91	9,954,40
1,661,85	1,145,10	1,195,51	—	294,24	—	—	—	1,391,13	1,548,79	1,661,85	1,145,10	1,195,51
23,727,40	22,903,20	22,661,80	172,40	172,40	308	573,80	459	27,167	27,286	27,265,20	26,056	25,424,60
9,524,47	8,258,12	9,976,51	7,581,88	7,197,91	12,645,26	12,756,30	12,429,27	34,074,82	29,677,93	32,014,58	36,838,05	37,093,09
44,403,13	42,608,78	42,861,15	—	—	149,65	—	—	40,079,85	42,501,01	44,552,78	42,608,78	42,861,15
59,14	132,79	50,53	—	—	—	—	—	57,89	52,30	59,14	132,79	50,53
15,82	15,82	—	—	—	—	—	—	15,82	15,82	15,82	15,82	—
2,343,21	2,137,57	2,145,22	180,40	—	—	—	—	3,679,85	2,861,40	2,343,21	2,137,57	2,145,22
735,07	520,43	527,39	—	—	—	—	—	550,28	653,08	735,07	520,43	527,39
9,509,01	8,574,84	8,134,68	—	—	—	—	—	7,856,07	9,137,46	9,509,01	8,574,84	8,134,68
2,524,43	2,439,78	2,434,22	—	100	8,38	1,41	—	2,433,75	2,432,81	2,532,81	2,441,19	2,434,22
243,91	222,74	186,39	—	—	—	—	—	244,30	233,78	243,91	222,74	186,39
51,186,69	61,904,11	56,653,76	—	—	—	—	—	53,466,32	57,551,29	51,186,69	61,904,11	56,653,76
157,881,50	207,228,15	292,912,90	—	—	—	—	—	222,190,42	112,956,90	157,881,50	207,228,15	292,912,90
146,12	21,66	844,58	—	—	—	—	—	278,31	154,15	146,12	21,66	844,58
—	1,737,05	—	—	—	—	—	—	2,137,78	9,82	—	—	—
—	—	5,463,49	—	—	—	—	—	—	—	—	1,737,05	5,463,49
670,591,69	733,715,85	821,603,46	7,953,18	7,766,55	13,230,07	13,459,64	13,160,58	763,749,23	650,273,21	697,233,53	765,645,79	851,823,53
89,694,80	87,272,18	87,747,30	5,897,04	5,904,64	450,29	1,069,35	844,73	98,574,86	96,384,98	98,148,18	91,042,63	91,036,27
28,81	2,13	—	—	38,44	2,13	—	—	11,987,76	27,488,86	38,44	2,13	—
7,070,17	6,675,55	10,749,61	—	—	—	—	—	997,20	8,929,04	7,070,17	6,675,55	10,749,61
1,008	1,042,45	1,264,50	—	—	—	—	—	10	931,67	1,008	1,042,45	1,264,50
22	30	31	—	—	—	—	—	464,92	—	22	30	31
4,84	36,09	53,79	—	—	—	—	—	19,42	89,40	4,84	36,09	53,79
21,18	23,50	62	—	—	—	—	—	230,57	6,57	21,18	23,50	62
178,35	1,104,14	535,37	—	—	—	—	—	343	2,772,71	178,35	1,104,14	535,37
392	197	273	—	—	—	—	—	—	781	392	197	273
98,420,15	96,383,04	100,716,57	5,897,04	5,943,08	452,42	1,069,35	844,73	112,627,73	137,384,23	106,883,16	100,153,49	104,005,54
960	960	960	—	—	—	—	—	960	960	960	960	960
737,25	755	745,75	10	5	17,75	62,75	122	755	770	780	837,75	892,75
15,906,80	15,362,20	19,020,40	107,80	107	199,40	371,60	349,90	18,197,20	18,274,20	18,273	17,477,80	21,248,90
23,727,40	22,557,53	22,716,65	172,60	172,60	308,40	573,80	459	27,170,80	27,286,20	27,265,40	25,710,73	25,479,45
111,51	117,65	118,36	—	—	—	—	—	86,50	370,92	111,51	117,65	118,36
—	22	—	4	—	—	—	—	215,48	4	—	254	—
368,94	31,11	30	—	135	131,11	92,50	—	325	461,15	500,05	131,11	92,50
130	37,50	87,50	185	655	1,257,50	975	2,760	30,216,50	842,50	1,670	1,257,50	3,702,50
34,549,08	35,741,79	34,976,73	—	193,75	—	2,619,25	4,414,76	1,200	30,770,30	34,549,08	38,411,04	39,391,49
2,000	800	400	—	—	—	—	—	—	2,000	2,000	800	400
78,490,98	76,384,78	79,055,39	479,40	1,268,35	1,914,16	4,926,90	8,105,66	79,126,48	81,739,27	86,109,04	85,957,58	92,285,95
921,85	971,71	977,45	—	—	—	—	—	914	890,57	921,85	971,71	977,45
10,307,06	10,855,52	10,938,51	—	—	—	—	—	10,219,77	9,957,65	10,307,06	10,855,52	10,938,51
1,442,22	1,519,83	1,530,25	—	—	—	—	—	1,429,97	1,393,29	1,442,22	1,519,83	1,530,25
12,671,13	13,347,06	13,446,21	—	—	—	—	—	12,563,74	12,241,51	12,671,13	13,347,06	13,446,21
860,173,95	919,830,23	1,014,821,63	14,329,62	14,977,98	15,596,65	19,455,89	22,110,97	968,067,18	881,638,22	902,896,86	965,103,92	1,061,561,23

Tab. No 13.

S P A R B A N K E R N A.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	
År.	Antal Sparbanker.	Under året					Vid årets slut				Behållning i Sparbank:	Klassifikation af delegarne efter deras vid hvarje års slut innestående behållning.									
		tillkom- nena del- egare.	af- gång- ne del- egare.	insatt be- lopp.	i räk- skaperne godtgjord ränta å delegarnes kapital.	uttaget belopp.	qvar- ståen- de del- egare.	innestående behållning, tillhörande delegarne.	befutligt öfverskott (grund-och reservfond, räntevin- ster m. m.).	Summa af kolumnerne N:is 8 och 9.		1866.		1867.		1868.		1869.		1870.	
		Antal.	Antal.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	Antal.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.		Antal del- egare.	Summa R:dr R:mt.	Antal del- egare.	Summa R:dr R:mt.	Antal del- egare.	Summa R:dr R:mt.	Antal del- egare.	Summa R:dr R:mt.	Antal del- egare.	Summa R:dr R:mt.
1865	—	—	—	—	—	12,509	973,410	108,114	1,081,524	från 1—10 R:dr	4,514	12,270	1,518	4,439	1,611	4,240	2,604	7,042	7,527	17,650	
										» 10—25 »	1,695	25,301	591	9,701	638	10,727	920	15,954	2,424	43,258	
1866	6	1,070	1,299	185,189	50,379	212,133	12,261	998,233	112,707	» 25—50 »	1,240	44,341	407	14,442	403	15,016	704	4,235	1,831	64,930	
										» 50—100 »	1,130	80,100	318	22,365	360	24,891	488	34,823	1,602	110,730	
1867	8	1,697	466	299,189	53,820	236,323	13,292	1,110,090	114,638	» 100—200 »	989	137,907	220	29,892	235	31,731	331	43,889	1,560	222,866	
										» 200—300 »	419	101,058	78	18,738	109	25,735	143	33,587	698	168,603	
1868	8	1,763	596	347,882	60,496	268,021	14,706	1,250,352	123,445	» 300—400 »	255	86,019	57	19,855	52	18,083	69	19,745	380	131,387	
										» 400—500 »	164	71,169	40	17,844	41	18,091	44	19,305	285	127,984	
1869	8	1,568	773	319,532	64,574	350,044	15,501	1,284,361	130,011	» 500—1,000 »	341	229,873	62	41,043	75	49,379	80	52,410	592	422,201	
										» öfver 1,000 »	127	156,947	16	21,672	22	31,341	26	35,126	258	304,877	
1870	8	2,753	414	543,948	74,088	287,890	17,157	1,614,486	135,708	Summa	10,874	944,985	3,307	199,991	3,546	229,234	5,409	286,116	17,157	1,614,486	

Anm. Angående bristerna i klassifikationen för åren 1866—1869, jfr de i Statistisk Tidskrift meddelade årsredogörelserna.

Tab. N:o 14.

FATTIGVÅRDEN.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.			
År.	Fattigvårds-samhällen.			Antal fattighus.	Antal fattighjon, som erhållit full försörjning.								Antal af fattigvården understödde, som ej fått full försörjning.			Fattigvårdens											
	med gemensam fattigvård.	med fattigvården roteris delad.	antal rotar.		Äldre personer, vårdade				Barn, vårdade i och utom fattighus.		Summa.		Summa af båda könen.	m.	q.	Summa	inkomster. R:dr R:mt.										
					i fattighus.		på annat sätt.		m.	q.	m.	q.					m.	q.	Summa	Afkastning af egen-dom, kollek-ter m. m.	Personel afgift.	Tillskott		Ersättning		Summa inkomster.	Summa utgifter i och för fattigförsörjning. R:dr R:mt.
					m.	q.	m.	q.														m.	q.	m.	q.		
I städerna.																											
1866.....	2	—	—	4	42	34	2	8	71	66	115	108	223	47	183	230	9,186	260	13,254	1,400	75	672	24,847	29,284			
1867.....	2	—	—	4	59	46	1	2	78	80	138	128	266	62	200	262	7,760	264	18,706	1,400	123	745	28,998	31,748			
1868.....	2	—	—	4	60	47	2	4	70	78	132	129	261	73	202	275	7,971	260	25,240	1,400	75	688	35,634	35,716			
1869.....	2	—	—	4	53	61	1	5	75	81	129	147	276	87	210	297	6,113	249	27,082	1,400	437	249	35,530	34,280			
1870.....	2	—	—	4	62	62	—	3	80	83	142	148	290	75	190	265	5,359	241	27,074	1,400	386	167	34,627	31,573			
På landet.																											
1866.....	114	6	63	126	245	521	509	965	421	398	1,175	1,884	3,059	1,742	2,713	4,455	17,588	17,342	97,034	13,063	534	681	146,242	148,385			
1867.....	114	17	75	129	244	531	542	960	448	423	1,234	1,914	3,148	1,874	2,780	4,654	16,754	18,070	103,117	15,602	558	482	154,583	159,440			
1868.....	114	7	75	131	243	553	576	1,039	509	524	1,328	2,116	3,444	2,290	3,361	5,651	17,884	18,029	116,939	16,841	910	573	171,176	178,794			
1869.....	114	7	75	132	251	592	646	1,121	582	574	1,479	2,287	3,766	2,787	3,847	6,634	18,944	17,729	131,473	19,117	1,342	2,495	191,100	198,594			
1870.....	113	8	84	127	248	587	588	1,063	658	632	1,494	2,282	3,776	2,257	3,325	5,582	15,984	17,984	124,403	14,912	787	632	174,702	181,300			
I hela länet.																											
1866.....	116	6	63	130	287	555	511	973	492	464	1,290	1,902	3,282	1,789	2,896	4,685	26,774	17,602	110,288	14,463	609	1,353	171,089	177,669			
1867.....	116	17	75	133	303	577	543	962	526	503	1,372	2,042	3,414	1,936	2,980	4,916	24,514	18,334	121,823	17,002	681	1,227	183,581	191,188			
1868.....	116	7	75	135	303	600	578	1,043	579	602	1,460	2,245	3,705	2,363	3,563	5,926	25,815	18,289	142,179	18,241	985	1,261	206,770	214,510			
1869.....	116	7	75	136	304	653	647	1,126	657	655	1,608	2,434	4,042	2,874	4,057	6,931	25,057	17,978	158,555	20,517	1,779	2,744	226,630	232,874			
1870.....	115	8	84	131	310	649	588	1,066	738	715	1,636	2,430	4,066	2,332	3,515	5,847	21,343	18,225	151,477	16,312	1,173	799	209,329	212,873			

K. Nils Befallningskanslaries femårsberättelser 1866—1870. Jönköpings län.

Stockholm 1872. P. A. Norstedt & Söner.

Tab. N:o 14.

Jönköpings län.

